

**ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN BAĞLANMA
STİLLERİ VE PSİKOLOJİK İYİ OLUŞ DÜZEYİNİN
ÇOCUKLUK TRAVMASI BAĞLAMINDA İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ELİF TUĞÇE AKCÜRE

Psikoloji Anabilim Dalı

Psikoloji Bilim Dalı

HAZİRAN, 2024

**ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN BAĞLANMA
STİLLERİ VE PSİKOLOJİK İYİ OLUŞ DÜZEYİNİN
ÇOCUKLUK TRAVMASI BAĞLAMINDA İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**ELİF TUĞÇE AKCÜRE
21220501033**

Psikoloji Anabilim Dalı

Psikoloji Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Yunus YÜCEL

HAZİRAN, 2024

01/07/2024

YÜKSEK LİSANS TEZ ONAY FORMU

Enstitümüz Psikoloji Anabilim Dalı, Psikoloji (Tezli) Yüksek Lisans Programı 21220501033 numaralı öğrencisi Elif Tuğçe AKCÜRE'nin “**ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN BAĞLANMA STİLLERİ VE PSİKOLOJİK İYİ OLUŞ DÜZEYİNİN ÇOCUKLUK TRAVMASI BAĞLAMINDA İNCELENMESİ**” konulu Yüksek Lisans tezi Enstitümüz Yönetim Kurulunun 31/05/2024 tarihli ve 2024/10 sayılı Yönetim Kurulu kararıyla oluşturulan jüri tarafından oybirliği ile 01/07/2024 tarihinde kabul edilmiştir.

	<u>Unvan</u>	<u>Adı Soyadı</u>	<u>Üniversite</u>	<u>İmza</u>
ASIL ÜYELER				
Danışman	Dr. Öğr. Üyesi	Yunus YÜCEL	İstanbul Topkapı Üniversitesi	
1. Üye	Dr. Öğr. Üyesi	Sait KAHRAMAN	İstanbul Topkapı Üniversitesi	
2. Üye	Dr. Öğr. Üyesi	Ayşe KAYNAK	İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi	
YEDEK ÜYE				
1. Üye	Dr. Öğr. Üyesi	Gözde GÜNDOĞDU MEYDANERİ	İstanbul Topkapı Üniversitesi	
2. Üye	Dr. Öğr. Üyesi	Safiye Elif ÇAĞTAY	İstanbul Arel Üniversitesi	

ONAY
Prof. Dr. Özlem KUNDAY
Enstitü Müdürü

(*) Oybirliği/Oyçokluğu hâli yazı ile yazılacaktır.

(**) Kabul / Ret veya Düzeltme kararı hâli yazı ile yazılacaktır.

AKADEMİK DÜRÜSTLÜK BEYANI

"Üniversite Öğrencilerinin Bağlanma Stilleri ve Psikolojik İyi Oluş Düzeyinin Çocukluk Travması Bağlamında İncelenmesi" başlıklı Yüksek Lisans Tezimin, bilimsel etik ve yönergelerle titizlikle bağlı kalarak, kendi çabalarım ile titizlikle hazırlandığını beyan ederim. Bu çalışmanın hazırlanmasında başvurduğum her kaynak ve referans, usulüne uygun olarak anılmış ve kaynakçada listelenmiştir ve çalışmamın tamamı boyunca uygun alıntılar birleştirilmiştir. Bu tezin bilimsel ilkelere ve özgünlüğe olan bağlılığımı yansıtacak şekilde dürüstlikle yürütüldüğünü en büyük samimiyet ve kişisel onurla onaylarım.

01.07.2024

ELİF TUĞÇE AKCÜRE

TEŞEKKÜR

Bu çalışma süresince desteğini esirgemeyen saygıdeğer danışman hocam Dr. Öğretim Üyesi Yunus Yücel'e, bu çalışmanın gerektirdiği ağır çalışma koşullarına benimle katlanan, desteğini ve güler yüzünü hiç esirgemeyen, hayatın her alanında olduğu gibi tez çalışmamı hazırlarken de her aşamada bana yardımcı olan kıymetli annem Müberra Akcüre'ye, çalışmamın özellikle veri kısmında engin gayreti ve çabaları ile destek veren, yanımda olan kıymetli babam Atila Akcüre'ye, çalışmam boyunca motivasyonunu hiç esirgemeyen değerli Fatih Dünder'a gönülden, samimi ve minnet dolu teşekkürlerimi arz ederim.

ELİF TUĞÇE AKCÜRE

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	ii
AKADEMİK DÜRÜSTLÜK BEYANI	iii
TEŞEKKÜR	iv
İÇİNDEKİLER	v
TABLolar LİSTESİ.....	viii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	ix
KISALTMALAR	x
ÖZET.....	xi
ABSTRACT	xii
1. GİRİŞ	1
1.1. Problem	1
1.2. Araştırmanın Amacı	3
1.3. Araştırma Soruları	3
1.4. Araştırmanın Önemi	5
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları	5
1.6. Tanımlar	6
2. LİTERATÜR TARAMASI	9
2.1. Çocukluk Çağı Travmaları	9
2.1.1. Travma Kavramı	9
2.1.2. Çocukluk Çağı Travmaları Kavramı.....	10
2.1.3. Çocukluk Çağı Travmalarının Tarihçesi.....	12
2.1.4. Çocukluk Çağı Travmalarının Türleri.....	14
2.1.4.1. Çocukluk Çağı Duygusal İhmal	14
2.1.4.2. Çocukluk Çağı Fiziksel İhmal.....	15
2.1.4.3. Çocukluk Çağı Fiziksel İstismar	16
2.1.4.4. Çocukluk Çağı Cinsel İstismar.....	17
2.1.4.5. Çocukluk Çağı Duygusal İstismar	18
2.2. Bağlanma Stilleri	19
2.2.1. Bağlanma Kuramı	19
2.2.2. Güvenli Bağlanma.....	23

2.2.3.	Kaygılı-Güvensiz Bağlanma	23
2.2.4.	Kaçınan-Güvensiz Bağlanma.....	24
2.2.5.	Darmadağın-Güvensiz Bağlanma	25
2.3.	Psikolojik İyi Oluş	26
2.3.1.	İyi Oluş Kavramı ve Psikolojik İyi Oluşun Önemi.....	26
2.3.2.	Psikolojik İyi Oluş ve Erken Dönem Yaşantılar	28
2.3.2.1.	Bağlanma Stilleri ile Psikolojik İyi Oluş İlişkisi	28
2.3.2.2.	Çocukluk Çağı Travmaları ile Psikolojik İyi Oluş İlişkisi.....	29
3.	YÖNTEM.....	31
3.1.	Araştırma Modeli	31
3.2.	Örneklem	32
3.3.	Veri Toplama Araçları.....	34
3.3.1.	Sosyo-Demografik Bilgi Formu.....	34
3.3.2.	Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği	34
3.3.3.	Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği	35
3.3.4.	Psikolojik İyi Oluş Ölçeği.....	35
3.4.	Verilerin Analizi.....	36
4.	BULGULAR	37
4.1.	Katılımcıların Demografik Özellikleri	37
4.2.	Geçerlilik Analizi	38
4.2.1.	Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği Geçerlilik Analizi	38
4.2.2.	Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği Geçerlilik Analizi.....	40
4.2.3.	Psikolojik İyi Oluş Ölçeği Geçerlilik Analizi	41
4.3.	Güvenilirlik Analizi.....	42
4.4.	Normal Dağılım Analizi	43
4.5.	Çocukluk Çağı Travmaları ile Bağlanma Stilleri ve Psikolojik İyi Oluş Arasındaki İlişkilere Yönelik Bulgular	44
4.6.	Çocukluk Çağı Travmalarının Bağlanma Stilleri ve Psikolojik İyi Oluşu Yordamasına Yönelik Bulgular	46
4.6.1.	Çocukluk Çağı Travmalarının Güvenli Bağlanma Üzerindeki Yordayıcı Etkisine Yönelik Bulgular.....	46
4.6.2.	Çocukluk Çağı Travmalarının Kaçınan Bağlanma Üzerindeki Yordayıcı Etkisine Yönelik Bulgular.....	47
4.6.3.	Çocukluk Çağı Travmalarının Kaygılı-Kararsız Bağlanma Üzerindeki Yordayıcı Etkisine Yönelik Bulgular.....	49
4.6.4.	Çocukluk Çağı Travmalarının Psikolojik İyi Oluş Üzerindeki Yordayıcı Etkisine Yönelik Bulgular.....	50

4.7. Çocukluk Çağı Travması, Bağlanma Stilleri ve Psikolojik İyi Oluşun Demografik Değişkenlere Göre İncelenmesi	51
4.7.1. Cinsiyete Yönelik Bulgular.....	52
4.7.2. Anne Eğitim Durumuna Yönelik Bulgular	53
4.7.3. Baba Eğitim Durumuna Yönelik Bulgular.....	55
4.7.4. Kardeş Sayısına Yönelik Bulgular	57
5. TARTIŞMA VE YORUM	60
5.1. Çocukluk Çağı Travmaları ile Bağlanma Stilleri Arasındaki İlişkilere Yönelik Bulguların Tartışılması ve Yorumu.....	60
5.2. Çocukluk Çağı Travmaları ile Psikolojik İyi Oluş Arasındaki İlişkilere Yönelik Bulguların Tartışılması ve Yorumu.....	61
5.3. Çocukluk Çağı Travması, Bağlanma Stilleri ve Psikolojik İyi Oluşun Demografik Değişkenlere Göre Farklılaşmasına Yönelik Bulguların Tartışılması ve Yorumu	62
6. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	65
KAYNAKÇA	68
EKLER.....	80
ÖZGEÇMİŞ.....	88

TABLÖLAR LİSTESİ

	<u>Sayfa</u>
Tablo 4.1: Katılımcıların Demografik Özellikleri	37
Tablo 4.2: Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği KFA Sonuçları	39
Tablo 4.3: Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği KFA Sonuçları.....	40
Tablo 4.4: Psikolojik İyi Oluş Ölçeği KFA Sonuçları	41
Tablo 4.5: Güvenilirlik Analizi Sonuçları.....	42
Tablo 4.6: Normal Dağılım Analizi Sonuçları	43
Tablo 4.7: Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları	44
Tablo 4.8: Çocukluk Çağı Travmalarının Güvenli Bağlanma Üzerindeki Yordayıcı Etkisine Yönelik Çok Değişkenli Regresyon Analizi Sonuçları.....	46
Tablo 4.9: Çocukluk Çağı Travmalarının Kaçınan Bağlanma Üzerindeki Etkisine Yönelik Çok Değişkenli Regresyon Analizi Sonuçları.....	48
Tablo 4.10: Çocukluk Çağı Travmalarının Kaygılı-Kararsız Bağlanma Üzerindeki Etkisine Yönelik Çok Değişkenli Regresyon Analizi Sonuçları.....	49
Tablo 4.11: Çocukluk Çağı Travmalarının Psikolojik İyi Oluş Üzerindeki Yordayıcı Etkisine Yönelik Çok Değişkenli Regresyon Analizi Sonuçları.....	50
Tablo 4.12: Çocukluk Çağı Travmalarının Cinsiyete Göre Farklılaşmasına Yönelik T-Testi Sonuçları.....	52
Tablo 4.13: Çocukluk Çağı Travmalarının Anne Eğitim Durumuna Göre Farklılaşmasına Yönelik ANOVA Analizi Sonuçları	54
Tablo 4.14: Çocukluk Çağı Travmalarının Baba Eğitim Durumuna Göre Farklılaşmasına Yönelik ANOVA Analizi Sonuçları	56
Tablo 4.15: Çocukluk Çağı Travmalarının Kardeş Sayısına Göre Farklılaşmasına Yönelik ANOVA Analizi Sonuçları	58

ŞEKİLLER LİSTESİ

Sayfa

Şekil 3.1: Araştırma Modeli.....	32
----------------------------------	----

KISALTMALAR

ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
APA	: Amerikan Psikoloji Birliği
CTQ	: Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği
KFA	: Keşfedici Faktör Analizi
KMO	: Kaiser-Meyer-Olkin
Ort.	: Ortalama
sd	: Serbestlik Derecesi
ss	: Standart Sapma
vd.	: ve diğerleri
VIF	: Varyans Büyüme Faktörü
WHO	: Dünya Sağlık Örgütü

ÖZET

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN BAĞLANMA STİLLERİ VE PSİKOLOJİK İYİ OLUŞ DÜZEYİNİN ÇOCUKLUK TRAVMASI BAĞLAMINDA İNCELENMESİ

Bu araştırmada üniversite öğrencilerinin çocukluk çağı travmaları ile bağlanma stilleri ve psikolojik iyi oluş düzeyleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi amaçlanmıştır. Bunun yanında, üniversite öğrencilerinin çocukluk çağı travması, bağlanma stilleri ve psikolojik iyi oluş düzeylerinin çeşitli demografik özelliklere göre farklılaşıp farklılaşmadığının incelenmesi de hedeflenmiştir. Tanımlayıcı kesitsel nitelikteki bu nicel araştırma, ilişkisel tarama modelinde yürütülmüştür. Araştırmanın örneklemini, 2023-2024 eğitim-öğretim yılında İstanbul ilinde yer alan üniversitelerde eğitimlerine devam eden öğrenciler arasından basit tesadüfi örnekleme yöntemi ile seçilen 500 katılımcı oluşturmaktadır. Araştırma verileri; demografik bilgi formu, Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği, Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği ve Psikolojik İyi Oluş Ölçeğini içeren çevrimiçi bir anket formu kullanılarak toplanmıştır. Çalışmada elde edilen verilerin analizinde SPSS 26.0 paket programı kullanılmıştır. Araştırmada gerçekleştirilen Pearson korelasyon analizi sonucunda tüm çocukluk çağı travma türlerinin güvenli bağlanma stili ve psikolojik iyi oluş ile negatif ilişkili iken kaçınan bağlanma ve kaygılı-kararsız bağlanma stilleri ile pozitif ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Çok değişkenli regresyon analizleri sonucunda ise duygusal ihmalin güvenli bağlanma üzerinde negatif yönde, fiziksel taciz ve fiziksel ihmalin kaçınan bağlanma üzerinde pozitif yönde, aşırı koruma-kontrolün ise kaygılı-kararsız bağlanma üzerinde pozitif yönde ve anlamlı etkilerinin olduğu belirlenmiştir. Araştırmada gerçekleştirilen fark testleri (t-testi ve ANOVA) sonucunda, erkek öğrencilere kıyasla kadın öğrencilerin güvenli bağlanma ve psikolojik iyi oluş düzeylerinin daha yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: *bağlanma stilleri, psikolojik iyi oluş, çocukluk çağı travması*

ABSTRACT

EXAMINATION OF ATTACHMENT STYLES AND PSYCHOLOGICAL WELL-BEING OF UNIVERSITY STUDENTS IN THE CONTEXT OF CHILDHOOD TRAUMA

This study aimed to investigate the relationships between childhood traumas, attachment styles, and psychological well-being levels among university students. Additionally, it was aimed to examine whether the levels of childhood trauma, attachment styles, and psychological well-being of university students differed according to various demographic characteristics. This quantitative research, which is descriptive and cross-sectional in nature, was conducted using a relational screening model. The sample of the study consists of 500 participants selected by simple random sampling method among students continuing their education at universities located in Istanbul province in the 2023-2024 academic year. The research data were collected using an online questionnaire form that included a demographic information form, the Childhood Trauma Questionnaire, the Three-Dimensional Attachment Styles Scale, and the Psychological Well-Being Scale. SPSS 26.0 package program was used in the analysis of the data obtained in the study. As a result of the Pearson correlation analysis performed in the study, it was found that all types of childhood trauma were negatively related to secure attachment style and psychological well-being, while they were positively related to avoidant and anxious-ambivalent attachment styles. As a result of multivariate regression analyses, it was determined that emotional neglect had a negative effect on secure attachment, physical abuse and physical neglect had a positive effect on avoidant attachment, and overprotection-control had a positive and significant effect on anxious-ambivalent attachment. As a result of the difference tests (t-test and ANOVA) conducted in the study, it was determined that female students had higher levels of secure attachment and psychological well-being compared to male students.

Keywords: *attachment styles, psychological well-being, childhood trauma*

1 GİRİŞ

Çalışmanın bu bölümünde problemin tanımı, araştırmanın amacı, araştırma soruları, araştırmanın önemi, araştırmanın sınırlılıkları ve tanılara yer verilmiştir.

1.1. Problem

Çocukluk dönemi, bireyin gelişiminde kritik bir öneme sahiptir ve bu dönemde yaşanan travmatik olaylar, kişinin ilerleyen yaşamında ciddi psikolojik sorunlara yol açabilmektedir (Aral & Gürsoy, 2001; Baer & Martinez, 2006; Çelik & Hocaoglu, 2018; Bahmani vd., 2023). Travma, bireylerin psikolojik bütünlüklerini tehlikeye atan ve onların iyilik halini ve psikolojik dirençlerini sürdürmelerini güçleştiren, kendilerini yetersiz olarak algılamalarına neden olan deneyimler olarak ifade edilmektedir (Cloitre vd., 2006). Çocukluk çağı travmaları ise bireyin on sekiz yaşına gelmeden önce karşılaştığı duygusal, cinsel, fiziksel istismar ve ihmal gibi durumları, bakım veren kişilerden ayrılma, ebeveynlerin kaybı, şiddet, göç, doğal afetler gibi olayları içeren deneyimler olarak ifade edilmektedir (Herman & Tosun, 2011). Travmatik yaşantılar, çocukların duygusal, bilişsel ve sosyal gelişimlerini olumsuz yönde etkileyebilmekte ve bağlanma stillerinin şekillenmesinde önemli bir rol oynamaktadır (Baer & Martinez, 2006; Bahmani vd., 2023).

Bağlanma kuramı, John Bowlby tarafından geliştirilmiş ve Mary Ainsworth'un çalışmalarıyla desteklenmiştir (Ainsworth vd., 1978; Bowlby, 1982). Bağlanma, bebek ile annesi veya ana bakım sağlayıcısı arasında gelişen, temelde bir güven hissi yaratan kuvvetli bir duygusal ilişki olarak tanımlanmaktadır (Bowlby, 1982). Bağlanma kuramı, bireyin özellikle erken yaşlardaki bakım verenleriyle kurduğu duygusal ilişkilerin, onun hayatı boyunca duyguları, düşünceleri ve davranışları üzerinde etkili olduğunu savunan bir görüştür (Bowlby, 1973). Bu kuram, çocukların bakım veren kişilerle kurdukları duygusal bağların, ilerleyen yaşamlarındaki kişilerarası ilişkileri ve psikolojik sağlıklarını etkilediğini öne sürmektedir (Ainsworth vd., 1978; Bowlby, 1982).

Ainsworth vd. (1978) tarafından "güvenli", "kaygılı " ve "kaçınan" olmak üzere üç farklı bağlanma stili belirlenmiştir (Page, 1999). Güvenli bağlanma stili, bakım verenin tutarlı ve duyarlı bir şekilde çocuğun ihtiyaçlarına cevap vermesiyle gelişir. Bu çocuklar, yakın ilişkilerinde rahat ve güvende hissederek. Kaçınan bağlanma stili, bakım verenin duygusal olarak mesafeli ve reddedici tutumlarıyla ilişkilidir. Bu çocuklar, yakınlıktan kaçınma eğilimindedirler. Kaygılı/kararsız bağlanma stili ise bakım verenin tutarsız ve öngörülemez davranışlarından kaynaklanır. Bu çocuklar, yakın ilişkilerde aşırı endişe ve kaygı yaşarlar (Ainsworth vd., 1978; Bowlby, 1988; Mikulincer & Shaver, 2007; Şendil, 2022).

Travmatik yaşantıların, güvenli bağlanma gelişimini engelleyerek, kaçınan veya kaygılı/kararsız bağlanma stillerinin ortaya çıkmasına neden olabileceği vurgulanmaktadır (Baer & Martinez, 2006; Çelik & Set, 2023). Travmatik olayların, çocukların bakım verenlerine olan güvenini ve onları güvenli bir sığınak olarak algılamalarını zedeleyebileceği ve bu durumun, güvenli bağlanma gelişimini engelleyerek kaçınan veya kaygılı/kararsız bağlanma stillerinin ortaya çıkmasına neden olabileceği belirtilmektedir (Baer & Martinez, 2006; Bahmani vd., 2023). Literatürdeki çalışmalarda da çocukluk çağı travmalarının güvenli bağlanma ile negatif ilişkiliyken, kaçınan bağlanma ve kaygılı/kararsız bağlanma ile pozitif ilişkili olduğu sonuçlarına ulaşıldığı görülmektedir (Voestermans vd., 2021; Tutkun, 2022; Çelik & Set, 2023; Scott vd., 2020; Sezer vd., 2023).

Diğer taraftan, literatürde, çocukluk çağı travmalarının bireylerin psikolojik iyi oluşları üzerinde de belirgin bir etkiye sahip olduğu vurgulanmaktadır (Kabasakal & Erdem, 2015; Bozgün & Pekdoğan, 2017; Akyıl, 2019; Yılmaz, 2020). Psikolojik iyi oluş; sürekli kişisel gelişim, kendini ve yaşamını olumlu bir şekilde değerlendirme, nitelikli ilişkilere sahip olma, yaşamın anlamlı bir amaç doğrultusunda değerli olduğuna dair inanç, hayatını ve çevresini etkili bir şekilde yönetebilme ve özerk karar verme yetisi gibi unsurları ifade etmektedir (Seligman, 2002). Psikolojik iyi oluş, bireylerin kişisel hedefler belirleyip bu hedeflere bağlı kalabilme, ömür boyu bireysel gelişimi sürdürebilme, başkalarıyla anlamlı ilişkiler geliştirebilme ve kişisel özerklik elde edebilme gibi çeşitli boyutları kapsamaktadır (Kermen vd., 2016). Psikolojik iyi oluş kavramı, bireyin kendine özgü içsel potansiyelinin farkında olmasını ve bu potansiyeli kullanarak ruhsal olarak daha

üst bir duruma ulaşmasını, dolayısıyla mutluluğu deneyimlemesini içerir (Kahveci, 2019; İme & Öztosun, 2020). Öte yandan, travmalar, bireylerin psikolojik kapasitelerinin aşılmasında zorluk yaşadığı, uzun vadeli psikolojik sorunlara yol açabilen ve derin bir mutsuzluk hissi uyandıran olaylar olarak karakterize edilmektedir (Briere & Scott, 2016). Bu çerçevede çocukluk çağı travmalarının psikolojik iyi oluşu olumsuz etkileyeceği belirtilmektedir (Bozgün & Pekdoğan, 2017). Yılmaz (2020) tarafından gerçekleştirilen araştırmada çocukluk çağı travmalarının tüm boyutları (duygusal istismar, fiziksel istismar, cinsel istismar, fiziksel ihmal ve duygusal ihmal) ile psikolojik iyi oluş arasında negatif ve anlamlı ilişkiler olduğu tespit edilmiştir. Akyıl (2019) tarafından gerçekleştirilen bir diğer çalışmada duygusal istismar, duygusal ihmal ve fiziksel ihmal ile psikolojik iyi oluş arasında negatif ve anlamlı ilişkiler olduğu belirlenmiştir. Kabasakal ve Erdem (2015) tarafından üniversite öğrencileri ile yürütülen çalışmada ise çocukluk çağı örselenmelerinin psikolojik iyi oluşla negatif ilişkili olduğu belirlenmiştir.

Sonuç olarak, bireylerin çocukluk çağı travmalarının, bağlanma stilleri ve psikolojik iyi oluşlarında önemli etkilerinin bulunduğu görülmektedir. Bu çerçevede mevcut araştırmanın problemini, çocukluk çağı travmalarının bağlanma stilleri ve psikolojik iyi oluş üzerindeki etkilerinin incelenmesi oluşturmaktadır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı üniversite öğrencilerinin çocukluk çağı travmaları ile bağlanma stilleri ve psikolojik iyi oluş düzeyleri arasındaki ilişkilerin incelenmesidir. Bunun yanında, üniversite öğrencilerinin çocukluk çağı travması, bağlanma stilleri ve psikolojik iyi oluş düzeylerinin cinsiyet, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu, kardeş sayısı ve psikolojik rahatsızlık durumuna göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğinin incelenmesi de amaçlanmaktadır.

1.3. Araştırma Soruları

Araştırmada aşağıdaki sorulara yanıt aranacaktır:

1. Soru- Üniversite öğrencilerinin çocukluk çağı travmaları ile bağlanma stilleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

2. Soru- Üniversite öğrencilerinin çocukluk çağı travmaları ile psikolojik iyi oluş düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

3. Soru- Üniversite öğrencilerinin çocukluk çağı travması, bağlanma stilleri ve psikolojik iyi oluş düzeyleri cinsiyetlerine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

4. Soru- Üniversite öğrencilerinin çocukluk çağı travması, bağlanma stilleri ve psikolojik iyi oluş düzeyleri anne eğitim durumuna göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

5. Soru- Üniversite öğrencilerinin çocukluk çağı travması, bağlanma stilleri ve psikolojik iyi oluş düzeyleri baba eğitim durumuna göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

6. Soru- Üniversite öğrencilerinin çocukluk çağı travması, bağlanma stilleri ve psikolojik iyi oluş düzeyleri kardeş sayılarına göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

Yukarıdaki araştırma sorularından hareketle araştırmada aşağıdaki hipotezler test edilmiştir.

H1: Üniversite öğrencilerinin çocukluk çağı travmaları ile güvenli bağlanma ve psikolojik iyi oluş arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki vardır.

H2: Üniversite öğrencilerinin çocukluk çağı travmaları ile kaçınan bağlanma ve kaygılı-kararsız bağlanma arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki vardır.

H3: Üniversite öğrencilerinin bağlanma stilleri ve psikolojik iyi oluş düzeyleri üzerinde çocukluk çağı travmalarının yordayıcı bir etkisi vardır.

H4: Üniversite öğrencilerinin çocukluk çağı travması, bağlanma stilleri ve psikolojik iyi oluş düzeyleri demografik özelliklerine göre anlamlı farklılık göstermektedir.

1.4. Araştırmanın Önemi

Üniversite yılları, bireylerin yaşamlarında önemli bir dönüm noktasıdır. Bu dönem hem bireysel hem de akademik gelişim için kritik bir evredir. Bu süreçte, öğrencilerin psikolojik iyi oluşları, akademik başarılarından sosyal uyumlarına kadar birçok alanda belirleyici bir rol oynamaktadır. Dolayısıyla, üniversite öğrencilerinin psikolojik iyi oluşunu etkileyen faktörlerin incelenmesi, bu önemli dönemde onlara destek olacak stratejilerin geliştirilmesi açısından büyük bir önem taşımaktadır.

Literatürde, bireylerin çocukluk çağı travmalarının, bağlanma stilleri ve psikolojik iyi oluşlarında önemli etkilerinin olduğu belirtilmektedir. Daha bütünsel bir yaklaşımla, söz konusu değişkenlerinin birlikte ele alınacağı bu araştırma ile literatüre katkı sağlanacağı düşünülmektedir.

Ayrıca, bu çalışma, üniversite danışmanlık merkezleri, psikolojik destek hizmetleri ve eğitim politikaları oluşturulurken kullanılabilecek değerli bilgiler sunmaktadır. Öğrencilerin psikolojik iyi oluşunu desteklemek için geliştirilecek programlar, onların akademik ve sosyal başarılarını artırmanın yanı sıra, üniversite deneyimlerini daha pozitif ve anlamlı hale getirebilir.

Son olarak, bu araştırma, psikoloji, eğitim bilimleri ve sosyal hizmetler gibi disiplinler arası bir çerçevede, bireylerin psikolojik iyi oluşunu destekleyici uygulamalara katkı sağlama potansiyeline sahiptir. Araştırmanın bulguları, bireylerin iyi oluşunu artırmaya yönelik geniş bir yelpazede uygulamalar için temel teşkil edebilir. Bu nedenle, söz konusu çalışma, akademik çevreler, uygulamacılar ve politika yapıcılar için bir kaynak olma potansiyeline sahiptir.

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

Çalışmanın örneklemini sadece İstanbul ilindeki üniversitelerde eğitim gören öğrenciler oluşturduğundan, bulguların genel Türkiye üniversite öğrenci popülasyonuna veya farklı kültürel ve sosyoekonomik arka planlara sahip öğrencilere ne ölçüde uygulanabilir olduğu konusunda bir sınırlılık bulunmaktadır. Örneklemin coğrafi olarak sınırlı olması, çalışmanın bulgularının genellenebilirliğini kısıtlayabilir.

Veri toplama yöntemi olarak çevrimiçi anketlerin kullanılması, özraporlama yanlılığı riskini beraberinde getirmektedir. Katılımcıların, anket sorularına yanıtlarken kendi deneyimlerini ve durumlarını subjektif bir şekilde yansıtmaları, çalışmanın objektifliğini etkileyebilir.

1.6. Tanımlar

Travma: Travma, bireylerin psikolojik bütünlüklerini tehlikeye atan ve onların iyilik halini ve psikolojik dirençlerini sürdürmelerini güçleştiren, kendilerini yetersiz olarak algılamalarına neden olan deneyimler olarak ifade edilmektedir (Cloitre vd., 2006). Başka bir tanımlamaya göre ise, travma; bireylerin psikolojik kapasitelerinin aşılmasında zorluk yaşadığı, uzun vadeli psikolojik sorunlara yol açabilen ve derin bir mutsuzluk hissi uyandıran olaylar olarak karakterize edilmektedir (Briere & Scott, 2016).

Çocukluk Çağı Travmaları: Çocukluk çağındaki travmalar; bireyin on sekiz yaşına gelmeden önce karşılaştığı duygusal, cinsel, fiziksel istismar ve ihmal gibi durumları, bakım veren kişilerden ayrılma, ebeveynlerin kaybı, şiddet, göç, doğal afetler gibi olayları içeren deneyimler olarak ifade edilmektedir (Herman & Tosun, 2011). Diğer bir tanımlamaya göre, çocukluk çağı travmaları; çocuğa karşı gerçekleştirilen, çocuğun üzerinde zararlı veya uygun olmayan bir etki yaratan, gelişimini olumsuz yönde etkileyen tutum veya davranışlar sonucunda çocuğun psikolojik, sosyal, cinsel veya fiziksel boyutta zarar görmesi olarak ifade edilmektedir (Chasan, 2010).

İhmal: İhmal, temel olarak yetersiz bakım olarak tanımlanmaktadır (Polat, 2008). Çocuğun temel ihtiyaçlarının; beslenme, barınma, güvenlik, sağlık, eğitim, genel bakım ve giyim gibi alanlarda, ona bakmakla yükümlü olan kişi veya kişiler tarafından uygun ve yeterli bir şekilde karşılanmaması, çocuğun ihmal edildiği anlamına gelmektedir (Şahin, 2013).

Duygusal İhmal: Duygusal ihmal, çocuğun duygusal gereksinimlerinin karşılanmaması, örneğin çocukla etkileşim kurulurken duygusal tepkilerin gösterilmemesi şeklinde tanımlanabilir (Kumari, 2020).

Fiziksel İhmal: Fiziksel ihmal, çocukların veya gençlerin yetersiz beslenme, giyim, hijyen veya genel bakım eksikliği nedeniyle uğradıkları zararı ifade etmektedir (Kaplan vd., 1999).

İstismar: İstismar, çocuklara duygusal, fiziksel ve cinsel açıdan kötü muamele edilmesi veya zarar görmesi olarak ifade edilmektedir (Hart & Rubia, 2012).

Fiziksel İstismar: Fiziksel istismar, çocuğun vücudunda hasar oluşturan, yaralanmalara sebep olan ve sağlık durumunu olumsuz yönde etkileyen davranışlar olarak tanımlanmaktadır (Kulaksızoğlu, 2001; Şahin, 2013).

Cinsel İstismar: Cinsel istismar, çocukların henüz kendilerini ifade edebilme, tanımlayabilme ve tanıyabilme yetilerinin gelişmediği, rızalarının olmadığı, gelişimsel olarak hazır olmadıkları bir dönemde, yasal olmayan ve toplumsal normlara aykırı cinsel davranışlara maruz bırakılmaları şeklinde tanımlanmaktadır (Tansel, 2017).

Duygusal İstismar: Duygusal istismar, çocuğun gelişimi için gerekli olan destekleyici niteliklerden yoksun bir ortamda büyümesi ve bu tür bir ortamda yetiştirilmesi şeklinde tanımlanmaktadır. Duygusal istismar, çocuğun zihinsel, duygusal, fiziksel, etik ve manevi gelişimini olumsuz yönde etkileyebilecek ya da etkileme potansiyeline sahip olan sözlü ya da davranışsal saldırılara maruz kalması olarak ifade edilmektedir (WHO, 2006).

Bağlanma: Bağlanma, bebek ile annesi veya ana bakım sağlayıcısı arasında gelişen, temelde bir güven hissi yaratan kuvvetli bir duygusal ilişki olarak tanımlanmaktadır (Bowlby, 1982).

Güvenli Bağlanma: Güvenli bağlanma stili, bireyin ilişkilerde kendini rahat hissettiği, duygusal yakınlığı kolaylıkla kurup sürdürebildiği bir bağlanma biçimidir. Güvenli bağlanma stiline sahip bireyler, çocukluk dönemlerinde bakım veren kişilerle olumlu ve sağlıklı bir ilişki geliştirmişlerdir (Ainsworth vd., 1978).

Kaygılı Bağlanma: Kaygılı bağlanma stili, bireyin ilişkilerde reddedilme ve terk edilme korkusuyla sürekli endişe duyduğu, duygusal olarak yüksek düzeyde hassasiyet gösterdiği bir bağlanma şeklidir. Kaygılı bağlanma stiline sahip bireyler,

çocukluk dönemlerinde bakım veren kişilerle tutarsız ve duyarsız bir ilişki geliştirmişlerdir (Ainsworth vd., 1978).

Kaçınan Bağlanma: Kaçınan bağlanma stili, bireyin duygusal yakınlıktan kaçındığı, bağımsızlığını ve kişisel alanını korumayı tercih ettiği bir bağlanma türüdür. Kaçınan bağlanma stiline sahip bireyler ise çocukluk dönemlerinde bakım veren kişilerle soğuk, reddedici ve duygusal olarak uzak bir ilişki geliştirmişlerdir (Ainsworth vd., 1978).

2. LİTERATÜR TARAMASI

Çalışmanın bu bölümünde çocukluk çağı travmaları, bağlanma stilleri ve psikolojik iyi oluş kavramları ele alınmaktadır.

2.1. Çocukluk Çağı Travmaları

2.1.1. Travma Kavramı

Travma, bireylerin psikolojik bütünlüklerini tehlikeye atan ve onların iyilik halini ve psikolojik dirençlerini sürdürmelerini güçleştiren, kendilerini yetersiz olarak algılamalarına neden olan deneyimler olarak ifade edilmektedir (Cloitre vd., 2006). Başka bir tanımlamaya göre ise, travma; bireylerin psikolojik kapasitelerinin aşılmasında zorluk yaşadığı, uzun vadeli psikolojik sorunlara yol açabilen ve derin bir mutsuzluk hissi uyandıran olaylar olarak karakterize edilmektedir (Briere & Scott, 2016). Genel bir değerlendirme yapıldığında, travmanın bireyin psikolojik ve fiziksel sağlığı için ciddi bir risk oluşturduğu anlaşılmaktadır. Birey için bir tehdit unsuru oluşturur, zarar verir ve başa çıkma yeteneklerini zorlar. Travmatik olaylar karşısında bireyler, yaşananları anlamlandırma ve algılama konusunda güçlük çekerler. Bu durum, bireyin işlevselliğine zarar verir ve psikolojik yapısını bozar (Öztürk & Uluşahin, 2011). Travmatik olaylara maruz kalan kişiler, korku, dehşet ve çaresizlik hisleri içinde bulurlar (APA, 2014). Travmatik deneyimler, yalnızca bireyin duygularını değil, aynı zamanda düşüncelerini ve davranışlarını da etkilemektedir (Özen, 2019).

Bir olayın bireyler tarafından travma olarak algılanmasının temel kriteri; bu olayın, kişinin günlük yaşantısından önemli ölçüde farklı, alışılmadık deneyimler barındırmasıdır. Başka bir deyişle, bireyler yaşadıkları bu durumları, önceden oluşturdukları bilişsel çerçevelere yerleştirmekte zorlanır ve yaşananlara anlam atfetmekte güçlük çekerler (Sungur, 1999). Bu bağlamda, stres yaratan olaylar ile travmatik olaylar arasındaki fark bu perspektiften ele alınmaktadır. Her ne kadar insanlar günlük hayatlarında stres ve stres yaratan durumlarla karşılaşsa da travmatik olaylar, günlük stres duygusundan belirgin bir şekilde ayrılır. Bir bireyin

karşılaştığı olayların, onun başa çıkma yeteneğini aşması travmanın meydana gelmesine yol açar (Çelik, 2009). Stres duygusu, travmatik deneyimlere göre daha yaygın bir şekilde yaşanır ve sıklıkla ortaya çıkar. Genelde, insanların hayatlarındaki stres yaratan olaylar daha rutin ve sıradan olarak kabul edilir, dolayısıyla bu durumların yönetilmesi daha basit ve mümkündür (Kira, 2001). Öte yandan, travmatik deneyimler nadiren meydana gelir ve kontrol altına alınmaları zor olan, alışılmadık veya kontrol edilemeyen durumlar olarak tanımlanır (Çelik, 2009).

Çocukluk çağında maruz kalınan travmatik deneyimler, çocuğun geçici olarak ihmal edilmesi, yardımın esirgenmesi sonucu meydana gelen, çocuğun başa çıkma ve direnç kapasitesinin azalmasına neden olan, psikolojik ve ruhsal olarak çocuğun zarar görmesine sebep olan olaylar olarak açıklanmaktadır (Terr, 1991). Çocukluk döneminde karşılaşılan travmalar, çocukların başa çıkma yeteneklerinin henüz tam olarak gelişmediği bir zamanda gerçekleştiği için, birey üzerinde oldukça derin ve uzun vadeli etkiler oluşturabilir. Bu yaş döneminde yaşanan travmatik deneyimler, kişinin hayatının ilerleyen dönemlerinde de önemli etkilere sahip olabilmektedir (Şar vd., 2012).

2.1.2. Çocukluk Çağı Travmaları Kavramı

Çocukluk döneminde yaşanan travmatik olaylar, bireyin "çocuk" olarak tanımlandığı zaman diliminde direkt olarak ihmal ve istismar olaylarına maruz kalması ya da bu tür olaylara tanık olmasını kapsamaktadır (Şahin, 2013). Çocukluk çağındaki travmalar; bireyin on sekiz yaşına gelmeden önce karşılaştığı duygusal, cinsel, fiziksel istismar ve ihmal gibi durumları, bakım veren kişilerden ayrılma, ebeveynlerin kaybı, şiddet, göç, doğal afetler gibi olayları içeren deneyimler olarak ifade edilmektedir (Herman & Tosun, 2011).

Çocukluk döneminde yaşanan travmaların incelenmesinde, travmanın ortaya çıkış sebepleri, travmanın birey üzerindeki etkileri ve travmanın nasıl meydana geldiği gibi unsurlar büyük önem taşımaktadır (Polat, 2001). Terör, yoksulluk, savaş veya salgın hastalıklar gibi durumlar da travmatik deneyimler arasında sayılmakta ve özellikle çocuklar üzerinde travma yaratıcı etkilere sahip olduğu kabul edilmektedir (Zoroğlu vd., 2001). Ancak çocukluk çağı travmaları hakkında

yapılan açıklamaların büyük bir kısmı, çocukların maruz kaldığı ihmal ve istismar olaylarına yoğunlaşmaktadır (Şahin, 2013).

İhmal ve istismar gibi davranışlarla karşılaşan çocukların durumları, uzun zamanlardır süregelmesine rağmen, çocukluk çağındaki istismar ve ihmalin ilk kez 1860 yılında Ambroise Tardieu tarafından ele alındığı kaydedilmiştir (Roche vd., 2005). Bilimsel literatürde çocukluk çağı travmalarına ilişkin ilk tanım ise Kempe ve arkadaşları tarafından 1962 yılında yapılmıştır. Bu çalışmada, çocukluk çağı travmalarının "hırpalanmış çocuk sendromu" olarak adlandırıldığı görülmektedir (Kempe vd., 1962).

Toplumların yaşam tarzları, hukuki düzenlemeler, sosyal normlar, çocuk yetiştirme yöntemleri, çocuklara yönelik tutum ve davranışlar gibi faktörler toplumsal değişikliklere uğrayabilmektedir. Bu nedenle, çocuk ihmal ve istismarı konusunda dünya genelinde tek bir açıklama yapmak mümkün değildir. Bu bağlamda, çocuk ihmal ve istismarına yönelik toplumsal algının da değişkenlik gösterdiği görülmektedir (Elliott & Urquiza, 2006). Yine de dünya genelinde çocuk ihmal ve istismarına ilişkin genel kabul görmüş bazı önemli faktörler ve açıklamalar mevcuttur (Bayraktar, 2015).

On sekiz yaş altındaki bireylere yönelik olarak gerçekleştirilen ve bu bireylerin sosyal, bilişsel, fiziksel ve duygusal gelişimlerine zarar veren tüm eylemler "istismar" olarak tanımlanmaktadır. "İhmal" terimi ise, bireyin barınma, bakım, gözetim, beslenme ve eğitim gibi temel ihtiyaçlarının dikkate alınmaması ve karşılanmaması durumu olarak ifade edilmektedir (Zeytinoğlu, 1999). İstismar ve ihmal kavramlarına ilişkin başka bir açıklamada ise, çocuk ihmal ve istismarının; çocuğa bakım veren kişi veya kişiler tarafından yapılan, çocuğun sağlığını olumsuz etkileyen, bilişsel, sosyal, duygusal veya fiziksel gelişimini istenmeyen bir şekilde etkileyerek engelleyen tüm davranış ve tutumlar olarak tanımlandığı belirtilmektedir (Güler vd., 2002).

Çocuk istismarı ile ilgili yapılan tanımlamalarda öne çıkan bazı kritik özellikler mevcuttur. Bu özellikler arasında; çocuğa yönelik davranış veya tutumun bilinçli ve tekrar eden bir şekilde gerçekleştirilmesi ve bu davranış veya tutumun çocuğun sağlığına istenmeyen etkilerde bulunması bulunmaktadır (Aral & Gürsoy,

2001). Ayrıca, bu tür davranışların farklı bir kişi tarafından gerçekleştirilmesi, bireye zarar vermesi ve aynı zamanda yasalarca da yasaklanan eylemler arasında yer alması gibi unsurlar da önemli olarak kabul edilmektedir (Polat, 2001). Çocuk istismarı ve ihmaline ilişkin yapılan açıklamalar gözden geçirildiğinde, çocukluk dönemi travmalarının; çocuğa karşı gerçekleştirilen, çocuğun üzerinde zararlı veya uygun olmayan bir etki yaratan, gelişimini olumsuz yönde etkileyen tutum veya davranışlar sonucunda çocuğun psikolojik, sosyal, cinsel veya fiziksel boyutta zarar görmesi olarak ifade edildiği görülmektedir (Chasan, 2010).

2.1.3. Çocukluk Çağı Travmalarının Tarihçesi

İnsanlık tarihinde çocukluk travmaları oldukça eski bir geçmişe sahiptir. Antik dönemlerde çocuklar, birer eşya gibi değerlendirilerek istismara uğramış, ölüme terk edilmiş, kurban olarak sunulmuş ve köle pazarlarında satılmışlardır (Polat, 2007). Çeşitli kültürler ve inanç sistemleri, çocuklara karşı farklı tutum ve davranışlar sergilenmesine neden olmuştur (Pelendecioğlu & Bulut, 2009). Örneğin, Çin, Hindistan Meksika ve Peru gibi çeşitli ülkelerde, bebeklerin nehirlerle bırakıldığı ve yalnızca yasalara uygun ve güçlü bebeklerin hayatta kalma hakkına sahip olduğuna, suyun üstünde kalamayanların ise ölmeyi hak ettiğine dair bir inanç sistemi bulunmuştur. Eski Roma'da ise babaların çocuklarını öldürme, satma veya terk etme hakları yasal olarak tanınmış, sadece sağlıklı ve çalışabilir durumda olan çocuklara yaşam hakkı tanınmıştır. İslam öncesi Arap toplumunda ise kız çocukları utanç kaynağı olarak görülerek diri diri toprağa gömülmüştür (Polat, 2007). Bu tarihsel vakalar, çocukların uzun zaman boyunca ihmal ve istismara maruz bırakıldıklarını ortaya koymaktadır. Ancak çocuk ihmal ve istismarının global bir sorun olarak kabul edilmesi ve bu konuda çalışmaların yapılması nispeten yeni bir gelişmedir (Pelendecioğlu & Bulut, 2009).

Travmanın insanlık tarihi kadar eski olduğu kabul edilse de, 18. yüzyıla kadar travmanın psikolojik sonuçları üzerine bir inanış mevcut değildi. Psikolojik rahatsızlıkların ardında genellikle bireyin kendi içinden kaynaklanan sebeplerin olduğu; hastalıklara yatkınlık, ruhsal sorunlar, egonun savunma mekanizmalarının yetersizliği veya biyolojik bozukluklar gibi faktörlerin etkili olduğu düşünülmekteydi (Jones & Wessley, 2005). Ancak tarih boyunca yaşanan savaşlar, bu algının değişiminde belirleyici bir rol oynamıştır. Travmatik olayların sadece

fiziksel değil, aynı zamanda psikolojik zararlara da yol açabileceği anlayışı, 1870'te Fransa ile Prusya arasında gerçekleşen savaş sonrası yaygınlaşmaya başlamıştır (Kokurcan & Özsan, 2012). Savaşlar nedeniyle yetim kalan çocukların varlığının fark edilmesi, çocukların eğitimi ve bakımının anne-baba sorumluluğunda olduğu düşüncesini güçlendirmiştir (Polat, 2001). Yaşanan dünya savaşları sonrasında ise, çocukların ihmal ve istismardan korunması yönünde somut adımlar atılmıştır. Özellikle İkinci Dünya Savaşı'nın ardından, çocuk koruma alanında faaliyet gösteren birçok ulusal ve uluslararası kuruluşun çabaları, bu alandaki en önemli gelişmeler arasında yer almaktadır (Polat, 2001).

Çocukluk çağı travmalarının zihinsel sağlık üzerindeki etkilerine dair ilk bilimsel gözlemler ve yorumlar, İkinci Dünya Savaşı'nın ardından, savaşın yıkıcı etkileriyle karşı karşıya kalmış, ailelerini kaybetmiş veya toplama kamplarından kurtulmuş çocuklarda meydana gelen psikolojik tepkilerden kaynaklanmıştır. Bu dönemden itibaren, özellikle çocukların doğal felaketlere olan psikolojik tepkileri konusunda araştırmalar artmıştır (Çelik & Hocaoglu, 2018). Cuffey tarafından 1946 yılında uzun kemiklerde ve kaburgalarda kırıklar, subdural hematomlar ve çocuk istismarı arasındaki ilişkiye dikkat çekilerek bu konuyu tekrar gündeme getirilmiştir. Kempe vd. (1962) ilk kez "hırpalanmış çocuk sendromu" kavramını ortaya atmış ve bu terim daha sonra "çocuk istismarı" olarak anılmaya başlanmıştır (Nimkin & Kleinman, 2001). Caffey (1972) ise "dövülmüş bebek sendromu"nu tanımlayarak, bebeklerin fiziksel şiddete ve sarsıntılara maruz kalmasının sıklıkla patojenik etkiler oluşturduğunu ve bu durumun çocukların beyinlerinde ve gözlerinde ciddi kalıcı hasarlara sebep olduğunu ortaya koymuştur.

Özellikle cinsel istismara uğramış çocukların fark edilmesi, bu konudaki araştırma ve ilginin artmasına neden olmuştur. Toplumda bu konulara karşı artan duyarlılık, 1974 yılında ABD'de "İhmal ve Çocuk İstismarının Önlenmesi ve Tedavisi Kanunu"nun kabul edilmesine yol açmıştır (Çelik & Hocaoglu, 2018). Bu alandaki başka bir önemli gelişme de Birleşmiş Milletler tarafından 1989 yılında onaylanan "Çocuk Hakları Sözleşmesi"dir. Bu sözleşme, taraf ülkelerin çocukları, onların bakımından sorumlu kişilerin her türlü kötü muamelesine karşı koruma yükümlülüğünü kabul etmelerini sağlamıştır (Polat, 2002).

2.1.4. Çocukluk Çağı Travmalarının Türleri

Çocukluk çağı travmaları, çocukluk döneminde gerçekleşen ve ihmal ile istismar gibi çeşitli durumları kapsayan olayları tanımlamaktadır (Roelofs vd., 2002). Bu travmalar, çocuk ihmali ve çocuk istismarı olarak iki ana kategoriye ayrılır (Runyan vd., 2002). İhmal, temel olarak yetersiz bakım olarak tanımlanmaktadır (Polat, 2008). Çocuğun temel ihtiyaçlarının; beslenme, barınma, güvenlik, sağlık, eğitim, genel bakım ve giyim gibi alanlarda, ona bakmakla yükümlü olan kişi veya kişiler tarafından uygun ve yeterli bir şekilde karşılanmaması, çocuğun ihmal edildiği anlamına gelmektedir (Şahin, 2013). İhmal, bakım veren kişinin pasif tutumları sonucunda ortaya çıkar ve bu yönüyle istismardan ayrılır; zira ihmal pasif davranışlarla, istismar ise aktif davranışlarla gerçekleşir (Şahin, 2013). İhmal edilme durumları ise duygusal ihmal ve fiziksel ihmal olmak üzere iki temel kategori altında sınıflandırılmaktadır (Aral & Gürsoy, 2001). İstismar ise çocukların yaşamlarının başlangıcından itibaren farklı ortamlarda ve şekillerde karşılaştıkları ciddi bir toplum sağlığı meselesidir ve tarih boyunca var olagelmıştır. Çocuk istismarının tıbbi tanımı ilk kez 1860'larda yapılmış olup, bu kavramın köklü bir geçmişi vardır (Karal & Atak, 2022). Çocuk istismarı, çocuklara duygusal, fiziksel ve cinsel açıdan kötü muamele edilmesi veya zarar görmesi olarak ifade edilir (Hart & Rubia, 2012). Bu, bir ebeveyn veya bakıcının çocuğa zarar verme potansiyeline sahip veya zarar verme tehdidi içeren herhangi bir eylemi veya eylem dizisini kapsamaktadır (Leeb, 2008). Çocukluk çağı istismarı; fiziksel istismar, cinsel istismar ve duygusal istismar olmak üzere çeşitli formlarda meydana gelmektedir (Widom & Hiller, 2001; Runyan vd., 2002). Devam eden başlıklarda bahsedilen ihmal ve istismar türleri ele alınmaktadır.

2.1.4.1. Çocukluk Çağı Duygusal İhmal

Çocukluk çağındaki duygusal ihmal, çocuğun duygusal gereksinimlerinin karşılanmaması, örneğin çocukla etkileşim kurulurken duygusal tepkilerin gösterilmemesi şeklinde tanımlanabilir (Kumari, 2020). Birçok ebeveyn ve bakıcının sevgi dolu ve güvenli bir ortam sağlama konusunda zorluk çekmesi nedeniyle, duygusal ihmalin varlığının tespiti ve boyutunun ölçülmesi güç olabilmektedir. Bu durum, duygusal ihmalin cinsel ve fiziksel ihmale kıyasla daha

yaygın olabileceğini ancak etkilerinin ve varlığının ölçülmesinin zorluğu nedeniyle daha az fark edilir olabileceğini göstermektedir (Saveanu & Nemeroff, 2012).

Çocukların duygusal ihtiyaçlarının yeterince karşılanmamasını ifade eden duygusal ihmal, yeterli ilgi ve şefkatin gösterilmemesi, çocuğun uyumsuz davranışlarına göz yumulması, aile içinde şiddete maruz kalmanın önlenmemesi ve duygusal destek arayışının engellenmesi gibi çeşitli halleri kapsar (Glasser, 2002; Stoltenborgh vd., 2013). Duygusal ihmal, psikiyatrik rahatsızlıkların, özellikle anksiyete ve depresyonun ortaya çıkışında önemli bir risk faktörü olarak görülmekte, bu durumun nöral bilgilerin işlenmesindeki değişikliklerle ve bireyin kendisi ile diğerleri hakkındaki bilgileri işlemedeki işlevsizliklerle ilişkili olduğu düşünülmektedir (Kumari, 2020).

2.1.4.2. Çocukluk Çağı Fiziksel İhmal

Fiziksel ihmal, çocukların veya gençlerin yetersiz beslenme, giyim, hijyen veya genel bakım eksikliği nedeniyle uğradıkları zararı ifade etmektedir (Kaplan vd., 1999). Bu tür ihmal, çocukların yeterli beslenme, uygun giyim, kişisel hijyen, tıbbi bakım ve düzgün gözetim gibi temel fiziksel gereksinimlerinin karşılanmamasını içerir (Stoltenborgh vd., 2013). Fiziksel ihmalin; çocuğun beslenme, güvenlik ve sağlık gibi temel fiziksel ihtiyaçlarının karşılanmaması şeklinde olduğu belirtilmektedir (Kong & Bernstein, 2009). Fiziksel ihmalin örnekleri arasında çocuğun beslenme gereksinimlerinin göz ardı edilmesi, mevsime uygun giysilerle donatılmaması ve temel tıbbi bakımın sağlanmaması yer alır (Yaşar, 2015).

18 yaş altındaki bir çocuğun veya gencin beslenme, giyim, bakım veya hijyen eksikliği nedeniyle zarar görmesi fiziksel ihmal olarak nitelendirilmektedir (Kaplan vd., 1999). Bu bağlamda, çocuğa gerekli tıbbi hizmetlerin sağlanmaması veya ertelenmesi, çocuğun yalnız bırakılması, dışlanması, evden kovulması, evden kaçan çocuğun eve dönüşünün sağlanmaması, beslenme/giyim/hijyen ihtiyaçlarının giderilmemesi, toksik ve zararlı maddelere karşı koruma önlemlerinin alınmaması gibi durumlar fiziksel ihmal olarak değerlendirilmektedir (Sar, 1998). Yetersiz beslenme sonucu ortaya çıkan vücut zayıflığı, bakımsızlık ve

solgun cilt rengi fiziksel ihmale maruz kalmış bireylerde görülen belirtiler arasındadır (Lynch, 1999).

2.1.4.3. Çocukluk Çağı Fiziksel İstismar

Çocukluk çağı fiziksel istismarı, çocuğun vücudunda hasar oluşturan, yaralanmalara sebep olan ve sağlık durumunu olumsuz yönde etkileyen davranışlar olarak tanımlanmaktadır. Fiziksel istismar, fiziksel zarar veya kazaya bağlı olmayan yaralanmalar olarak ifade edilmektedir (Kulaksızoğlu, 2001; Şahin, 2013). Cinsel veya duygusal istismara kıyasla fiziksel istismarın belirlenmesi daha basittir ve aynı zamanda daha sık rastlanan bir durum olduğu kaydedilmektedir (Polat, 2004).

Fiziksel istismarın en sık rastlanan formu, çocukların dövülerek şiddete maruz kalmasıdır. Bu durumun yanı sıra, sarsma, tekme atma, ısırma, yaralama, boğaz sıkma, boğma, yakma ve zehirlenme gibi davranışlar da fiziksel istismarın kapsamında görülmektedir (Kara vd., 2004; Butchart vd., 2006). Fiziksel istismar eylemleri genellikle çocuğu cezalandırmak, üzerinde otorite kurmak veya istismarcının kendi öfkesini dışa vurması amacıyla gerçekleştirilmektedir (Kaplan vd., 1999; Çelik & Hocoğlu, 2018). Ayrıca, fiziksel istismara uğrayan çocukların büyük bir kısmının aynı zamanda duygusal istismar ve ihmalle de karşı karşıya kaldıkları belirtilmektedir (Mash & Wolfe, 1991).

Fiziksel istismara uğrayan çocuklarda sıklıkla çürükler, morluklar, kırıklar, yanık izleri ve iç kanamalar gibi fiziksel işaretler tespit edilmektedir (Pelcovitz vd., 2000). Ayrıca, kemik, eklem, göz ve beyinle ilgili sorunlar, yumuşak dokularda hasarlar ve gelişimsel gecikmeler gibi diğer belirtiler de gözlemlenebilmektedir (Polat, 2001). Fiziksel istismarın yol açtığı zararlar yalnızca fiziksel olmayıp, mağdurlar üzerinde derin ruhsal etkiler de bırakmaktadır. Fiziksel istismara maruz kalmış çocukların yetişkinlikte intihar girişimlerinde bulunma olasılıklarının daha yüksek olduğu, cinsel sorunlarla daha sık karşılaştıkları, evliliklerinin boşanmayla sonuçlanma ihtimalinin arttığı ve daha düşük benlik saygısına sahip oldukları belirtilmektedir (Mullen vd., 1996). Ayrıca, bu bireylerin sosyal ilişkilerinde daha fazla zorluk yaşadıkları, sosyal izolasyon düzeylerinin yüksek olduğu, daha

saldırgan ve öfkeli davrandıkları, empati kurma yeteneklerinde sorunlar yaşadıkları ifade edilmektedir (Veltman & Browne, 2001; Lansford vd., 2002).

2.1.4.4. Çocukluk Çağı Cinsel İstismar

Çocukluk dönemi cinsel istismarı, çocukların henüz kendilerini ifade edebilme, tanımlayabilme ve tanıyabilme yetilerinin gelişmediği, rızalarının olmadığı, gelişimsel olarak hazır olmadıkları bir dönemde, yasal olmayan ve toplumsal normlara aykırı cinsel davranışlara maruz bırakılmaları şeklinde tanımlanmaktadır (Tansel, 2017). Bu tür istismar, psikososyal gelişimini henüz tamamlayamamış bir çocuk veya ergenin, yaşça büyük bir birey tarafından cinsel arzularını tatmin etmek amacıyla zor kullanma, korkutma veya aldatma yoluyla manipüle edilmesi olarak ifade edilmektedir (Aktepe, 2009).

Cinsel istismarın kabulü için, failin çocuğun bedenine ya da cinsel bölgelerine doğrudan temas etmesi veya giysilerin üzerinden müdahalede bulunması yeterli olarak görülmektedir (Kanbur & Akgül, 2010). Ancak, cinsel istismarın yalnız fiziksel temasla sınırlı olmadığı vurgulanmalıdır (Alsancak, 2016). Sözlü taciz, teşhircilik, röntgencilik, cinsel içerikli materyalleri izletme veya cinsel faaliyetleri bir başkasına izlettirme gibi eylemler de cinsel istismar kapsamında değerlendirilmektedir (Kanbur & Akgül, 2010; Alsancak, 2016).

Cinsel istismar vakaları, yaygınlıklarına ve genellikle uzun yıllar sürebilmelerine rağmen, çoğunlukla saklı tutulmaktadır (Yates, 1997). Çocukluk çağında yaşanan istismar deneyimleri, mağdurlar üzerinde derin ve kalıcı etkiler bırakabilmektedir. Özellikle cinsel istismar olayları, çocukların yaşam memnuniyetleri ve psikolojik sağlıkları üzerinde ciddi sorunlara yol açabilmektedir ve bu etkiler uzun vadeli, kalıcı ve şiddetli olabilmektedir (Soylu vd., 2012). Yapılan araştırmalar, cinsel istismara uğrayan çocukların büyük bir kısmında psikolojik bozuklukların gözlendiğini ortaya koymaktadır (Şimşek vd., 2011; Bakır & Kapucu, 2017).

Tanıdık ve güvenilen kişiler tarafından cinsel istismara uğramak, çocukların psikolojik durumunu derinden etkileyen ve onları ciddi şekilde yıpratıcı bir durumdur (Schild & Dalenberg, 2015). Cinsel istismar mağduru çocukların, yabancılara karşı aşırı tepkiler verdiği, kaygı, sosyal izolasyon, akran zorbalığına

maruz kalma, öğrenme zorlukları, akademik başarıda düşüklük ve sinirlilik gibi sorunlar yaşadıkları gözlemlenmiştir. Bu durumda olan çocuklar, yaşlılarına kıyasla cinsellik hakkında daha fazla bilgi sahibi olma eğiliminde olabilir ve abartılı cinsel davranışlar sergileyebilirler (Aktepe, 2009).

2.1.4.5. Çocukluk Çağı Duygusal İstismar

Dünya Sağlık Örgütü'ne göre duygusal istismar, çocuğun gelişimi için gerekli olan destekleyici niteliklerden yoksun bir ortamda büyümesi ve bu tür bir ortamda yetiştirilmesi şeklinde tanımlanmaktadır. Çocuklar için, onların gelişimini olumlu yönde destekleyecek bir çevrenin sağlanması hayati önem taşır. Duygusal istismar, çocuğun zihinsel, duygusal, fiziksel, etik ve manevi gelişimini olumsuz yönde etkileyebilecek ya da etkileme potansiyeline sahip olan sözlü ya da davranışsal saldırılara maruz kalması olarak ifade edilmektedir (WHO, 2006). Bu tür istismar, çocukların temel ihtiyaçları olan sevgi, ilgi ve bakımdan mahrum bırakılmasıyla onların psikolojik zarar görmesine yol açar (Çelik & Hoccoğlu, 2018). Bir çocuğun özelliklerinin, yeteneklerinin ve isteklerinin sürekli küçümsenmesi, sosyal ilişkilerden soyutlanması, kaynaklardan mahrum bırakılması, sürekli tehdit edilmesi, sosyal açıdan ciddi zarar verilmesi, reddedilmesi, yaşına ve kapasitesine uymayan taleplerde bulunulması ve toplum normlarına aykırı çocuk yetiştirme yöntemlerinin uygulanması duygusal istismar olarak kabul edilmektedir (Güler vd., 2002).

Duygusal istismar, çocuklarda fiziksel izler bırakmadığı için belirlenmesi zor olan bir istismar türüdür. Bu nedenle, diğer istismar türlerine, özellikle fiziksel istismara göre, araştırmaların bu konu üzerine odaklanması ve derinlemesine incelemesi nispeten daha geç bir zaman diliminde gerçekleşmiştir (Polat, 2008). Duygusal istismarın içeriği incelendiğinde, çocuğa karşı yapılan düşmanca, aşağılayıcı ve alaycı ifadelerin yanı sıra, çocuğun onurunu zedeleyici davranışların da bu kapsamda değerlendirildiği görülmektedir. Bu tür davranışlar, çocuğun duygusal bütünlüğüne zarar verdiği için duygusal istismar olarak kabul edilmektedir (Honor, 2012).

Duygusal istismar, saldırganlık, tehditkâr ifadeler, argo ve cezalandırma gibi unsurları içerir (Taner & Gökler, 2004; Butchart, 2006). Fiziksel bir temas

olmaksızın, ağır sözlü yargılamalar ve tehditlerle dolu sözlü taciz de duygusal istismar kategorisine girer (Glasser, 2002). Bağıрма, küfretme, küçümseme, aşırı kontrolcü ve otoriter tutum sergileme, çocuğu dışlama, lakap takma, ona değersiz hissettirme, izole etme, korkutma, sindirme, tehdit etme, ihmal etme, aşağılama, baskı altına alma ve çocuğun duygusal gereksinimlerini göz ardı etme; çocuktan yaşına uygun olmayan sorumluluklar beklemek, kardeşler arasında ayırım yapmak gibi davranışlar duygusal istismarın çeşitli örnekleridir (Lynch vd., 2008).

Çocukluk döneminde yaşanan duygusal istismar deneyimlerinin, bireyin ilerleyen yaşamında psikolojik sorunların temelini oluşturabilecek sınır ihlalleri yarattığına işaret edilmektedir (Rorty vd., 1993). Bu tür deneyimlerin, bireyin öz-benlik algısını düşürerek, psikopatolojilere eğilimli bir yapıya yol açtığı belirtilmektedir. Duygusal istismarın bireyin kişilik gelişiminde derin ve önemli etkileri olduğu vurgulanmaktadır. Bu durum, bireyin fiziksel ve zihinsel gelişimini olumsuz etkileyebilir, konsantrasyon eksikliğine ve öğrenme zorluklarına sebep olabilir (Karal & Atak, 2022). Duygusal istismara maruz kalmış bireylerde düşük özgüven, iletişim ve kişilerarası ilişkilerde zorluklar, saldırgan davranışlar gibi sorunların görüldüğü kaydedilmektedir (Şimşek & Cenkseven, 2011). Bu nedenle, duygusal istismar, çocukluktan yetişkinliğe uzanan geniş bir zaman dilimini kapsayan, tanımlanması ve belirlenmesi diğer istismar türlerine nazaran daha zor olan ve bireyin yaşamını derinden etkileyebilen ciddi bir travma türü olarak değerlendirilmektedir (Karal & Atak, 2022).

2.2. Bağlanma Stilleri

2.2.1. Bağlanma Kuramı

Bowlby, (1958) "The Nature of the Child's Tie to His Mother" isimli çalışmasında, çocukların bakım verenlerine karşı geliştirdikleri bağlanma duygusu ve bu duygusunun yetişkinlik üzerindeki etkilerini ilk kez ele almıştır. Bu çalışmada, bebeklerin doğdukları andan itibaren ilk bir yıl içerisinde anneleriyle derin bir libidinal ilişki kurdukları genel olarak kabul edilmekte; fakat bu ilişkinin nasıl oluştuğu konusunda çeşitli görüş ayrılıkları bulunmaktadır. Bowlby, bu libidinal ilişkinin oluşumunu destekleyen temel dinamikleri ikincil dürtüler, birincil nesneye olan emme ihtiyacı, birincil nesneye sarılma eğilimi ve ana

rahmine geri dönme arzusu olmak üzere dört ana bileşen üzerinden tanımlamaktadır (Bowlby, 1958):

- İkincil Dürtüler: Bebeklerin yaşamının ilk evrelerinde, sosyal gereksinimlerden önce yerine getirilmesi gereken temel fizyolojik ihtiyaçlar bulunmaktadır. Bu ihtiyaçların en önemlileri arasında beslenme ve sıcaklık yer alır. Bu temel ihtiyaçlar karşılandıktan sonra, bebekler bir bağlanma figürüne yönelirler ki bu çoğunlukla anne olur. Bebeğin bu bağlanması, annenin bebeklerin fizyolojik ihtiyaçlarını gidermesi ve bebeklerin zaman içinde annelerini mutluluk kaynağı olarak görmeyi öğrenmeleri ile gelişir.
- Birincil Nesne Emme: Bebekler, emme eylemi ve meme ile doğuştan gelen bir bağ kurma gereksinimi taşırlar. Bu ihtiyaçlarını ağız yoluyla karşılarlar. Zaman içerisinde bebekler, memenin bir anne ile ilişkilendirildiğini ve dolayısıyla bir anlamda annenin kendilerine bağlı olduğunu kavrarlar.
- Birincil Nesneye Sarılma: Bebeklerde, insan dokunuşuna ve sarılmaya yönelik doğuştan gelen bir ihtiyaç vardır. Bu, beslenme veya sıcaklık gibi temel ihtiyaçlardan bağımsız olarak, bir nesnenin varlığını hissetme gereksiniminden kaynaklanır.
- Birincil Ana Rahmine Dönüş Özlemi: Dünyaya geldikten sonra dış çevreyi keşfeden bebek, zamanla ana rahmine geri dönme isteği duyar. Bu, bebeklerin dış dünya ile ilk karşılaşmalarından sonra güvenli ve tanıdık bir ortama geri dönmeyi arzulamalarından kaynaklanır (Bowlby, 1958).

Bağlanma, bebek ile annesi veya ana bakım sağlayıcısı arasında gelişen, temelde bir güven hissi yaratan kuvvetli bir duygusal ilişki olarak tanımlanmaktadır. Bowlby, bağlanma sürecinin, bireyin kendini koruma arzusuyla bağlantılı içgüdüsel bir eylem olduğunu ve bu sürecin genetik yapı ile erken yaşam deneyimlerinin etkileşimi sonucu ortaya çıktığını ifade etmiştir (Bowlby, 1982). Ayrıca, Bowlby yenidoğanların yetişkinlere yakınlık gösterme çabalarını bağlanmanın davranışsal sisteminin bir parçası olarak değerlendirir ve bu davranışların bireyin hayatta kalma ve üreme yeteneğine ulaşmasını amaçlayan

içgüdüsel eylemler olduğunu belirtir. Bu sürecin doğal seçimle şekillendiğini öne sürerek, evrimsel bir perspektif sunar (Sümer vd., 2016).

Bu içgüdüsel eğilimler, bebeklerin yaşamının ilk aylarında tüm insanlara karşı gösterilirken, bakım verenle kurulan ilişkinin gelişimi ve bağlanma ilişkisinin kuvvetlenmesiyle zamanla sadece bakım verene yönelik hale gelir (Ainsworth, 1989). Bir çocuğun ihtiyaç duyduğu anda bakım verenin vereceği tepki, büyük ölçüde bakım verenin çocuğun beklentilerini doğru bir şekilde anlayabilme kapasitesine bağlıdır. Nitekim bir bireyin bağlanma tarzı, ona bir ilişkideki karşılıklı beklentiler ve niyetlerin nasıl yorumlanacağını öğretir (Main, 1995).

Bağlanma teorisi, bireyin özellikle erken yaşlardaki bakım verenleriyle kurduğu duygusal ilişkilerin, onun hayatı boyunca duyguları, düşünceleri ve davranışları üzerinde etkili olduğunu savunan bir görüştür (Bowlby, 1973). Bowlby'ye göre, bağlanma davranışı, dünyayla başa çıkabileceği algılanan ve tanınan bir kişiyle yakınlık kurma ve bu yakınlığı koruma eğilimidir. Bu davranış genellikle birey korktuğunda, yorgun düştüğünde veya hastalandığında tetiklenir. Bir kişinin, bağlanma figürünün var olduğunu ve yanıt verebileceğini bilmesi, ona güç ve güvenlik hissi sağlar. Bu nedenle, bağlanma davranışı insanın doğasında sürekli bir özellik olarak görülür ve yaşam boyu devam eder (Bowlby, 1973).

Yaşamın ilk aylarında, bebeklerde tehlike algısıyla birlikte aktive olan korku sistemi, bakım verene fiziksel olarak yaklaşma eğilimi gibi bağlanma davranışlarını ve göz teması, sarılma, dokunma ve kucağa alma gibi bakım verme davranışlarını tetikler (Sümer & Güngör, 1999). Bebek için, nesne devamlılığı kavramı henüz gelişmediğinden, fiziksel temas annenin varlığının tek göstergesidir. Bu nedenle, bu dönemde fiziksel temasın eksikliği bebek için korku sisteminin en güçlü tetikleyicisi haline gelir. Korku davranış sistemini takip eden keşif ve sosyalleşme davranış sistemleri ise güvenlik duygusuyla harekete geçer (Şendağ, 2020).

Bağlanma sistemi, bakım verenin 'erişilebilir olma' durumu tehlikeye girdiği zaman otomatik olarak devreye girer. Bakım verenin çocuğa sergilediği tepkilerin niteliği, çocuğun farklı davranış kalıplarını benimsemesine yol açar. Bakım verenin verdiği tepkilere bağlı olarak, ya çocuk ile bakım veren arasındaki ilişki yeniden

canlanır ve bu ilişkinin onarılması kolaylaşarak 'güvenlik' hissi sağlanır, ya da temas kurulamaz ve çocukta ayrılık durumunu protesto eden kaygı ve huzursuzluk yaratan tepkiler meydana gelir (Şendağ, 2020). Çocuğun bakım verenden uzun süreler boyunca ayrı kalması, bağlanmanın bozulmasına, yani sosyal çevreden uzaklaşma ve geri çekilme davranışlarına yol açabilir (Sümer & Güngör, 1999).

Bağlanma nesnesinin netleşmesiyle birlikte, bebek için “güvenli üs” kavramı oluşur. Bu güvenli üs, bireyin kendisi, diğer insanlar ve dış dünya hakkında olumlu zihinsel modeller geliştirebilmesi için temel bir yapı sağlar (Diehl vd., 1998). Bağlanma figürü olarak bakım verenin çocuğun gereksinimlerine karşı gösterdiği duyarlı ve uygun tepkiler, çocuğun, bakım verenini koruma ve erişebilirlik açısından güvenilir bir figür olarak görmesine ve aynı zamanda kendisinin de ilgiye layık olduğunu düşünmesine olanak tanır. Bu durum, bakım verenin çocuk tarafından güvenilir olarak algılanmasını sağlar ve çocuğa sevilme hissi verir. Ancak, bakım verenin duyarsız veya yanıtsız kalması halinde, çocuk onu güvenilmez bulur ve kendisini sevmeye layık görmeyebilir (Bowlby, 1980). Çocukluk döneminde başlayıp ergenliğe kadar güçlenen bu içsel çalışma modelleri, ergenlik sonrasında daha az değişken hale gelir ve yetişkinlikteki ilişkilerde yol gösterici olur (Bowlby, 1973).

Ainsworth, bağlanma sürecini, bebeklerin anneleriyle fiziksel bir yakınlık arayışı içinde oldukları ve aynı zamanda annelerinin davranışlarını özümseyerek içselleştirdikleri bir dönem olarak açıklamıştır (Ainsworth vd., 1978). Bu teoriyi deneysel olarak desteklemek amacıyla, 1978 yılında Uganda'daki anneler ve bebekleri üzerine araştırmalar yürütmüştür. Araştırma için geliştirdiği "yabancı durum testi" aracılığıyla, anne ve bebek arasındaki etkileşimleri incelemiş ve bebeklerin farklı durumlarda nasıl tepkiler verdiğini analiz etmiştir. Test sırasında, bebeğin yeni bir ortama girdiğinde, toplam yedi aşamadan oluşan üçer dakikalık periyotlarda, özellikle bebek yalnızken, annesi ile birlikteyken ve bir yabancınn varlığında gösterdiği davranışlar ve annenin odaya geri döndüğünde bebeğin sergilediği tepkiler dikkatle incelenmiştir. Bu deney, bağlanma stillerini sınıflandırma çabasının öncülerindendir ve araştırmanın sonuçlarına göre "güvenli", "kaygılı " ve "kaçınan" olmak üzere üç farklı bağlanma tipi belirlenmiştir (Page, 1999). Daha sonra, Main ve Solomon (1990) tarafından bu üç

bağlanma tipine darmadağın bağlanma tipi ekleyerek dördüncü kategori oluşturulmuştur.

2.2.2. Güvenli Bağlanma

Güvenli bağlanma stili, Ainsworth vd. (1978) tarafından yürütülen çalışmada belirlenen üç bağlanma stilinden biridir. Bu stile sahip bireyler, çocukluk dönemlerinde bakım veren kişilerle olumlu ve sağlıklı bir ilişki geliştirmişlerdir. Güvenli bağlanan çocuklar, bakım veren kişilere güven duyar, onlarla yakın ilişkiler kurar ve ihtiyaçlarını rahatlıkla ifade edebilirler (Ainsworth vd., 1978). Güvenli bağlanma stiline sahip çocuklar, bakım verenleriyle etkileşimlerinde daha uyumlu ve işbirlikçi davranırlar. Bakım verenler de bu çocuklara daha duyarlı ve cevap verici davranırlar. Bu karşılıklı olumlu etkileşimler, çocukların kendilerini değerli, sevmeye değer ve güvenli hissetmelerine yol açar (Bowlby, 1982). Güvenli bağlanan çocuklar, stresli durumlarda bakım verenleriyle yakınlık arayarak rahatlarlar ve daha hızlı sakinleşirler (Ainsworth vd., 1978).

Yetişkinlik döneminde de güvenli bağlanma stili, kişilerarası ilişkilerde önemli bir rol oynamaktadır. Güvenli bağlanan bireyler, yakın ilişkiler kurma ve sürdürmede daha başarılıdırlar. Onlar, kendilerini sevmeye ve değer görmeye layık hissederler ve başkalarına da güven duyarlar (Mikulincer & Shaver, 2007). Ayrıca, güvenli bağlanan bireyler, stresli durumlarla daha etkili bir şekilde başa çıkabilir ve daha yüksek psikolojik sağlık düzeylerine sahiptirler (Bowlby, 1988). Güvenli bağlanma stilinin gelişiminde, bakım verenlerin duyarlı, tutarlı ve destekleyici davranışları önemli rol oynar. Böylece çocuklar, kendilerini güvende hisseder, başkalarına güven duyar ve sağlıklı ilişkiler kurabilirler. Bu olumlu bağlanma deneyimleri, ilerleyen yaşam dönemlerinde de kişilerarası ilişkilerde ve psikolojik sağlıkta belirleyici olmaktadır (Şendil, 2022).

2.2.3. Kaygılı-Güvensiz Bağlanma

Kaygılı bağlanma stili, Ainsworth vd. (1978) tarafından yürütülen çalışmada belirlenen üç bağlanma stilinden bir diğeridir. Bu stile sahip bireyler, çocukluk dönemlerinde bakım veren kişilerle tutarsız ve duyarsız bir ilişki geliştirmişlerdir. Kaygılı bağlanan çocuklar, bakım verenleriyle yakınlık kurmak isterler ancak bakım verenlerin tutarsız ve duyarsız davranışları nedeniyle bu ihtiyaçlarını

karşılayamazlar (Ainsworth vd., 1978). Kaygılı bağlanan çocuklar, stresli durumlarda bakım verenleriyle yakınlık arayışına girerler, ancak bu arayışları genellikle reddedilir veya görmezden gelinir. Bu durum, çocukların kendilerini sevmeye değer görmedikleri ve başkalarına güvenemeyecekleri inancını geliştirmelerine yol açar (Bowlby, 1973). Kaygılı bağlanan çocuklar, ayrılık durumlarında yoğun stres yaşar, bakım verenleriyle yeniden birleşme çabalarında ısrarcı olurlar ve sakinleşmeleri uzun zaman alır (Ainsworth vd., 1978).

Yetişkinlik döneminde de kaygılı bağlanma stili, kişilerarası ilişkilerde önemli rol oynar. Kaygılı bağlanan bireyler, yakın ilişkilerde aşırı bağımlı ve onay arayıcı davranışlar sergilerler. Diğer insanlara güvenmekte zorlanır, terk edilme korkusu yaşar ve ilişkilerinde aşırı endişeli ve kontrolcü olabilirler (Mikulincer & Shaver, 2007). Ayrıca, kaygılı bağlanan bireyler, stresli durumlarla başa çıkmada daha az etkili olup, daha yüksek düzeyde psikolojik sıkıntı yaşarlar (Bowlby, 1988). Kaygılı bağlanma stilinin gelişiminde, bakım verenlerin tutarsız, duyarsız ve reddedici davranışları önemli rol oynar. Bu olumsuz bağlanma deneyimleri, çocukların kendilerini sevmeye değer görmedikleri ve başkalarına güvenemeyecekleri inancını geliştirmelerine yol açar. Bu olumsuz iç çalışma modelleri, ilerleyen yaşam dönemlerinde de kişilerarası ilişkilerde ve psikolojik sağlıkta belirleyici olmaktadır (Şendil, 2022).

2.2.4. Kaçınan-Güvensiz Bağlanma

Kaçınan bağlanma stili, Ainsworth vd. (1978) tarafından yürütülen çalışmada belirlenen üç bağlanma stilinden biridir. Bu stile sahip bireyler, çocukluk dönemlerinde bakım veren kişilerle soğuk, reddedici ve duygusal olarak uzak bir ilişki geliştirmişlerdir. Kaçınan bağlanan çocuklar, bakım verenleriyle yakınlık kurmaktan kaçınır, duygularını ifade etmekten kaçınır ve bağımsızlıklarını ön plana çıkarırlar (Ainsworth vd., 1978). Kaçınan bağlanan çocuklar, stresli durumlarda bakım verenleriyle yakınlık aramak yerine, kendi başlarına baş etmeye çalışırlar. Bakım verenlerin reddedici ve duygusal olarak uzak davranışları, çocukların kendilerini sevmeye değer görmedikleri ve başkalarına güvenemeyecekleri inancını geliştirmelerine yol açar (Bowlby, 1973). Kaçınan bağlanan çocuklar, ayrılık durumlarında duygusal tepki vermez, bakım verenleriyle

yeniden birleşme çabalarında isteksiz olurlar ve kolayca sakinleşirler (Ainsworth vd., 1978).

Yetişkinlik döneminde de kaçınan bağlanma stili, kişilerarası ilişkilerde önemli rol oynar. Kaçınan bağlanan bireyler, yakın ilişkilerde mesafeli ve duygusal olarak uzak davranırlar. Diğer insanlara güvenmekte zorlanır, yakınlıktan kaçınır ve bağımsızlıklarını ön plana çıkarırlar (Mikulincer & Shaver, 2007). Ayrıca, kaçınan bağlanan bireyler, stresli durumlarla başa çıkmada daha az etkili olup, daha yüksek düzeyde psikolojik sıkıntı yaşarlar (Bowlby, 1988). Kaçınan bağlanma stilinin gelişiminde, bakım verenlerin reddedici, soğuk ve duygusal olarak uzak davranışları önemli rol oynar. Bu olumsuz bağlanma deneyimleri, çocukların kendilerini sevmeye değer görmedikleri ve başkalarına güvenemeyecekleri inancını geliştirmelerine yol açar. Bu olumsuz iç çalışma modelleri, ilerleyen yaşam dönemlerinde de kişilerarası ilişkilerde ve psikolojik sağlıkta belirleyici olmaktadır (Şendil, 2022).

2.2.5. Darmadağın-Güvensiz Bağlanma

Main ve Solomon (1986), Ainsworth vd. (1978) tarafından öne sürülen üç bağlanma stilinin yanına, darmadağın bağlanmayı ekleyerek bir dördüncü kategori tanımlamışlardır. Bu araştırmacılara göre, darmadağın bağlanma özellikleri gösteren çocuklar, anneleri odadan çıktığında hareketsiz kalıp yere yüzükoyun uzanma ya da yakınlaşma eğilimlerinden kaçınma adına masanın altında pasif bir şekilde beklemek gibi alışılmadık davranışlar sergilemektedirler. Bu tür davranışların, anneleri geçmişte çözülmemiş kayıp veya travma yaşamış ve bu nedenle dezorganize, tahmin edilemez ve huzursuz edici tutumlar sergileyen çocuklardan kaynaklandığı öne sürülmektedir. Aynı çalışmada, çocuklar annelerine yakınlaşmaya çalıştıklarında, annelerin korku, boşluğa bakma veya dissosiyatif durumlara girmek gibi tepkiler verdiği belirtilmiştir. Buna karşılık çocuklar, annelerinin bu tür tepkilerine, kafa karışıklığıyla aniden duraklama veya dikkatlerini başka yöne çevirme gibi yöntemlerle yanıt vererek rahatsızlıklarını hafifletmeye çalışmışlardır (Main & Solomon, 1990).

Bu bağlanma tipine sahip olan kişiler, endişe durumlarında birbiriyle çelişen tepkiler sergilemektedirler; bu hem güçlü bir kaçınma davranışı hem de yoğun bir

yakınlaşma arzusu şeklinde kendini gösterebilir. Yarım kalmış hareketler, belirsiz yüz ifadeleri, kafa karışıklığı, endişenin açık işaretleri ve davranışsal olarak donuklaşma (sersemlemiş ve şaşkın haller) gibi davranışlar, bu bağlanma tipine özgü olarak gözlemlenmektedir (Yonar, 2019). Bunun yanı sıra, bu kişiler bakım verenleri ve çevreleriyle ilgili yoğun korkular yaşamaktadır (Santrock, 2012). Bakım verenin depresyona girme, rahatsızlık hissetme ve bebekle ilgilenmeme gibi durumlar bu bağlanma modelinin ortaya çıkmasını muhtemel kılmaktadır (Hazan & Shaver, 1994).

2.3. Psikolojik İyi Oluş

2.3.1. İyi Oluş Kavramı ve Psikolojik İyi Oluşun Önemi

Geçmişte, uzmanlar yıllarca ağırlıklı olarak patolojik durumlar üzerine yoğunlaşmış ve psikolojiyi, iyi bir hayatın sürdürülmesini bir tıbbi çerçeveye yerleştirmişlerdir (Jorgensen & Nafstad, 2004). İkinci Dünya Savaşı'na kadar yapılan psikolojik araştırmalar ve uzmanların çalışmaları, genellikle bireylerin yaşamlarını iyileştirmeye, daha iyi bir yaşam sürmeye ve yeteneklerini geliştirmeye odaklanmıştır. Ancak, İkinci Dünya Savaşı sonrasında toplumda patolojik sorunların artmasıyla birlikte, dikkatler daha çok tedavi süreçlerine ve hastalıklara yönelmiştir (Hefferon & Boniwell, 2014). Bu dönemde, bireylerin kendilerini geliştirme kapasiteleri, iyileşmeyi destekleyecek nitelikleri ve diğer yetenekleri genel olarak gözden kaçırılmıştır (Carr, 2016).

Günümüzde, modern psikoloji içerisinde, sadece patolojik durumları ele alan sınırlı perspektife ek olarak, bu yaklaşımın göz ardı ettiği alanlara odaklanan "pozitif psikoloji" hareketinin yükseldiği görülmektedir (Ayten, 2014). Pozitif psikolojinin temel amacı, psikolojinin ana akımının perspektifini değiştirmek veya bireylerin negatif yönlerini ihmal etmek değil, daha ziyade bireylerin olumlu deneyimlerine, kişilik özelliklerine ve erdemlerine yoğunlaşarak, geleneksel psikolojinin üzerinde durmadığı pozitif yönleri belirginleştirmektir (Carr, 2016). Bu yaklaşım, insan doğasının iyi yönlerine vurgu yapan Aristoteles'in felsefesinden esinlenmiştir. Pozitif psikoloji, Aristoteles'in düşüncelerinden ilham alarak, bireylerin doğasını ve potansiyelini ön plana çıkarmayı hedeflemektedir (Jorgensen & Nafstad, 2004). Pozitif psikoloji, bireyin olumlu yönlerine odaklanırken,

yalnızca soyut düşünceler ve teorilerden ziyade, iyi bir yaşamın bilimsel temeller üzerinden tanımlanıp açıklanmasını amaçlamaktadır (Carr, 2016).

Pozitif psikolojinin ortaya çıkışıyla, daha önce patoloji merkezli psikolojik yaklaşımların yeterince incelemediği veya göz ardı ettiği birçok konu, psikolojinin ilgi alanına girmeye başlamıştır. Bu yeni perspektif, bireylerin yaşamlarını daha anlam dolu ve yüksek kalitede yaşamalarını sağlayan, temel erdemler ve güçler gibi konulara odaklanmaktadır (Ayten, 2014). Pozitif psikoloji, bireylerin iyi oluşunu, mutluluğunu, olumlu sosyal ilişkilerini, kişisel olumlu özelliklerini ve sosyal sistemlerin etkilerini inceleyerek, gelişim odaklı temalara yönelmektedir. Başka bir deyişle, pozitif psikoloji, anlamlı, tatmin edici ve zevkli bir yaşam sürmenin ön koşullarını ve bu tür bir yaşamın nasıl elde edileceğini merkeze alarak iyi oluşun peşinden gitmektedir (Carr, 2016).

İyi oluş kavramı, bireylerin psikolojik açıdan en üst düzeyde işlevsellik göstermesini ifade etmektedir. Toplumsal ve sosyal ilişkiler bağlamında, iyi oluşun ölçütü sıklıkla "Nasılsın?" sorusuyla sorgulanır. Ancak bu soru, sadece günlük iletişimin ötesinde, psikoloji literatüründe derin ve karmaşık bir anlam taşır ve tartışmalı bir konu olarak kabul edilir. Tarihsel bir perspektiften incelendiğinde, işlevselliğin, ideallerin ve iyi bir yaşamın ne anlama geldiğinin sürekli olarak araştırıldığı ve tartışıldığı görülmektedir (Ryan & Deci, 2001).

Psikoloji alanındaki iyi oluş üzerine yapılan çalışmalar, esas olarak iki temel felsefi perspektife dayanmaktadır. İlk olarak, hedonizm, iyi oluşu zevk elde etme ve mutluluk yaşama olarak tanımlar (Ryan & Deci, 2001). Bu görüş, mutluluk ve yaşam memnuniyeti gibi hedonik sonuçlara odaklanır ve "özel iyi oluş"u ele alır (Keyes vd., 2002). İkinci perspektif ise, iyi oluşu sadece mutluluktan ibaret olmayan, bireyin kendi potansiyelini gerçekleştirme çabasını ön plana çıkaran eudaimonik yaklaşımdır (Ryan & Deci, 2001). Bu yaklaşım, yaşamın amacı ve anlamı gibi unsurlara odaklanarak "psikolojik iyi oluş"u vurgulamaktadır (Lent vd., 2005).

Özel iyi oluş, bireyin yaşamından genel bir memnuniyet duymasını, sıkça olumlu duygular yaşamasını ve bununla birlikte olumsuz duyguları daha seyrek deneyimlemesini ifade eder. Bu kavramın bir yönü olarak yaşam memnuniyeti,

kişinin kendi hayatını ideal olarak gördüğü duruma yakın bir şekilde algılaması, mevcut koşullarını olumlu ve işlevsel olarak değerlendirmesi ve hayatında önemli değişiklikler yapma isteği duymaması gibi bilişsel değerlendirmeleri kapsar (Batan, 2016). Psikolojik iyi oluş ise bireylerin kişisel hedefler belirleyip bu hedeflere bağlı kalabilme, ömür boyu bireysel gelişimi sürdürebilme, başkalarıyla anlamlı ilişkiler geliştirebilme ve kişisel özerklik elde edebilme gibi çeşitli boyutları kapsamaktadır (Kermen vd., 2016).

Psikolojik iyi oluş kavramı, bireyin kendine özgü içsel potansiyelinin farkında olmasını ve bu potansiyeli kullanarak ruhsal olarak daha üst bir duruma ulaşmasını, dolayısıyla mutluluğu deneyimlemesini içerir (Kahveci, 2019). Öznel iyi oluş ile arasındaki temel fark, psikolojik iyi oluşun, bireyin tüm hedeflerine ulaşmış olmasına rağmen mutlu olmaması durumunu da kapsamasıdır. Bu, elde edilenlerin birey için anlam ve amaç taşıması gerektiğini vurgular. Psikolojik iyi oluş, daha bireysel bir yaklaşımdır ve merkezinde bireyin kendini gerçekleştirme yer alır (İme & Öztosun, 2020). Diğer bir deyişle, psikolojik iyi oluş; sürekli kişisel gelişim, kendini ve yaşamını olumlu bir şekilde değerlendirme, nitelikli ilişkilere sahip olma, yaşamın anlamlı bir amaç doğrultusunda değerli olduğuna dair inanç, hayatını ve çevresini etkili bir şekilde yönetebilme ve özerk karar verme yetisi gibi unsurları ifade eder (Seligman, 2002).

2.3.2. Psikolojik İyi Oluş ve Erken Dönem Yaşantılar

Erken dönem yaşantılarının psikolojik iyi oluş üzerindeki etkisi, psikoloji literatüründe geniş bir yelpazede incelenmiş bir konudur. Bu bağlamda, bağlanma stilleri ve çocukluk çağı travmalarının, bireylerin psikolojik iyi oluşları üzerinde önemli bir etkiye sahip iki temel faktör olduğu görülmektedir.

2.3.2.1. Bağlanma Stilleri ile Psikolojik İyi Oluş İlişkisi

Bağlanma stili, bebeklik döneminde bakım veren kişi ile kurulan duygusal bağın niteliğini ifade etmektedir. Güvenli bağlanma, bebeklerin bakım veren kişiyle olumlu ve duyarlı bir ilişki geliştirmelerine olanak tanır. Güvenli bağlanan bireyler, yetişkinlik döneminde daha yüksek özgüven, daha iyi sosyal ilişkiler ve daha etkili stresle başa çıkma becerileri sergilemektedir (Mikulincer & Shaver, 2007). Öte yandan, güvensiz bağlanma stilleri ise olumsuz psikolojik sonuçlarla

ilişkilidir. Güvensiz bağlanan bireyler, daha düşük benlik saygısı, daha fazla duygusal problemler ve daha zayıf sosyal beceriler göstermektedir (Sümer & Şendağ, 2009; Geniş & Kahraman, 2017).

Literatürde, bağlanma stillerinin bireylerin psikolojik iyi oluşları üzerinde belirgin bir etkiye sahip olduğu vurgulanmaktadır. Güvenli bağlanam bireylerin olumlu benlik algısı geliştirdikleri, kendilerini sevebilir buldukları ve başkalarıyla derin bağlar kurabildikleri gözlemlenmiş, bu durumun da onların psikolojik iyi oluşlarını pozitif yönde etkilediği belirtilmiştir (Çelik, 2018). Araştırmalar, çocukların ebeveynlerine güvenli bir şekilde bağlanmalarının, ergenlikten genç yetişkinliğe geçiş dönemindeki iyi oluş seviyelerini pozitif etkilediğini göstermektedir (Larson vd., 1996; Nickerson & Nagle, 2005). Rice vd. (1997) tarafından gerçekleştirilen bir çalışmada, ebeveynle olan bağlanmanın iyi oluşa katkı sağladığı belirlenmiştir. Başka araştırmalarda da çeşitli ilişki türlerinde güvenli bağlanmanın bireylerin iyi oluş seviyesini pozitif etkilediği tespit edilmiştir (La Guardia vd., 2000; Murdock & Love, 2004).

2.3.2.2. Çocukluk Çağı Travmaları ile Psikolojik İyi Oluş İlişkisi

Çocukluk çağı travmaları psikolojik iyi oluşu olumsuz yönde etkileyen önemli bir faktördür. Travmatik yaşantılar, fiziksel, cinsel veya duygusal istismar, ihmal veya aile içi şiddete maruz kalmayı içerebilir (Felitti vd., 1998). Bu tür olumsuz deneyimler, çocukların gelişimini ve ruh sağlığını ciddi şekilde etkileyebilir. Çocukluk çağı travmaları, travma sonrası stres bozukluğu, depresyon, anksiyete, madde kullanım bozuklukları ve kişilik bozuklukları gibi çeşitli psikolojik sorunlarla ilişkilidir (Hazan & Shaver, 1994; Kumari, 2020). Ayrıca, travmatik yaşantılar, bireylerin duygusal düzenleme becerilerini, kişilerarası ilişkilerini ve genel işlevselliklerini olumsuz etkileyebilir (Öztürk & Uluşahin, 2011). İyi oluş kavramı ise bireylerin psikolojik açıdan en üst düzeyde işlevsellik göstermesini ifade etmektedir (Ryan & Deci, 2001). Bu çerçevede çocukluk çağı travmalarının psikolojik iyi oluşu olumsuz etkileyeceği belirtilmektedir (Bozgün & Pekdoğan, 2017).

Yılmaz (2020) tarafından gerçekleştirilen araştırmada çocukluk çağı travmalarının tüm boyutları (duygusal istismar, fiziksel istismar, cinsel istismar,

fiziksel ihmal ve duygusal ihmal) ile psikolojik iyi oluş arasında negatif ve anlamlı ilişkiler olduğu tespit edilmiştir. Akyıl (2019) tarafından gerçekleştirilen bir diğer çalışmada duygusal istismar, duygusal ihmal ve fiziksel ihmal ile psikolojik iyi oluş arasında negatif ve anlamlı ilişkiler olduğu belirlenmiştir. Kabasakal ve Erdem (2015) tarafından üniversite öğrencileri ile yürütülen çalışmada ise çocukluk çağı örselenmelerinin psikolojik iyi oluşla negatif ilişkili olduğu belirlenmiştir.

3. YÖNTEM

Çalışmanın bu bölümünde araştırma yöntemine ilişkin bilgiler yer almaktadır.

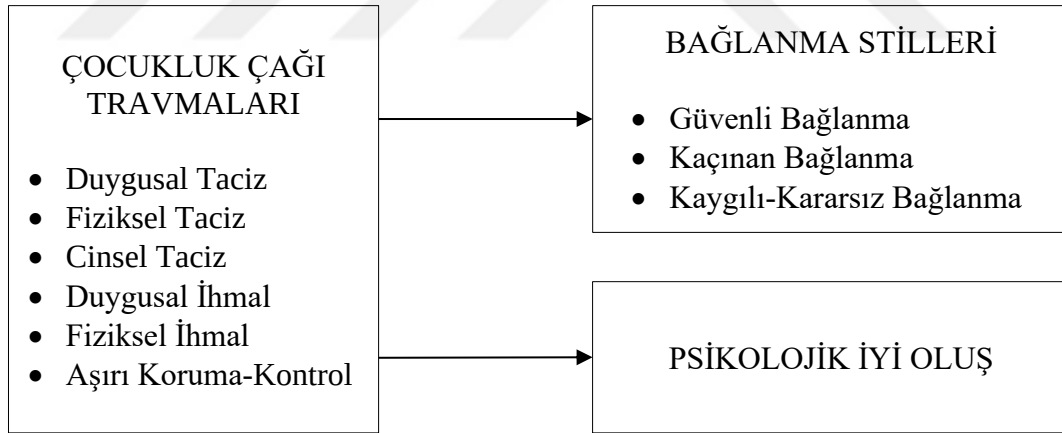
3.1 Araştırma Modeli

Bu çalışmada, pozitivistin ilkelerine dayanarak nesnel yöntemlerin ön plana çıkarıldığı nicel araştırma paradigması benimsenmektedir. Nicel araştırma, subjektif değerlendirmelerden uzak, bilimsel bir disiplin çerçevesinde, ölçüm ve gözlem yoluyla tekrar edilebilir ve objektif sonuçlar elde etmeyi hedefler. Bu yaklaşım, verilerin analizinde istatistiksel ve matematiksel tekniklerin uygulanmasını gerektirir (Johnson & Christensen, 2008) ve araştırılan değişkenler arasındaki bağlantıları sayısal ve istatistiksel verilere dayalı matematiksel prosedürlerle ortaya koymayı amaçlar (Patton, 2005). Nicel araştırma sürecinde, incelenen olgularla ilgili hipotezler geliştirilip test edilir, sayısal veri toplanarak analiz edilir ve elde edilen bulgular anlamlandırılarak yorumlanır. Bu yöntemle ulaşılan sonuçlar, objektif, tarafsız ve kişisel yorumlardan uzak olup (Johnson & Christensen, 2008), elde edilen bulguların benzer bağlamlarda uygulanabilmesini kolaylaştırır (Creswell & Poth, 2018). Bu çalışmanın amaçları dikkate alındığında, nicel araştırma paradigması, sayısal verilerin toplanıp istatistiksel analizlerin yapılabilmesi açısından uygun bir yöntem olarak öne çıkmaktadır.

Araştırmada, tanımlayıcı kesitsel tasarım kullanılmıştır. Bu tasarım, belirlenen bir zaman dilimindeki olayları, koşulları veya değişkenleri inceleyerek, bir an veya dönemin karakteristiklerini aydınlatmayı hedefler (Bell vd., 2022). Tanımlayıcı kesitsel tasarım, geniş katılımcı veya örneklem gruplarından veri toplayarak, incelenen değişkenler ve bu değişkenlerin belirli bir zaman noktasındaki ilişkileri üzerine kapsamlı bir bakış açısı sunar (Hair vd., 2019). Bu perspektif olmadan, mevcut durumun ve ilişkilerin kapsamlı bir şekilde anlaşılması kısıtlı kalacaktır (Bell vd., 2022). Kesitsel tasarım, incelenen değişkenlerin anlaşılmasını ve belirli bir zamandaki ilişkilerinin derinlemesine incelenmesini

hedeflerken, aynı zamanda, daha fazla zaman ve kaynak gerektiren boylamsal veya deneysel tasarımlara kıyasla, veri toplama sürecinin daha hızlı ve etkili olmasını sağlar (Creswell & Creswell, 2017; Bell vd., 2022). Araştırmanın zaman ve kaynak sınırlılıkları dikkate alındığında, kesitsel tasarım, bu çalışma için uygun olarak kabul edilmiştir.

Yukarıda belirtildiği üzere, tanımlayıcı kesitsel nitelikteki bu nicel araştırma, ilişkisel tarama modelinde yürütülmüştür. Tarama modeli, geniş bir evrenden bilgi toplayarak bu evren hakkında genellemeler yapmayı amaçlayan bir araştırma düzenidir. Bu yöntemde, evrenin bütünü veya bu bütünden seçilecek bir örnekleme yönelik incelemeler gerçekleştirilir. Tarama modelinin bir türü olan ilişkisel tarama modelinde ise iki veya daha fazla değişken arasındaki ilişkinin varlığı ve bu ilişkinin gücünün incelenmesi hedeflenmektedir (Karasar, 2022). Bu çalışmada da üniversite öğrencilerinin çocukluk çağı travmaları ile bağlanma stilleri ve psikolojik iyi oluş düzeyleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi amaçlandığından ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Çalışmanın amacı doğrultusunda geliştirilen araştırma modeli Şekil 3.1’de yer almaktadır.

Şekil 3.1: Araştırma Modeli

3.2. Örneklem

Bu araştırmanın evrenini 2023-2024 eğitim-öğretim yılında İstanbul ilinde yer alan üniversitelerde eğitimlerine devam eden öğrenciler oluşturmaktadır. İstanbul'da üniversiteler eğitim gören öğrencilerin sayısı 1.001,834 olarak belirtilmektedir (İstanbul Valiliği, 2024). Bu sayı evren büyüklüğü olarak kabul

edilmiştir. Evren büyüklüğünün bilinmesi durumunda minimum örneklem büyüklüğü $n=(N.t^2.p.q)/(d^2(N-1)+t^2.p.q)$ formülü ile hesaplanabilmektedir (Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2004). Formülde;

n: Minimum örneklem büyüklüğünü

N: Evren büyüklüğünü

q: İncelenen olayın görülmeme sıklığını (gerçekleşmeme olasılığı)

p: İncelenen olayın görülme sıklığını (gerçekleşme olasılığı)

t : Belirli bir anlamlılık düzeyinde, t tablosuna göre bulunan teorik değeri

d: Olayın görülüş sıklığına göre kabul edilen örnekleme hatasını ifade etmektedir.

Bu formüle göre 0,05 örneklem hatası için $p=0,50$ ve $q=0,50$ değeri esas alındığında hesaplanan örneklem büyüklüğü aşağıdaki gibidir:

$$\text{Örneklem büyüklüğü} = \frac{1.001.834*(1,96)^2*0,50*0,50}{(0,05)^2*1.001.833+(1,96)^2*0,50*0,50} = 383,99$$

Görüldüğü üzere, araştırma için minimum örneklem büyüklüğü 384 kişi olarak hesaplanmıştır. Araştırmada 500 katılımcıya ulaşılmış ve gerekli örneklem büyüklüğü sağlanmıştır.

Araştırma örneklemini oluşturan katılımcıların seçiminde basit tesadüfi örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Basit tesadüfi örnekleme, bir evrenden elemanların, her bir elemanın eşit ve bağımsız bir şekilde seçilme şansına sahip olduğu bir yöntemle seçildiği örnekleme yöntemidir. Bu yöntemde, evren içindeki her birim, örneğe dâhil edilme konusunda eşit olasılığa sahiptir (Karasar, 2022).

Sonuç olarak, araştırmanın örneklemini, 2023-2024 eğitim-öğretim yılında İstanbul ilinde yer alan üniversitelerde eğitimlerine devam eden öğrenciler arasından basit tesadüfi örnekleme yöntemi ile seçilen 500 katılımcı oluşturmaktadır.

3.3. Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada veriler çevrimiçi anket yöntemiyle toplanmıştır. Bu süreçte, Google Forms platformu kullanılarak bir çevrimiçi anket oluşturulmuş ve sosyal medya, WhatsApp ve e-posta dahil olmak üzere çeşitli çevrimiçi platformlar aracılığıyla katılımcılara dağıtılmıştır. Bu yöntem, minimum veri kaybıyla verimli, güvenilir ve hızlı bir şekilde veri toplanmasını sağlamıştır.

Çalışmaya katılım, tamamen gönüllülük esasına dayalı olarak yürütülmüştür. Tüm katılımcılara anketin başında aydınlatılmış onam formu sunulmuştur. Formda, çalışmaya katılımın gönüllüğe dayalı olduğu ve katılımcıların anonimliğini korumak amacıyla hiçbir kişisel kimlik bilgisinin talep edilmediği belirtilmiştir. Bunun yanında, toplanan verilerin kesinlikle gizli tutulacağı ve katılımcıların istedikleri zaman çalışmadan çekilme hakkına sahip oldukları ifade edilmiştir. Araştırma verileri, gönüllülük beyanında bulunan katılımcılardan toplanmıştır.

Çalışmada verilerinin toplanmasında kullanılan anket formu dört bölüm içermektedir. Anket formunda sırasıyla, demografik bilgi formu, Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği, Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği ve Psikolojik İyi Oluş Ölçeği yer almaktadır. Söz konusu ölçeklere yönelik bilgiler devam eden alt başlıklarda sunulmuştur.

3.3.1. Sosyo-Demografik Bilgi Formu

Sosyo-demografik bilgi formunda, katılımcıların cinsiyet, yaş, yaşadıkları yer, anne/baba eğitim düzeyi, ders dışı faaliyetler, kardeş sayısı ve psikolojik rahatsızlık durumuna yönelik olmak üzere toplam sekiz soru yer almaktadır. Sosyo-demografik bilgi formunda yer alan sorular araştırmacı tarafından hazırlanmıştır.

3.3.2. Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği

Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği (CTQ-33), Bernstein vd. (1994) tarafından geliştirilmiş ve Türkçe uyarlama çalışması Şar vd. (2021) tarafından gerçekleştirilmiştir. Ölçekte toplam 33 madde bulunmaktadır. Ölçek; duygusal taciz (3, 8, 14, 18, 25.maddeler), fiziksel taciz (9, 11, 12, 15, 17.maddeler), fiziksel ihmal (1, 2, 4, 6, 26.maddeler), duygusal ihmal (5, 7, 13, 19, 28.maddeler), cinsel taciz (20, 21, 23, 24, 27.maddeler) ve aşırı koruma-kontrol (29, 30, 31, 32, 33.maddeler)

olmak üzere toplam altı boyut içermektedir. Bunun yanında, üç madde (10, 16, 22.maddeler) ile inkâr puanı elde edilmekte, ancak bu maddeler toplam CTQ puanını etkilememektedir. Ölçekte toplam 11 adet ters kodlu madde yer almaktadır (1, 2, 4, 5, 7, 10, 13, 19, 26, 28, 31.maddeler). Ölçek beşli Likert tipindedir (“1=Hiçbir Zaman”, “2=Nadiren”, “3=Kimi Zaman”, “4=Sık Olarak”, “5=Çok Sık”). Ölçekten 30-150 arası puan alınmakta ve alınan puanlar çocukluk çağı travması düzeyini yansıtmaktadır. Ölçeğin Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı; ölçek geneli için 0.87, duygusal taciz boyutu için 0.88, fiziksel taciz boyutu için 0.81, fiziksel ihmal boyutu için 0.77, duygusal ihmal boyutu için 0.89, cinsel taciz boyutu için 0.90, aşırı koruma ve kontrol boyutu için 0.84 olarak bildirilmiştir (Şar vd., 2021).

3.3.3. Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği

Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği, Erzen (2016) tarafından geliştirilmiştir. Ölçekte toplam 18 madde bulunmaktadır. Ölçek; güvenli bağlanma (4, 7, 10, 13, 16.maddeler), kaçınan bağlanma (1, 3, 5, 9, 12, 15, 18.maddeler) ve kaygılı-kararsız bağlanma (2, 6, 8, 11, 14, 17.maddeler) olmak üzere toplam üç boyut içermektedir. Ölçekte ters kodlu madde yer almamaktadır. Ölçek beşli Likert tipindedir (“1=Kesinlikle Katılmıyorum”, “2=Katılmıyorum”, “3=Kısmen Katılıyorum”, “4=Katılıyorum”, “5=Kesinlikle Katılıyorum”). Ölçek boyutlarından alınan puanlar ilgili bağlanma stiline düzeyini yansıtmaktadır. Ölçeğin Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı; kaçınan bağlanma boyutu için 0.80, güvenli bağlanma boyutu için 0.69 ve kaygılı-kararsız bağlanma boyutu için 0.71 olarak bildirilmiştir (Erzen, 2016).

3.3.4. Psikolojik İyi Oluş Ölçeği

Psikolojik İyi Oluş Ölçeği, Diener vd. (2009) tarafından geliştirilmiş ve Türkçe uyarlama çalışması Telef (2013) tarafından gerçekleştirilmiştir. Toplam sekiz madde bulunan ölçek tek boyut içermektedir. Ölçekte ters kodlu madde yer almamaktadır. Ölçek yedili Likert tipindedir (“1=Kesinlikle Katılmıyorum”, “2=Katılmıyorum”, “3=Biraz Katılmıyorum”, “4=Kararsızım”, “5=Biraz Katılıyorum”, “6=Katılıyorum”, “7=Kesinlikle Katılıyorum”). Ölçekten 8-56 arası puan alınmakta ve yüksek puanlar kişinin birçok psikolojik kaynak ve güce sahip

olduğunu göstermektedir. Ölçeğin Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı 0.80 olarak bildirilmiştir (Telef, 2013).

3.4. Verilerin Analizi

Çalışmada elde edilen verilerin analizinde SPSS 26.0 paket programı kullanılmıştır. Analizlerde istatistiksel anlamlılık seviyesi $p<0.05$ olarak kabul edilmiştir. Araştırmada aşağıda belirtilen analizler gerçekleştirilmiştir:

- Katılımcıların demografik özelliklerine göre dağılımının incelenmesinde frekans analizi kullanılmıştır.
- Veri toplamada kullanılan ölçeklerin geçerlilikleri keşfedici faktör analiziyle incelenmiştir.
- Veri toplamada kullanılan ölçeklerin güvenilirlik düzeylerini belirlemek üzere Cronbach Alpha değerleri incelenmiştir.
- Verilerin normal dağılıma uyup uymadıklarını tespit etmek üzere çarpıklık ve basıklık değerleri incelenmiştir.
- Çocukluk çağı travmaları, bağlanma stilleri ve psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkilerin incelenmesinde Pearson korelasyon analizi kullanılmıştır.
- Çocukluk çağı travmalarının bağlanma stilleri ve psikolojik iyi oluş üzerindeki etkilerini incelemek üzere çok değişkenli regresyon analizi gerçekleştirilmiştir.
- Çocukluk çağı travmaları, bağlanma stilleri ve psikolojik iyi oluş düzeyinin demografik özelliklere göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğinin incelenmesinde, iki kategorili değişkenlerde t-testi, ikiden fazla kategorili değişkenlerde ise ANOVA analizi kullanılmıştır.

4. BULGULAR

Çalışmanın bu bölümünde araştırmada elde edilen verilerin analizi sonucunda ulaşılan bulgular yer almaktadır.

4.1. Katılımcıların Demografik Özellikleri

Araştırmaya toplam 500 öğrenci katılım göstermiştir. Katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin frekans analizi sonuçları Tablo 4.1’de sunulmuştur.

Tablo 4.1: Katılımcıların Demografik Özellikleri

Değişken	Kategori	n	%
Cinsiyet	Kadın	371	74,2
	Erkek	129	25,8
Yaş	18-20	200	40,0
	21-23	217	43,4
	24-25	83	16,6
Yaşanılan Yer	Büyükşehir	360	72,0
	İl	76	15,2
	İlçe	64	12,8
Anne Eğitim Düzeyi	İlkokul	154	30,8
	Ortaokul	77	15,4
	Lise	164	32,8
	Lisans ve üstü	105	21,0
Baba Eğitim Düzeyi	İlkokul	108	21,6
	Ortaokul	102	20,4
	Lise	136	27,2
	Lisans ve üstü	154	30,8
Ders Dışı Faaliyetler	Arkadaşlarıyla dışarı çıkmak	279	55,8
	Yalnız vakit geçirmek	87	17,4
	Kitap okumak	51	10,2
	Ailemle vakit geçirmek	49	9,8
	Diğer	34	6,8
Kardeş Sayısı	Yok	36	7,2
	Bir	68	13,6
	İki	162	32,4
	Üç ve üzeri	234	46,8
Psikolojik	Evet	77	15,4
Rahatsızlık	Hayır	423	84,6

Tablo 4.1’de görüldüğü üzere, katılımcıların %74,2’si (n = 371) kadın, %25,8’i (n = 129) erkektir. Yaş dağılımına bakıldığında, katılımcıların %40’ı (n = 200) 18-20 yaş aralığında, %43,4’ü (n = 217) 21-23 yaş aralığında ve %16,6’sı (n = 83) 24-25 yaş aralığındadır.

Katılımcıların %72’si (n = 360) büyükşehirde, %15,2’si (n = 76) ilde ve %12,8’i (n = 64) ilçede yaşamaktadır. Anne eğitim düzeyi incelendiğinde, katılımcıların annelerinin %30,8’i (n = 154) ilkokul, %15,4’ü (n = 77) ortaokul, %32,8’i (n = 164) lise ve %21’i (n = 105) lisans ve üstü eğitim düzeyine sahiptir. Baba eğitim düzeyi açısından ise katılımcıların babalarının %21,6’sı (n = 108) ilkokul, %20,4’ü (n = 102) ortaokul, %27,2’si (n = 136) lise ve %30,8’i (n = 154) lisans ve üstü eğitim düzeyindedir.

Ders dışı faaliyetler değerlendirildiğinde, katılımcıların %55,8’i (n = 279) arkadaşlarıyla dışarı çıkmayı, %17,4’ü (n = 87) yalnız vakit geçirmeyi, %10,2’si (n = 51) kitap okumayı, %9,8’i (n = 49) ailesiyle vakit geçirmeyi ve %6,8’i (n = 34) diğer faaliyetleri tercih etmektedir.

Kardeş sayısı dağılımına bakıldığında, katılımcıların %7,2’sinin (n = 36) kardeşi olmadığı, %13,6’sının (n = 68) bir kardeşi olduğu, %32,4’ünün (n = 162) iki kardeşi olduğu ve %46,8’inin (n = 234) üç ve üzeri kardeşi olduğu görülmektedir.

Son olarak, katılımcıların %15,4’ü (n = 77) psikolojik bir rahatsızlığa sahip olduğunu belirtirken, %84,6’sı (n = 423) herhangi bir psikolojik rahatsızlığı olmadığını ifade etmiştir.

4.2. Geçerlilik Analizi

Araştırma verilerinin toplanılmasında kullanılan ölçeklerin geçerliliklerini incelemek üzere keşfedici faktör analizi (KFA) gerçekleştirilmiştir.

4.2.1. Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği Geçerlilik Analizi

Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğine yönelik olarak gerçekleştirilen KFA sonuçları Tablo 4.2’de sunulmuştur.

Tablo 4.2: Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği KFA Sonuçları

Boyut	Madde	Faktör Yükleri						Açıklanan Varyans
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	
Duygusal Taciz	Madde 3					,635		12,188
	Madde 8					,566		
	Madde 14					,443		
	Madde 18					,585		
	Madde 25					,626		
Fiziksel Taciz	Madde 9				,516			11,236
	Madde 11				,797			
	Madde 12				,765			
	Madde 15				,522			
	Madde 17				,751			
Cinsel Taciz	Madde 20	,824						9,212
	Madde 21	,703						
	Madde 23	,814						
	Madde 24	,908						
	Madde 27	,832						
Duygusal İhmal	Madde 5		,632					9,044
	Madde 7		,689					
	Madde 13		,689					
	Madde 19		,612					
	Madde 28		,632					
Fiziksel İhmal	Madde 1			,684				8,032
	Madde 2			,819				
	Madde 4			,655				
	Madde 6			,585				
	Madde 26			,570				
Aşırı Koruma - Kontrol	Madde 29					,738		7,971
	Madde 30					,723		
	Madde 31					,455		
	Madde 32					,698		
	Madde 33					,491		
KMO=0,871								
Bartlett Test: $\chi^2_{(435)}=6292,461$; p=0,000								
Açıklanan Toplam Varyans=57,682								

Tablo 4.2’de görüldüğü üzere, KMO değeri 0,871 olarak hesaplanmış ve Bartlett Testi sonucu anlamlı bulunmuştur ($p<0,01$). KMO değerinin 0,50’nin

üzerinde olması ve Bartlett Testi sonucu anlamlı olması, veri setinin faktör analizi için uygun olduğunu göstermektedir (Gürbüz & Şahin, 2014). KFA sonucunda, ölçeğin orijinaline uygun olarak altı faktörlü bir yapıya sahip olduğu belirlenmiştir. Ölçek maddelerinin tamamının faktör yüklerinin 0,40'ın üzerinde olduğu görülmektedir. Duygusal Taciz faktörü toplam varyansın %12,188'ini, Fiziksel Taciz faktörü %11,236'sını, Cinsel Taciz faktörü %9,212'sini, Duygusal İhmal faktörü %9,044'ünü, Fiziksel İhmal faktörü %8,032'sini ve Aşırı Koruma- Kontrol faktörü %7,971'ini açıklamaktadır. Altı faktörün açıkladığı toplam varyans %57,682'dir. Bu sonuçlara göre Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğinin geçerli bir ölçüm aracı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

4.2.2. Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği Geçerlilik Analizi

Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeğine yönelik olarak gerçekleştirilen KFA sonuçları Tablo 4.3'te sunulmuştur.

Tablo 4.3: Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği KFA Sonuçları

Boyut	Madde	Faktör Yükleri			Açıklanan Varyans
		(1)	(2)	(3)	
Güvenli Bağlanma	Madde 4			,651	18,449
	Madde 7			,634	
	Madde 10			,467	
	Madde 13			,704	
	Madde 16			,475	
Kaçınan Bağlanma	Madde 1		,673		17,274
	Madde 3		,656		
	Madde 5		,686		
	Madde 9		,417		
	Madde 12		,674		
	Madde 15		,546		
	Madde 18		,665		
Kaygılı-Kararsız Bağlanma	Madde 2	,640			10,169
	Madde 6	,701			
	Madde 8	,754			
	Madde 11	,592			
	Madde 14	,694			
	Madde 17	,755			
KMO=0,805					
Bartlett Test: $\chi^2_{(153)}=2417,375$; p=0,000					
Açıklanan Toplam Varyans=45,892					

Tablo 4.3'te görüldüğü üzere, KMO değeri 0,805 olarak hesaplanmış ve Bartlett Testi sonucu anlamlı bulunmuştur ($p<0,01$). KMO değerinin 0,50'nin üzerinde olması ve Bartlett Testi sonucu anlamlı olması, veri setinin faktör analizi için uygun olduğunu göstermektedir (Gürbüz & Şahin, 2014). KFA sonucunda, ölçeğin orijinaline uygun olarak üç faktörlü bir yapıya sahip olduğu belirlenmiştir. Ölçek maddelerinin tamamının faktör yüklerinin 0,40'ın üzerinde olduğu görülmektedir. Güvenli bağlanma faktörü toplam varyansın %18,449'unu, kaçınan bağlanma faktörü %17,274'ünü ve kaygılı-kararsız bağlanma faktörü %10,169'unu açıklamaktadır. Üç faktörün açıkladığı toplam varyans %45,892'dir. Bu sonuçlara göre Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeğinin geçerli bir ölçüm aracı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

4.2.3. Psikolojik İyi Oluş Ölçeği Geçerlilik Analizi

Psikolojik İyi Oluş Ölçeğine yönelik olarak gerçekleştirilen KFA sonuçları Tablo 4.4'te sunulmuştur.

Tablo 4.4: Psikolojik İyi Oluş Ölçeği KFA Sonuçları

Boyut	Madde	Faktör Yükleri	Açıklanan Varyans
Psikolojik İyi Oluş	Madde 1	,696	45,165
	Madde 2	,680	
	Madde 3	,674	
	Madde 4	,662	
	Madde 5	,708	
	Madde 6	,728	
	Madde 7	,569	
	Madde 8	,648	

KMO=0,877

Bartlett Test: $\chi^2_{(28)}=1074,049$; $p=0,000$

Açıklanan Toplam Varyans=45,165

Tablo 4.4'te görüldüğü üzere, KMO değeri 0,877 olarak hesaplanmış ve Bartlett Testi sonucu anlamlı bulunmuştur ($p<0,01$). KMO değerinin 0,50'nin üzerinde olması ve Bartlett Testi sonucu anlamlı olması, veri setinin faktör analizi için uygun olduğunu göstermektedir (Gürbüz & Şahin, 2014). KFA sonucunda, ölçeğin orijinaline uygun olarak tek faktörlü bir yapıya sahip olduğu belirlenmiştir. Ölçek maddelerinin tamamının faktör yüklerinin 0,40'ın üzerinde olduğu görülmektedir. Tek faktör varyansın %45,165'ini açıklamaktadır. Bu sonuçlara göre Psikolojik İyi Oluş Ölçeğinin geçerli bir ölçüm aracı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

4.3. Güvenilirlik Analizi

Araştırma verilerinin toplanmasında kullanılan ölçeklerin güvenilirlik analizi sonuçları Tablo 4.5'te sunulmuştur.

Tablo 4.5: Güvenilirlik Analizi Sonuçları

Ölçek	Boyut	Madde Sayısı	Cronbach Alpha
Çocukluk Çağı Travmaları	Duygusal Taciz	5	,761
	Fiziksel Taciz	5	,723
	Cinsel Taciz	5	,888
	Duygusal İhmal	5	,778
	Fiziksel İhmal	5	,742
	Aşırı Koruma-Kontrol	5	,746
Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri	Güvenli Bağlanma	5	,753
	Kaçınan Bağlanma	7	,765
	Kaygılı-Kararsız Bağlanma	6	,815
Psikolojik İyi Oluş		8	,821

Cronbach Alpha katsayısı, bir ölçeğin iç tutarlılığını değerlendirmek için kullanılan bir güvenilirlik ölçüsüdür. Bu katsayı, ölçekteki maddelerin birbiriyle ne derece tutarlı olduğunu göstermektedir. Cronbach Alpha katsayısı 0 ile 1 arasında değerler almakta ve genellikle 0,70 ve üzeri değerler ölçeğin güvenilirliği

için yeterli kabul edilmektedir (Gürbüz & Şahin, 2014). Tablo 4.5'te görüldüğü üzere tüm ölçeklerin Cronbach alpha güvenilirlik katsayılarının 0,70'in üzerinde olduğu belirlenmiş ve ölçeklerin güvenilir olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

4.4. Normal Dağılım Analizi

Araştırma verilerinin normal dağılıma uyup uymadıklarını incelemek üzere gerçekleştirilen analiz sonuçları Tablo 4.6'da sunulmuştur.

Tablo 4.6: Normal Dağılım Analizi Sonuçları

	Değişken	Çarpıklık	Basıklık
Çocukluk Çağı Travmaları	Duygusal Taciz	,971	1,193
	Fiziksel Taciz	1,924	1,311
	Cinsel Taciz	1,411	1,695
	Duygusal İhmal	,859	,300
	Fiziksel İhmal	,473	,207
	Aşırı Koruma-Kontrol	1,049	,856
Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri	Güvenli Bağlanma	-,885	1,119
	Kaçınan Bağlanma	,549	,078
	Kaygılı-Kararsız Bağlanma	,180	-,686
	Psikolojik İyi Oluş	-,445	,322

Çarpıklık ve basıklık, bir veri setinin normal dağılıma uygunluğunu değerlendirmek için kullanılan iki önemli istatistiksel ölçümdür. Çarpıklık, bir dağılımın simetrisini göstermekte ve dağılımın sağa veya sola doğru ne kadar kaydığını belirtir. Pozitif çarpıklık değerleri, dağılımın sağa çarpık olduğunu, yani dağılımın uzun sağ kuyruğa sahip olduğunu gösterir. Negatif çarpıklık değerleri ise dağılımın sola çarpık olduğunu, yani dağılımın uzun sol kuyruğa sahip olduğunu gösterir. Basıklık ise bir dağılımın dikliğini veya düzlüğünü ölçer. Pozitif basıklık değerleri, dağılımın normale göre daha dik olduğunu, yani verilerin ortalama etrafında daha yoğun bir şekilde toplandığını gösterir. Negatif basıklık değerleri ise dağılımın normale göre daha düz olduğunu, yani verilerin ortalamadan daha

geniş bir aralığa yayıldığını gösterir. Verilerin normal dağılıma uygunluğunu kabul edebilmek için genel olarak çarpıklık ve basıklık katsayılarının -3 ile +3 aralığında olması gerektiği belirtilmektedir. Bu aralıktaki değerler, verilerin normal dağılımdan önemli ölçüde sapmadığını ve parametrik testlerin kullanılabileceğini gösterir (Gürbüz & Şahin, 2014). Tablo 4.6'de görüldüğü üzere tüm değişkenlerin -3 ile +3 arasında çarpıklık ve basıklık değerlerine sahip olduğu belirlenmiş ve verilerin normal dağılıma uyduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlar, araştırmada gerçekleştirilecek analizlerde parametrik yöntemlerin kullanılabileceğini göstermektedir.

4.5. Çocukluk Çağı Travmaları ile Bağlanma Stilleri ve Psikolojik İyi Oluş Arasındaki İlişkilere Yönelik Bulgular

Çocukluk çağı travmalarının bağlanma stilleri ve psikolojik iyi oluş ile ilişkilerini incelemek üzere gerçekleştirilen Pearson korelasyon analizi sonuçları Tablo 4.7'de sunulmuştur.

Tablo 4.7: Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları

Değişkenler	Güvenli Bağlanma	Kaçınan Bağlanma	Kaygılı-Kararsız Bağlanma	Psikolojik İyi Oluş
Duygusal Taciz	-,270**	,096*	,179**	-,241**
Fiziksel Taciz	-,159**	,181**	,128**	-,109*
Cinsel Taciz	-,123**	0,026*	,107*	-0,057*
Duygusal İhmal	-,473**	,133**	,221**	-,371**
Fiziksel İhmal	-,188**	,158**	,104*	-,184**
Aşırı Koruma-Kontrol	-,304**	,103*	,269**	-,293**

*p<0,05; **p<0,01

Pearson korelasyon analizi, iki değişken arasındaki doğrusal ilişkinin yönünü ve gücünü ölçmek için kullanılan istatistiksel bir yöntemdir. Korelasyon katsayısı (r), -1 ile +1 arasında değerler alır. Pozitif değerler, değişkenler arasında doğru orantılı bir ilişki olduğunu, yani bir değişkenin artmasıyla diğ erinin de arttığını gösterir. Negatif değerler ise değişkenler arasında ters orantılı bir ilişki olduğunu,

yani bir değişkenin artmasıyla diğerinin azaldığını gösterir (Gürbüz & Şahin, 2014). Bu çerçevede Tablo 4.7 incelendiğinde;

- Güvenli bağlanma ile duygusal taciz ($r = -.270, p < 0,01$), fiziksel taciz ($r = -.159, p < 0,01$), cinsel taciz ($r = -.123, p < 0,01$), duygusal ihmal ($r = -.473, p < 0,01$), fiziksel ihmal ($r = -.188, p < 0,01$) ve aşırı koruma-kontrol ($r = -.304, p < 0,01$) arasında negatif yönde ve anlamlı ilişkiler olduğu belirlenmiştir. Bu sonuçlar, tüm travma türlerinin güvenli bağlanma stiliyle negatif ilişkili olduğunu göstermektedir.
- Kaçınan bağlanma ile duygusal taciz ($r = .096, p < 0,05$), fiziksel taciz ($r = .181, p < 0,01$), cinsel taciz ($r = 0,026, p < 0,05$), duygusal ihmal ($r = .133, p < 0,01$), fiziksel ihmal ($r = .158, p < 0,01$) ve aşırı koruma-kontrol ($r = .103, p < 0,05$) arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler olduğu görülmektedir. Bu sonuçlar, tüm travma türlerinin kaçınan bağlanma stiliyle pozitif ilişkili olduğunu göstermektedir.
- Kaygılı-kararsız bağlanma ile duygusal taciz ($r = .179, p < 0,01$), fiziksel taciz ($r = .128, p < 0,01$), cinsel taciz ($r = .107, p < 0,05$), duygusal ihmal ($r = .221, p < 0,01$), fiziksel ihmal ($r = .104, p < 0,05$) ve aşırı koruma-kontrol ($r = .269, p < 0,01$) arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler olduğu görülmektedir. Bu sonuçlar, tüm travma türlerinin kaygılı-kararsız bağlanma stiliyle pozitif ilişkili olduğunu göstermektedir.
- Psikolojik iyi oluş ile duygusal taciz ($r = -.241, p < 0,01$), fiziksel taciz ($r = -.109, p < 0,05$), cinsel taciz ($r = -.057, p < 0,05$), duygusal ihmal ($r = -.371, p < 0,01$), fiziksel ihmal ($r = -.184, p < 0,01$) ve aşırı koruma-kontrol ($r = -.293, p < 0,01$) arasında negatif yönde anlamlı ilişkiler olduğu görülmektedir. Bu sonuçlar, tüm travma türlerinin psikolojik iyi oluşla negatif ilişkili olduğunu göstermektedir.

Özetle, korelasyon analizi sonucunda, üniversite öğrencilerinin çocukluk çağı travmalarının güvenli bağlanma ve psikolojik iyi oluş ile negatif yönde (ters orantılı), kaçınan bağlanma ve kaygılı-kararsız bağlanma ile pozitif yönde (doğru orantılı) ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Bu bulgular, üniversite öğrencilerinin çocukluk çağında yaşadıkları travmatik deneyimlerin, yetişkinlik dönemindeki

bağlanma stilleri ve psikolojik iyi oluşları ile ilişkili olduğunu göstermektedir. Çocukluk çağı travmaları arttıkça, bireylerin güvenli bağlanma düzeyleri ve psikolojik iyi oluşları azalırken, kaçınan ve kaygılı-kararsız bağlanma düzeyleri artmaktadır. Bu bulgular ile araştırmanın birinci ve ikinci sorularına yanıt verilmiştir. Aynı zamanda araştırmanın birinci ve ikinci hipotezi doğrulanmış, üçüncü hipotezi kısmen doğrulanmıştır.

4.6. Çocukluk Çağı Travmalarının Bağlanma Stilleri ve Psikolojik İyi Oluşu Yordamasına Yönelik Bulgular

Üniversite öğrencilerinde çocukluk çağı travmalarının bağlanma stilleri ve psikolojik iyi oluş üzerindeki yordayıcı etkilerini incelemek üzere çok değişkenli regresyon analizleri gerçekleştirilmiştir.

4.6.1. Çocukluk Çağı Travmalarının Güvenli Bağlanma Üzerindeki Yordayıcı Etkisine Yönelik Bulgular

Üniversite öğrencilerinde çocukluk çağı travmalarının güvenli bağlanma üzerindeki yordayıcı etkilerini incelemek üzere gerçekleştirilen çok değişkenli regresyon analizi sonuçları Tablo 4.8’de sunulmuştur.

Tablo 4.8: Çocukluk Çağı Travmalarının Güvenli Bağlanma Üzerindeki Yordayıcı Etkisine Yönelik Çok Değişkenli Regresyon Analizi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler	β	t	p	Tolerans	VIF
Duygusal Taciz	,020	,363	,717	,524	1,910
Fiziksel Taciz	,047	1,010	,313	,714	1,400
Cinsel Taciz	,001	,028	,978	,885	1,130
Duygusal İhmal	-,456	-8,642	,000	,562	1,781
Fiziksel İhmal	,003	,064	,949	,753	1,328
Aşırı Koruma-Kontrol	-,090	-1,766	,078	,604	1,656

Bağımlı Değişken: Güvenli Bağlanma
Model: F=24,449; p=0,000; R²=0,220

Tablo 4.8'de görüldüğü üzere, regresyon modeli istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F = 24,449$; $p = 0,000$) ve modelin açıklayıcılık gücü $R^2 = 0,220$ olarak hesaplanmıştır. Bu sonuç, çocukluk çağı travmalarının güvenli bağlanmadaki varyansın %22'sini açıkladığını göstermektedir.

Regresyon katsayıları incelendiğinde, duygusal ihmalin güvenli bağlanma üzerinde negatif yönde anlamlı bir etkisi olduğu görülmektedir ($\beta = -,456$; $t = -8,642$; $p = ,000$). Diğer bir ifadeyle, duygusal ihmal düzeyi arttıkça güvenli bağlanma düzeyi azalmaktadır. Diğer çocukluk çağı travmaları olan duygusal taciz ($\beta = ,020$; $t = ,363$; $p = ,717$), fiziksel taciz ($\beta = ,047$; $t = 1,010$; $p = ,313$), cinsel taciz ($\beta = ,001$; $t = ,028$; $p = ,978$), fiziksel ihmal ($\beta = ,003$; $t = ,064$; $p = ,949$) ve aşırı koruma-kontrolün ($\beta = -,090$; $t = -1,766$; $p = ,078$) güvenli bağlanma üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığı bulunmuştur.

Tolerans ve VIF değerleri incelendiğinde, tüm bağımsız değişkenlerin tolerans değerlerinin 0,1'den büyük ve VIF değerlerinin 10'dan küçük olduğu görülmektedir. Bu sonuçlar, bağımsız değişkenler arasında çoklu bağlantı sorunu olmadığını göstermektedir (Gürbüz & Şahin, 2014).

Sonuç olarak, üniversite öğrencilerinde duygusal ihmalin güvenli bağlanmayı olumsuz yönde etkilediği, ancak diğer çocukluk çağı travmalarının güvenli bağlanma üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığı bulunmuştur. Bu sonuç, üniversite öğrencilerinde duygusal ihmal düzeyindeki bir artışın güvenli bağlanma düzeyinde bir azalmaya yol açtığını göstermektedir.

4.6.2. Çocukluk Çağı Travmalarının Kaçınan Bağlanma Üzerindeki Yordayıcı Etkisine Yönelik Bulgular

Üniversite öğrencilerinde çocukluk çağı travmalarının kaçınan bağlanma üzerindeki yordayıcı etkilerini incelemek üzere gerçekleştirilen çok değişkenli regresyon analizi sonuçları Tablo 4.9'da sunulmuştur.

Tablo 4.9: Çocukluk Çağı Travmalarının Kaçınan Bağlanma Üzerindeki Etkisine Yönelik Çok Değişkenli Regresyon Analizi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler	β	t	p	Tolerans	VIF
Duygusal Taciz	-,065	-1,064	,288	,524	1,910
Fiziksel Taciz	,160	3,087	,002	,714	1,400
Cinsel Taciz	-,051	-1,088	,277	,885	1,130
Duygusal İhmal	,072	1,226	,221	,562	1,781
Fiziksel İhmal	,123	2,442	,015	,753	1,328
Aşırı Koruma-Kontrol	,001	,003	,998	,604	1,656

Bağımlı Değişken: Kaçınan Bağlanma
Model: $F=4,389$; $p=0,000$; $R^2=0,039$

Tablo 4.9'da görüldüğü üzere, regresyon modeli istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F = 4,389$; $p = 0,000$) ve modelin açıklayıcılık gücü $R^2 = 0,039$ olarak hesaplanmıştır. Bu sonuç, çocukluk çağı travmalarının kaçınan bağlanmadaki varyansın %3,9'unu açıkladığını göstermektedir.

Regresyon katsayıları incelendiğinde, fiziksel tacizin ($\beta = ,160$; $t = 3,087$; $p = ,002$) ve fiziksel ihmalin ($\beta = ,123$; $t = 2,442$; $p = ,015$) kaçınan bağlanma üzerinde pozitif yönde anlamlı bir etkisi olduğu görülmektedir. Diğer bir ifadeyle, fiziksel taciz ve fiziksel ihmal düzeyleri arttıkça kaçınan bağlanma düzeyi de artmaktadır. Diğer çocukluk çağı travmaları olan duygusal taciz ($\beta = -,065$; $t = -1,064$; $p = ,288$), cinsel taciz ($\beta = -,051$; $t = -1,088$; $p = ,277$), duygusal ihmal ($\beta = ,072$; $t = 1,226$; $p = ,221$) ve aşırı koruma-kontrolün ($\beta = ,001$; $t = ,003$; $p = ,998$) kaçınan bağlanma üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığı bulunmuştur.

Tolerans ve VIF değerleri incelendiğinde, tüm bağımsız değişkenlerin tolerans değerlerinin 0,1'den büyük ve VIF değerlerinin 10'dan küçük olduğu görülmektedir. Bu sonuçlar, bağımsız değişkenler arasında çoklu bağlantı sorunu olmadığını göstermektedir (Gürbüz & Şahin, 2014).

Sonuç olarak, üniversite öğrencilerinde fiziksel taciz ve fiziksel ihmalin kaçınan bağlanmayı pozitif yönde etkilediği, ancak diğer çocukluk çağı

travmalarının kaçınan bağlanma üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığı bulunmuştur. Bu sonuç, üniversite öğrencilerinde fiziksel taciz ve fiziksel ihmal düzeyindeki bir artışın kaçınan bağlanma düzeyinde de bir artışa yol açtığını göstermektedir.

4.6.3. Çocukluk Çağı Travmalarının Kaygılı-Kararsız Bağlanma Üzerindeki Yordayıcı Etkisine Yönelik Bulgular

Üniversite öğrencilerinde çocukluk çağı travmalarının kaygılı-kararsız bağlanma üzerindeki yordayıcı etkilerini incelemek üzere gerçekleştirilen çok değişkenli regresyon analizi sonuçları Tablo 4.10'da sunulmuştur.

Tablo 4.10: Çocukluk Çağı Travmalarının Kaygılı-Kararsız Bağlanma Üzerindeki Etkisine Yönelik Çok Değişkenli Regresyon Analizi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler	β	t	p	Tolerans	VIF
Duygusal Taciz	,010	,163	,870	,524	1,910
Fiziksel Taciz	-,012	-,233	,816	,714	1,400
Cinsel Taciz	,041	,892	,373	,885	1,130
Duygusal İhmal	,103	1,790	,074	,562	1,781
Fiziksel İhmal	-,018	-,355	,723	,753	1,328
Aşırı Koruma-Kontrol	,210	3,783	,000	,604	1,656

Bağımlı Değişken: Kaygılı-Kararsız Bağlanma
Model: $F=7,342$; $p=0,000$; $R^2=0,071$

Tablo 4.10'da görüldüğü üzere, regresyon modeli istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F = 7,342$; $p = 0,000$) ve modelin açıklayıcılık gücü $R^2 = 0,071$ olarak hesaplanmıştır. Bu sonuç, çocukluk çağı travmalarının kaygılı-kararsız bağlanmadaki varyansın %7,1'ini açıkladığını göstermektedir.

Regresyon katsayıları incelendiğinde, aşırı koruma-kontrolün kaygılı-kararsız bağlanma üzerinde pozitif yönde anlamlı bir etkisi olduğu görülmektedir ($\beta = ,210$; $t = 3,783$; $p = ,000$). Diğer bir ifadeyle, aşırı koruma-kontrol düzeyi arttıkça kaygılı-kararsız bağlanma düzeyi de artmaktadır. Diğer çocukluk çağı travmaları olan duygusal taciz ($\beta = ,010$; $t = ,163$; $p = ,870$), fiziksel taciz ($\beta = -$

,012; $t = -,233$; $p = ,816$), cinsel taciz ($\beta = ,041$; $t = ,892$; $p = ,373$), duygusal ihmal ($\beta = ,103$; $t = 1,790$; $p = ,074$) ve fiziksel ihmalin ($\beta = -,018$; $t = -,355$; $p = ,723$) kaygılı-kararsız bağlanma üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığı bulunmuştur.

Tolerans ve VIF değerleri incelendiğinde, tüm bağımsız değişkenlerin tolerans değerlerinin 0,1'den büyük ve VIF değerlerinin 10'dan küçük olduğu görülmektedir. Bu sonuçlar, bağımsız değişkenler arasında çoklu bağlantı sorunu olmadığını göstermektedir (Gürbüz & Şahin, 2014).

Sonuç olarak, üniversite öğrencilerinde aşırı koruma-kontrolün kaygılı-kararsız bağlanmayı pozitif yönde etkilediği, ancak diğer çocukluk çağı travmalarının kaygılı-kararsız bağlanma üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığı bulunmuştur. Bu sonuç, üniversite öğrencilerinde aşırı koruma-kontrol düzeyindeki bir artışın kaygılı-kararsız bağlanma düzeyinde de bir artışa yol açtığını göstermektedir.

4.6.4. Çocukluk Çağı Travmalarının Psikolojik İyi Oluş Üzerindeki Yordayıcı Etkisine Yönelik Bulgular

Üniversite öğrencilerinde çocukluk çağı travmalarının psikolojik iyi oluş üzerindeki yordayıcı etkilerini incelemek üzere gerçekleştirilen çok değişkenli regresyon analizi sonuçları Tablo 4.11'de sunulmuştur.

Tablo 4.11: Çocukluk Çağı Travmalarının Psikolojik İyi Oluş Üzerindeki Yordayıcı Etkisine Yönelik Çok Değişkenli Regresyon Analizi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler	β	t	p	Tolerans	VIF
Duygusal Taciz	-,006	-,113	,910	,524	1,910
Fiziksel Taciz	,081	1,662	,097	,714	1,400
Cinsel Taciz	,050	1,150	,251	,885	1,130
Duygusal İhmal	-,315	-5,710	,000	,562	1,781
Fiziksel İhmal	-,040	-,845	,399	,753	1,328
Aşırı Koruma-Kontrol	-,152	-2,863	,004	,604	1,656

Bağımlı Değişken: Psikolojik İyi Oluş
Model: $F=15,506$; $p=0,000$; $R^2=0,149$

Tablo 4.11'de görüldüğü üzere, regresyon modeli istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F = 15,506$; $p = 0,000$) ve modelin açıklayıcılık gücü $R^2 = 0,149$ olarak hesaplanmıştır. Bu sonuç, çocukluk çağı travmalarının psikolojik iyi oluştaki varyansın %14,9'unu açıkladığını göstermektedir.

Regresyon katsayıları incelendiğinde, duygusal ihmalin ($\beta = -,315$; $t = -5,710$; $p = ,000$) ve aşırı koruma-kontrolün ($\beta = -,152$; $t = -2,863$; $p = ,004$) psikolojik iyi oluş üzerinde negatif yönde anlamlı bir etkisi olduğu görülmektedir. Diğer bir ifadeyle, duygusal ihmal ve aşırı koruma-kontrol düzeyleri arttıkça psikolojik iyi oluş düzeyi azalmaktadır. Diğer çocukluk çağı travmaları olan duygusal taciz ($\beta = -,006$; $t = -,113$; $p = ,910$), fiziksel taciz ($\beta = ,081$; $t = 1,662$; $p = ,097$), cinsel taciz ($\beta = ,050$; $t = 1,150$; $p = ,251$) ve fiziksel ihmalin ($\beta = -,040$; $t = -,845$; $p = ,399$) psikolojik iyi oluş üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığı bulunmuştur.

Tolerans ve VIF değerleri incelendiğinde, tüm bağımsız değişkenlerin tolerans değerlerinin 0,1'den büyük ve VIF değerlerinin 10'dan küçük olduğu görülmektedir. Bu sonuçlar, bağımsız değişkenler arasında çoklu bağlantı sorunu olmadığını göstermektedir (Gürbüz & Şahin, 2014).

Sonuç olarak, üniversite öğrencilerinde duygusal ihmal ve aşırı koruma-kontrolün psikolojik iyi oluşu negatif yönde etkilediği, ancak diğer çocukluk çağı travmalarının psikolojik iyi oluş üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığı bulunmuştur. Bu sonuç, üniversite öğrencilerinde duygusal ihmal ve aşırı koruma-kontrol düzeyindeki bir artışın psikolojik iyi oluş düzeyinde bir azalmaya yol açtığını göstermektedir.

4.7. Çocukluk Çağı Travması, Bağlanma Stilleri ve Psikolojik İyi Oluşun Demografik Değişkenlere Göre İncelenmesi

Araştırmanın bu kısmında, çocukluk çağı travmaları, bağlanma stilleri ve psikolojik iyi oluş düzeyinin demografik özelliklere göre anlamlı farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir. Bu kapsamda, iki kategorili değişkenler için t-testi, ikiden fazla kategorili değişkenler için ise ANOVA analizi kullanılmıştır.

4.7.1. Cinsiyete Yönelik Bulgular

Üniversite öğrencilerinin çocukluk çağı travması, bağlanma stilleri ve psikolojik iyi oluş düzeylerinin cinsiyetlerine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini incelemek üzere gerçekleştirilen t-testi sonuçları Tablo 4.12’de sunulmuştur.

Tablo 4.12: Çocukluk Çağı Travmalarının Cinsiyete Göre Farklılaşmasına Yönelik T-Testi Sonuçları

Değişken	Kategori	n	Ort.	ss	t	sd	p
Duygusal Taciz	Kadın	371	1,86	,67	1,291	498	,197
	Erkek	129	1,78	,55			
Fiziksel Taciz	Kadın	371	1,17	,37	,637	498	,525
	Erkek	129	1,15	,28			
Cinsel Taciz	Kadın	371	1,16	,47	1,850	498	,065
	Erkek	129	1,08	,25			
Duygusal İhmal	Kadın	371	2,18	,84	-1,323	498	,187
	Erkek	129	2,29	,82			
Fiziksel İhmal	Kadın	371	1,62	,50	-1,454	498	,147
	Erkek	129	1,69	,46			
Aşırı Koruma-Kontrol	Kadın	371	2,17	,83	,202	498	,840
	Erkek	129	2,15	,65			
Güvenli Bağlanma	Kadın	371	3,95	,58	4,071	498	,000
	Erkek	129	3,71	,64			
Kaçınan Bağlanma	Kadın	371	2,23	,70	-,727	498	,468
	Erkek	129	2,29	,72			
Kaygılı-Kararsız Bağlanma	Kadın	371	2,77	,92	1,568	498	,117
	Erkek	129	2,62	,90			
	Kadın	371	5,24	,86	3,851	498	,000

Psikolojik İyi Oluş	Erkek	129	4,89	1,00
------------------------	-------	-----	------	------

Tablo 4.12’de görüldüğü üzere, çocukluk çağı travmaları alt boyutları olan duygusal taciz ($t = 1,291$; $p = ,197$), fiziksel taciz ($t = ,637$; $p = ,525$), cinsel taciz ($t = 1,850$; $p = ,065$), duygusal ihmal ($t = -1,323$; $p = ,187$), fiziksel ihmal ($t = -1,454$; $p = ,147$) ve aşırı koruma-kontrol ($t = ,202$; $p = ,840$) düzeylerinin cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermediği bulunmuştur.

Bağlanma stilleri alt boyutlarından güvenli bağlanma düzeylerinin cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur ($t = 4,071$; $p = ,000$). Kadın öğrencilerin güvenli bağlanma düzeyleri (Ort. = 3,95; ss = ,58), erkek öğrencilerin güvenli bağlanma düzeylerinden (Ort. = 3,71; ss = ,64) anlamlı olarak daha yüksektir. Kaçınan bağlanma ($t = -,727$; $p = ,468$) ve kaygılı-kararsız bağlanma ($t = 1,568$; $p = ,117$) düzeylerinin cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermediği bulunmuştur.

Psikolojik iyi oluş düzeylerinin cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur ($t = 3,851$; $p = ,000$). Kadın öğrencilerin psikolojik iyi oluş düzeyleri (Ort. = 5,24; ss = ,86), erkek öğrencilerin psikolojik iyi oluş düzeylerinden (Ort. = 4,89; ss = 1,00) anlamlı olarak daha yüksektir.

Sonuç olarak, üniversite öğrencilerinin çocukluk çağı travması düzeyleri cinsiyetlerine göre anlamlı farklılık göstermezken, güvenli bağlanma ve psikolojik iyi oluş düzeyleri cinsiyetlerine göre anlamlı farklılık göstermektedir. Kadın öğrencilerin güvenli bağlanma ve psikolojik iyi oluş düzeyleri, erkek öğrencilere göre daha yüksektir. Bu bulgular ile araştırmanın üçüncü sorusuna yanıt verilmiştir. Aynı zamanda araştırmanın dördüncü hipotezi kısmen doğrulanmıştır.

4.7.2. Anne Eğitim Durumuna Yönelik Bulgular

Üniversite öğrencilerinin çocukluk çağı travması, bağlanma stilleri ve psikolojik iyi oluş düzeylerinin anne eğitim durumuna göre anlamlı farklılık

gösterip göstermediğini incelemek üzere gerçekleştirilen ANOVA analizi sonuçları Tablo 4.13'te sunulmuştur.

Tablo 4.13: Çocukluk Çağı Travmalarının Anne Eğitim Durumuna Göre Farklılaşmasına Yönelik ANOVA Analizi Sonuçları

Değişken	Kategori	n	Ort.	ss	F	p
Duygusal Taciz	İlkokul	154	1,85	0,64	,185	,906
	Ortaokul	77	1,85	0,72		
	Lise	164	1,81	0,62		
	Lisans ve üstü	105	1,86	0,61		
Fiziksel Taciz	İlkokul	154	1,16	0,31	2,431	,064
	Ortaokul	77	1,26	0,49		
	Lise	164	1,15	0,30		
	Lisans ve üstü	105	1,13	0,32		
Cinsel Taciz	İlkokul	154	1,18	0,49	,669	,572
	Ortaokul	77	1,11	0,40		
	Lise	164	1,12	0,42		
	Lisans ve üstü	105	1,15	0,36		
Duygusal İhmal	İlkokul	154	2,35	0,93	2,326	,074
	Ortaokul	77	2,14	0,81		
	Lise	164	2,12	0,76		
	Lisans ve üstü	105	2,19	0,79		
Fiziksel İhmal	İlkokul	154	1,73	0,54	2,510	,053
	Ortaokul	77	1,61	0,48		
	Lise	164	1,60	0,47		
	Lisans ve üstü	105	1,57	0,45		
Aşırı Koruma-Kontrol	İlkokul	154	2,28	0,85	1,829	,141
	Ortaokul	77	2,16	0,89		
	Lise	164	2,12	0,75		
	Lisans ve üstü	105	2,06	0,65		
Güvenli Bağlanma	İlkokul	154	3,87	0,59	,534	,659
	Ortaokul	77	3,96	0,59		
	Lise	164	3,90	0,59		
	Lisans ve üstü	105	3,86	0,66		
Kaçınan Bağlanma	İlkokul	154	2,29	0,68	,802	,493
	Ortaokul	77	2,20	0,70		
	Lise	164	2,27	0,73		
	Lisans ve üstü	105	2,17	0,70		
	İlkokul	154	2,76	0,97	,599	,616

Kaygılı-Kararsız Bağlanma	Ortaokul	77	2,79	0,90		
	Lise	164	2,75	0,90		
	Lisans ve üstü	105	2,63	0,90		
	İlkokul	154	5,13	0,88		
Psikolojik İyi Oluş	Ortaokul	77	5,13	0,96	,636	,592
	Lise	164	5,22	0,86		
	Lisans ve üstü	105	5,07	0,99		

Tablo 4.13'te görüldüğü üzere, çocukluk çağı travmaları alt boyutları olan duygusal taciz ($F = ,185$; $p = ,906$), fiziksel taciz ($F = 2,431$; $p = ,064$), cinsel taciz ($F = ,669$; $p = ,572$), duygusal ihmal ($F = 2,326$; $p = ,074$), fiziksel ihmal ($F = 2,510$; $p = ,053$) ve aşırı koruma-kontrol ($F = 1,829$; $p = ,141$) düzeylerinin anne eğitim durumuna göre anlamlı farklılık göstermediği bulunmuştur.

Bunun yanında, bağlanma stilleri alt boyutları olan güvenli bağlanma ($F = ,534$; $p = ,659$), kaçınan bağlanma ($F = ,802$; $p = ,493$) ve kaygılı-kararsız bağlanma ($F = ,599$; $p = ,616$) düzeylerinin anne eğitim durumuna göre anlamlı farklılık göstermediği bulunmuştur. Ayrıca, psikolojik iyi oluş düzeylerinin de anne eğitim durumuna göre anlamlı farklılık göstermediği bulunmuştur ($F = ,636$; $p = ,592$).

Sonuç olarak, üniversite öğrencilerinin çocukluk çağı travması, bağlanma stilleri ve psikolojik iyi oluş düzeyleri anne eğitim durumuna göre anlamlı farklılık göstermemektedir. Bu bulgular ile araştırmanın dördüncü sorusuna yanıt verilmiştir. Aynı zamanda araştırmanın dördüncü hipotezi kısmen doğrulanmıştır.

4.7.3. Baba Eğitim Durumuna Yönelik Bulgular

Üniversite öğrencilerinin çocukluk çağı travması, bağlanma stilleri ve psikolojik iyi oluş düzeyleri baba eğitim durumuna göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini incelemek üzere gerçekleştirilen ANOVA analizi sonuçları Tablo 4.14'te sunulmuştur.

Tablo 4.14'te görüldüğü üzere, çocukluk çağı travmaları alt boyutları olan duygusal taciz ($F = ,673$; $p = ,569$), fiziksel taciz ($F = ,536$; $p = ,658$), cinsel taciz ($F = 1,938$; $p = ,123$), duygusal ihmal ($F = 1,441$; $p = ,230$), fiziksel ihmal ($F =$

,186; $p = ,906$) ve aşırı koruma-kontrol ($F = ,555$; $p = ,645$) düzeylerinin baba eğitim durumuna göre anlamlı farklılık göstermediği bulunmuştur.

Tablo 4.14: Çocukluk Çağı Travmalarının Baba Eğitim Durumuna Göre Farklılaşmasına Yönelik ANOVA Analizi Sonuçları

Değişken	Kategori	n	Ort.	ss	F	p
Duygusal Taciz	İlkokul	108	1,79	0,63	,673	,569
	Ortaokul	102	1,79	0,61		
	Lise	136	1,86	0,56		
	Lisans ve üstü	154	1,88	0,72		
Fiziksel Taciz	İlkokul	108	1,19	0,34	,536	,658
	Ortaokul	102	1,15	0,35		
	Lise	136	1,14	0,32		
	Lisans ve üstü	154	1,17	0,37		
Cinsel Taciz	İlkokul	108	1,16	0,48	1,938	,123
	Ortaokul	102	1,20	0,51		
	Lise	136	1,07	0,20		
	Lisans ve üstü	154	1,16	0,46		
Duygusal İhmal	İlkokul	108	2,35	0,90	1,441	,230
	Ortaokul	102	2,22	0,87		
	Lise	136	2,15	0,79		
	Lisans ve üstü	154	2,15	0,81		
Fiziksel İhmal	İlkokul	108	1,64	0,49	,186	,906
	Ortaokul	102	1,65	0,55		
	Lise	136	1,65	0,46		
	Lisans ve üstü	154	1,61	0,47		
Aşırı Koruma-Kontrol	İlkokul	108	2,22	0,86	,555	,645
	Ortaokul	102	2,10	0,76		
	Lise	136	2,14	0,73		
	Lisans ve üstü	154	2,19	0,80		
Güvenli Bağlanma	İlkokul	108	3,87	0,60	2,192	,088
	Ortaokul	102	3,97	0,56		
	Lise	136	3,95	0,54		
	Lisans ve üstü	154	3,80	0,68		
Kaçınan Bağlanma	İlkokul	108	2,23	0,70	,779	,506
	Ortaokul	102	2,30	0,74		
	Lise	136	2,18	0,73		
	Lisans ve üstü	154	2,28	0,66		
	İlkokul	108	2,87	0,90	1,387	,246

Kaygılı-Kararsız Bağlanma	Ortaokul	102	2,77	0,90		
	Lise	136	2,64	0,94		
	Lisans ve üstü	154	2,69	0,92		
	İlkokul	108	5,14	0,88		
Psikolojik İyi Oluş	Ortaokul	102	5,22	0,90	1,462	,224
	Lise	136	5,24	0,86		
	Lisans ve üstü	154	5,03	0,96		

Bunun yanında, bağlanma stilleri alt boyutları olan güvenli bağlanma ($F = 2,192$; $p = ,088$), kaçınan bağlanma ($F = ,779$; $p = ,506$) ve kaygılı-kararsız bağlanma ($F = 1,387$; $p = ,246$) düzeylerinin baba eğitim durumuna göre anlamlı farklılık göstermediği bulunmuştur. Ayrıca, psikolojik iyi oluş düzeylerinin de baba eğitim durumuna göre anlamlı farklılık göstermediği bulunmuştur ($F = 1,462$; $p = ,224$).

Sonuç olarak, üniversite öğrencilerinin çocukluk çağı travması, bağlanma stilleri ve psikolojik iyi oluş düzeyleri baba eğitim durumuna göre anlamlı farklılık göstermemektedir. Bu bulgular ile araştırmanın beşinci sorusuna yanıt verilmiştir. Aynı zamanda araştırmanın dördüncü hipotezi kısmen doğrulanmıştır.

4.7.4. Kardeş Sayısına Yönelik Bulgular

Üniversite öğrencilerinin çocukluk çağı travması, bağlanma stilleri ve psikolojik iyi oluş düzeyleri kardeş sayılarına göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini incelemek üzere gerçekleştirilen ANOVA analizi sonuçları Tablo 4.15'te sunulmuştur.

Tablo 4.15'te görüldüğü üzere, çocukluk çağı travmaları alt boyutları olan duygusal taciz ($F = ,948$; $p = ,417$), fiziksel taciz ($F = ,967$; $p = ,408$), cinsel taciz ($F = 1,802$; $p = ,146$), duygusal ihmal ($F = 2,068$; $p = ,076$), fiziksel ihmal ($F = ,669$; $p = ,572$) ve aşırı koruma-kontrol ($F = 2,172$; $p = ,061$) düzeylerinin kardeş sayısına göre anlamlı farklılık göstermediği bulunmuştur.

Bunun yanında, bağlanma stilleri alt boyutları olan güvenli bağlanma ($F = ,680$; $p = ,564$), kaçınan bağlanma ($F = ,247$; $p = ,864$) ve kaygılı-kararsız bağlanma ($F = 1,200$; $p = ,309$) düzeylerinin kardeş sayısına göre anlamlı farklılık

göstermediği bulunmuştur. Ayrıca, psikolojik iyi oluş düzeylerinin de kardeş sayısına göre anlamlı farklılık göstermediği bulunmuştur ($F = ,536$; $p = ,658$).

Sonuç olarak, üniversite öğrencilerinin çocukluk çağı travması, bağlanma stilleri ve psikolojik iyi oluş düzeyleri kardeş sayısına göre anlamlı farklılık göstermemektedir. Bu bulgular ile araştırmanın altıncı sorusuna yanıt verilmiştir. Aynı zamanda araştırmanın dördüncü hipotezi kısmen doğrulanmıştır.

Tablo 4.15: Çocukluk Çağı Travmalarının Kardeş Sayısına Göre Farklılaşmasına Yönelik ANOVA Analizi Sonuçları

Değişken	Kategori	n	Ort.	ss	F	p
Duygusal Taciz	Yok	36	1,89	0,70	,948	,417
	Bir	68	1,85	0,63		
	İki	162	1,77	0,59		
	Üç ve üzeri	234	1,87	0,66		
Fiziksel Taciz	Yok	36	1,15	0,23	,967	,408
	Bir	68	1,15	0,29		
	İki	162	1,13	0,34		
	Üç ve üzeri	234	1,19	0,38		
Cinsel Taciz	Yok	36	1,07	0,21	1,802	,146
	Bir	68	1,07	0,21		
	İki	162	1,13	0,40		
	Üç ve üzeri	234	1,19	0,50		
Duygusal İhmal	Yok	36	2,16	0,86	2,068	,076
	Bir	68	2,22	0,82		
	İki	162	2,06	0,71		
	Üç ve üzeri	234	2,32	0,90		
Fiziksel İhmal	Yok	36	1,61	0,51	,669	,572
	Bir	68	1,61	0,43		
	İki	162	1,60	0,46		
	Üç ve üzeri	234	1,67	0,53		
Aşırı Koruma-Kontrol	Yok	36	2,18	0,89	2,172	,061
	Bir	68	2,07	0,68		
	İki	162	2,05	0,75		
	Üç ve üzeri	234	2,27	0,82		
Güvenli Bağlanma	Yok	36	3,90	0,54	,680	,564
	Bir	68	3,97	0,60		
	İki	162	3,85	0,68		
	Üç ve üzeri	234	3,90	0,56		
Kaçınan Bağlanma	Yok	36	2,16	0,66	,247	,864
	Bir	68	2,23	0,66		
	İki	162	2,26	0,75		
	Üç ve üzeri	234	2,25	0,70		
Kaygılı-Kararsız Bağlanma	Yok	36	2,94	0,99	1,200	,309
	Bir	68	2,59	0,90		
	İki	162	2,72	0,91		
	Üç ve üzeri	234	2,75	0,92		

Psikolojik İyi Oluş	Yok	36	5,00	0,66	,536	,658
	Bir	68	5,14	0,88		
	İki	162	5,20	0,94		
	Üç ve üzeri	234	5,14	0,93		

5. TARTIŞMA

Bu araştırmada üniversite öğrencilerinin çocukluk çağı travmaları ile bağlanma stilleri ve psikolojik iyi oluş düzeyleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi amaçlanmıştır. Bunun yanında, üniversite öğrencilerinin çocukluk çağı travması, bağlanma stilleri ve psikolojik iyi oluş düzeylerinin çeşitli demografik özelliklere göre farklılaşıp farklılaşmadığının incelenmesi de hedeflenmiştir.

5.1. Çocukluk Çağı Travmaları ile Bağlanma Stilleri Arasındaki İlişkilere Yönelik Bulguların Tartışılması ve Yorumu

Araştırmanın birinci sorusu kapsamında, üniversite öğrencilerinin çocukluk çağı travmaları ile bağlanma stilleri arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Bu doğrultuda gerçekleştirilen Pearson korelasyon analizi sonuçları, tüm travma türlerinin güvenli bağlanma stili ile negatif ilişkili iken kaçınan bağlanma ve kaygılı-kararsız bağlanma stilleri ile pozitif ilişkili olduğunu göstermiştir. Bunun yanında, çocukluk çağı travmalarının bağlanma stilleri üzerindeki etkilerini incelemek üzere gerçekleştirilen çok değişkenli regresyon analizleri sonucunda; duygusal ihmalin güvenli bağlanma üzerinde negatif yönde, fiziksel taciz ve fiziksel ihmalin kaçınan bağlanma üzerinde pozitif yönde, aşırı koruma-kontrolün ise kaygılı-kararsız bağlanma üzerinde pozitif yönde ve anlamlı etkilerinin olduğu belirlenmiştir.

Literatürde, travmatik yaşantıların, güvenli bağlanma gelişimini engelleyerek, kaçınan veya kaygılı/kararsız bağlanma stillerinin ortaya çıkmasına neden olabileceği vurgulanmaktadır (Baer & Martinez, 2006; Çelik & Set, 2023). Travmatik olayların, çocukların bakım verenlerine olan güvenini ve onları güvenli bir sığınak olarak algılamalarını zedeleyebileceği ve bu durumun, güvenli bağlanma gelişimini engelleyerek kaçınan veya kaygılı/kararsız bağlanma stillerinin ortaya çıkmasına neden olabileceği belirtilmektedir (Baer & Martinez, 2006; Bahmani vd., 2023). Literatürdeki çalışmalarda da çocukluk çağı travmalarının güvenli bağlanma ile negatif ilişkiliyken, kaçınan bağlanma ve

kaygılı/kararsız bağlanma ile pozitif ilişkili olduğu sonuçlarına ulaşıldığı görülmektedir (Scott vd., 2020; Voestermans vd., 2021; Tutkun, 2022; Çelik & Set, 2023; Sezer vd., 2023). Sonuç olarak, bu araştırmanın üniversite öğrencilerinde çocukluk çağı travmaları ile bağlanma stilleri arasındaki ilişkilere yönelik bulgularının literatürle uyumlu olduğu görülmektedir.

Bu çalışmada ulaşılan çok değişkenli regresyon analizi sonuçları, farklı travma türlerinin farklı bağlanma stilleri üzerinde etkili olduğunu ortaya koymuştur. Duygusal ihmalin güvenli bağlanma üzerindeki olumsuz etkisi, çocukluk döneminde duygusal ihtiyaçları karşılanmayan bireylerin güvenli bağlanma geliştirmekte zorlandıklarını düşündürmektedir. Fiziksel taciz ve fiziksel ihmalin kaçınan bağlanma üzerindeki pozitif etkisi, fiziksel istismara uğrayan bireylerin yakın ilişkilerden kaçınma eğiliminde oldukları şeklinde yorumlanmaktadır. Aşırı koruma-kontrolün kaygılı-kararsız bağlanma üzerindeki pozitif etkisi ise aşırı koruyucu ve kontrolcü ebeveynlik tarzının, bireylerin ilişkilerde aşırı bağımlılık ve terk edilme kaygısı yaşamalarına yol açabileceğini düşündürmektedir. Sonuç olarak bu bulgular, çocukluk döneminde maruz kalınan travmatik yaşantıların, bireylerin güvenli bağlanma geliştirme kapasitelerini olumsuz yönde etkilediğini ve güvensiz bağlanma stillerinin gelişimine zemin hazırladığını göstermektedir.

5.2. Çocukluk Çağı Travmaları ile Psikolojik İyi Oluş Arasındaki İlişkilere Yönelik Bulguların Tartışılması ve Yorumu

Araştırmanın ikinci sorusu kapsamında, üniversite öğrencilerinin çocukluk çağı travmaları ile psikolojik iyi oluş düzeyleri arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Bu doğrultuda gerçekleştirilen Pearson korelasyon analizi sonuçları, tüm travma türleri ile psikolojik iyi oluş arasında negatif bir ilişki olduğunu göstermiştir. Bunun yanında, çocukluk çağı travmalarının psikolojik iyi oluş üzerindeki etkilerini incelemek üzere gerçekleştirilen çok değişkenli regresyon analizleri sonucunda duygusal ihmal ve aşırı koruma-kontrolün psikolojik iyi oluş üzerinde negatif yönde ve anlamlı etkilerinin olduğu belirlenmiştir.

Literatürde, travmatik yaşantıların, çocukların duygusal, bilişsel ve sosyal gelişimlerini olumsuz yönde etkileyebildiği belirtilmektedir (Baer & Martinez,

2006; Bahmani vd., 2023). Bu kapsamda, çocukluk çağı travmalarının bireylerin psikolojik iyi oluşları üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğu vurgulanmaktadır (Kabasakal & Erdem, 2015; Bozgün & Pekdoğan, 2017). Literatürdeki çalışmalarda da çocukluk çağı travmaları ile psikolojik iyi oluş arasında negatif ilişkilerin olduğu sonuçlarına ulaşıldığı görülmektedir (Kabasakal & Erdem, 2015; Akyıl, 2019; Yılmaz, 2020). Sonuç olarak, bu araştırmanın üniversite öğrencilerinde çocukluk çağı travmaları ile psikolojik iyi oluş düzeyleri arasındaki ilişkilere yönelik bulgularının literatürle uyumlu olduğu görülmektedir.

Bu çalışmada ulaşılan, duygusal ihmalin psikolojik iyi oluş üzerindeki olumsuz etkisine ilişkin bulgu, çocukluk döneminde duygusal ihtiyaçları karşılanmayan bireylerin yetişkinlik döneminde daha düşük psikolojik iyi oluş düzeylerine sahip olduklarını göstermektedir. Aşırı koruma-kontrolün psikolojik iyi oluş üzerindeki olumsuz etkisi ise aşırı koruyucu ve kontrolcü ebeveynlik tarzının, bireylerin özerklik ve yeterlilik duygularını zedeleyerek psikolojik iyi oluş olumsuz yönde etkileyebileceğini düşündürmektedir. Bu bulgular, çocukluk çağı travmalarının psikolojik iyi oluş üzerindeki olumsuz etkilerini göstermekle birlikte, farklı travma türlerinin etkilerinin farklılaşabileceğine işaret etmektedir. Duygusal ihmal ve aşırı koruma-kontrol gibi travma türlerinin psikolojik iyi oluş üzerindeki olumsuz etkilerinin daha belirgin olduğu görülmektedir. Sonuç olarak, araştırmanın bu bulguları, çocukluk döneminde maruz kalınan travmatik yaşantıların, özellikle de duygusal ihmal ve aşırı koruma-kontrolün, yetişkinlik dönemindeki psikolojik iyi oluş düzeylerini olumsuz yönde etkilediğini göstermektedir.

5.3. Çocukluk Çağı Travması, Bağlanma Stilleri ve Psikolojik İyi Oluşun Demografik Değişkenlere Göre Farklılaşmasına Yönelik Bulguların Tartışılması ve Yorumu

Araştırmanın üçüncü sorusu kapsamında, üniversite öğrencilerinin çocukluk çağı travması, bağlanma stilleri ve psikolojik iyi oluş düzeylerinin cinsiyetlerine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini incelemek üzere t-testi gerçekleştirilmiştir. Analiz sonuçları, erkek öğrencilere kıyasla kadın öğrencilerin güvenli bağlanma ve psikolojik iyi oluş düzeylerinin daha yüksek düzeyde olduğunu göstermiştir. Literatürde kadınların güvenli bağlanma (Aytan, 2023) ve

psikolojik iyi oluş (İmiroğlu vd., 2021) düzeylerinin erkeklerden daha yüksek seviyede olduğunun belirlendiği çalışmalar olduğu gibi, söz konusu değişkenlerin erkeklerde daha yüksek düzeyde olduğu sonuçlarına ulaşan çalışmalar (Karaşar, 2014; Öztürk & Çetinkaya, 2015) da olduğu görülmektedir. Araştırma bulguları arasındaki farklılıkların bağlamsal farklılıklardan kaynaklandığı değerlendirilmektedir. Örneğin, bu çalışmada kadın katılımcıların daha fazla olması (n = 371; % 74,2) söz konusu sonuca ulaşılmasında rol oynamış olabilir.

Araştırmanın dördüncü sorusu kapsamında, üniversite öğrencilerinin çocukluk çağı travması, bağlanma stilleri ve psikolojik iyi oluş düzeylerinin anne eğitim durumuna göre anlamlı farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir. Bu doğrultuda gerçekleştirilen ANOVA analizleri sonucunda gruplar arasında anlamlı farklılık olmadığı belirlenmiştir. Benzer bulgulara ulaşan başka çalışmalar (Karaşar, 2014; Sarıtaş, 2019) da olduğu görülmektedir. Bu bulguların, anne eğitim durumunun çocukluk çağı travması, bağlanma stilleri ve psikolojik iyi oluş üzerindeki etkilerinin sınırlı olabileceğini gösterdiği değerlendirilmektedir.

Araştırmanın beşinci sorusu kapsamında, üniversite öğrencilerinin çocukluk çağı travması, bağlanma stilleri ve psikolojik iyi oluş düzeylerinin baba eğitim durumuna göre anlamlı farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir. Bu doğrultuda gerçekleştirilen ANOVA analizleri sonucunda gruplar arasında anlamlı farklılık olmadığı belirlenmiştir. Benzer bulgulara ulaşan başka çalışmalar (Karaşar, 2014; Sarıtaş, 2019) da olduğu görülmektedir. Bu bulguların, baba eğitim durumunun çocukluk çağı travması, bağlanma stilleri ve psikolojik iyi oluş üzerindeki etkilerinin sınırlı olabileceğini gösterdiği değerlendirilmektedir.

Araştırmanın altıncı sorusu kapsamında, üniversite öğrencilerinin çocukluk çağı travması, bağlanma stilleri ve psikolojik iyi oluş düzeylerinin kardeş sayısına göre anlamlı farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir. Bu doğrultuda gerçekleştirilen ANOVA analizleri sonucunda gruplar arasında anlamlı farklılık olmadığı belirlenmiştir. Benzer bulgulara ulaşan başka çalışmalar (Sarıtaş, 2019) da olduğu görülmektedir. Bu bulguların, kardeş sayısının çocukluk çağı travması, bağlanma stilleri ve psikolojik iyi oluş üzerindeki etkilerinin sınırlı olabileceğini gösterdiği değerlendirilmektedir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1. SONUÇ

Bu araştırmada üniversite öğrencilerinin çocukluk çağı travmaları ile bağlanma stilleri ve psikolojik iyi oluş düzeyleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi aynı zamanda çocukluk çağı travması, bağlanma stilleri ve psikolojik iyi oluş düzeylerinin çeşitli demografik özelliklere göre farklılaşıp farklılaşmadığının incelenmesi amaçlanmış ve aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır.

6.1.1. Çocukluk Çağı Travmaları ile Bağlanma Stilleri Arasındaki İlişkinin Değerlendirilmesi

Yapılan araştırma sonuçlarına göre üniversite öğrencilerinde duygusal ihmalin güvenli bağlanmayı olumsuz yönde etkilediği, dolayısı ile duygusal ihmal düzeyindeki bir artışın güvenli bağlanma düzeyinde bir azalmaya yol açtığı sonucuna varılmıştır. Ancak diğer çocukluk çağı travmalarının güvenli bağlanma üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığı bulunmuştur.

Fiziksel taciz ve fiziksel ihmalin kaçınan bağlanmayı pozitif yönde etkilediği, dolayısı ile fiziksel taciz ve fiziksel ihmal düzeyindeki bir artışın kaçınan bağlanma düzeyinde de bir artışa yol açtığını sonucuna varılmıştır. Aşırı koruma-kontrolün kaygılı-kararsız bağlanmayı pozitif yönde etkilediği, aşırı koruma-kontrol düzeyindeki bir artışın kaygılı-kararsız bağlanma düzeyinde de bir artışa yol açtığını sonucuna varılmıştır.

6.1.2. Çocukluk Çağı Travmalarının Psikolojik İyi Oluş Arasındaki İlişkinin Değerlendirilmesi

Yapılan araştırma sonuçlarına göre üniversite öğrencilerinde duygusal ihmal ve aşırı koruma-kontrolün psikolojik iyi oluşu negatif yönde etkilediği, duygusal ihmal ve aşırı koruma-kontrol düzeyindeki bir artışın psikolojik iyi oluş düzeyinde bir azalmaya yol açtığı sonucuna varılmıştır. Bunun yanı sıra ancak diğer çocukluk

çağı travmalarının psikolojik iyi oluş üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

6.1.3. Çocukluk Çağı Travması, Bağlanma Stilleri ve Psikolojik İyi Oluşun Demografik Değişkenlere Göre Değerlendirilmesi

Yapılan araştırma sonuçlarına göre çocukluk çağı travması düzeyleri cinsiyetlerine göre anlamlı farklılık göstermezken, güvenli bağlanma ve psikolojik iyi oluş düzeyleri cinsiyetlerine göre anlamlı farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Özetle, kadın öğrencilerin güvenli bağlanma ve psikolojik iyi oluş düzeyleri, erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır.

Üniversite öğrencilerinin çocukluk çağı travması, bağlanma stilleri ve psikolojik iyi oluş düzeylerinin anne eğitim durumuna, baba eğitim durumuna ve kardeş sayısına göre anlamlı farklılık göstermediği sonucuna varılmıştır.

Özetle, üniversite öğrencilerinin çocukluk çağı travmaları, bağlanma stilleri ve psikolojik iyi oluş düzeyleri arasındaki ilişkileri incelemiştir. Sonuçlar, tüm çocukluk çağı travma türlerinin güvenli bağlanma stili ve psikolojik iyi oluş ile negatif, kaçınan ve kaygılı-kararsız bağlanma stilleri ile pozitif ilişkili olduğunu göstermiştir. Duygusal ihmalin güvenli bağlanmayı olumsuz, fiziksel taciz ve ihmalin kaçınan bağlanmayı, aşırı koruma-kontrolün ise kaygılı-kararsız bağlanmayı olumlu yönde etkilediği belirlenmiştir. Ayrıca, kadın öğrencilerin erkeklere kıyasla daha yüksek güvenli bağlanma ve psikolojik iyi oluş düzeylerine sahip olduğu tespit edilmiştir.

6.2. ÖNERİLER

Araştırma sonuçlarına dayalı olarak uygulayıcılar için bazı öneriler sunulabilir,

6.2.1. Üniversite öğrencilerinin travmalarını taramak ve buna uygun müdahaleler geliştirmek

Araştırma sonuçları, çocukluk çağı travmalarının bağlanma stilleri ve psikolojik iyi oluş üzerindeki olumsuz etkilerini ortaya koymaktadır. Bu nedenle, ruh sağlığı profesyonelleri ve eğitimciler, üniversite öğrencilerinin çocukluk çağı

travmalarını taramak ve bu travmaların etkilerini ele almak için uygun müdahale programları geliştirmelidir.

6.2.2. Duygusal ihmali önlemek ve ebeveynlik pratiklerinin desteklenmesi

Güvenli bağlanmayı teşvik eden ve duygusal ihmali önleyen ebeveynlik pratiklerinin desteklenmesi, gençlerin psikolojik sağlığının iyileştirilmesine yardımcı olabilir.

6.2.3. Psikolojik rahatsızlığı olan öğrencilerin destek hizmetlerine yönlendirilmesi

Psikolojik rahatsızlığı olan öğrencilerin belirlenmesi ve uygun tedavi ve destek hizmetlerine yönlendirilmesi önemlidir. Üniversiteler, öğrencilere psikolojik danışmanlık ve rehberlik hizmetleri sunarak, onların ruh sağlığını destekleyebilir.

6.2.4. Gelecek araştırmacılar için bazı öneriler

Gelecekteki araştırmalar, çocukluk çağı travmaları, bağlanma stilleri ve psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkileri daha geniş ve çeşitli örneklemelerle inceleyebilir. Farklı bağlamlarda yapılacak çalışmalar, bu ilişkilerin genellenebilirliğini artırabilir. Ayrıca, boylamsal araştırmalar, çocukluk çağı travmalarının bağlanma stilleri ve psikolojik iyi oluş üzerindeki uzun vadeli etkilerini ortaya koyabilir.

Çocukluk çağı travmalarının olumsuz etkilerini azaltmaya yönelik müdahale programlarının etkililiğini değerlendiren deneysel çalışmalar da yapılabilir. Son olarak, nitel araştırmalar, çocukluk çağı travması yaşayan bireylerin deneyimlerini ve baş etme stratejilerini derinlemesine inceleyerek, bu konudaki anlayışın derinleştirilmesine katkı sağlayabilir.

KAYNAKÇA

- Ainsworth, M. D. S. (1989). Attachments beyond infancy. *American Psychologist*, 44(4), 709-716. <https://doi.org/10.1037//0003-066X.44.4.709>
- Ainsworth, M. D. S., Blehar, M. C., Waters, E., & Wall, S. (1978). *Patterns of attachment: A psychological study of the strange situation*. Lawrence Erlbaum.
- Aktepe, E. (2009). Çocukluk çağı cinsel istismarı. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 1(2), 95-119. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/115168>
- Akyıl, A. (2019). *Çocukluk çağı travmaları, bilişsel duygu düzenleme ve psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkinin incelenmesi: Diyarbakır ve Mardin örneği* (Tez No. 569945) [Yüksek lisans tezi, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Alsancak, C. (2016). *Çocukluk çağı travmaları ve bağlanma özellikleri ile obsesif inanışlar ve obsesif-kompulsif belirtilerin ilişkisinde dünyaya ilişkin varsayımların aracılık rolü: üniversite öğrencilerinde bir değerlendirme* (Tez No. 449565) [Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- APA. (2014). *Ruhsal bozuklukların tanınması ve sayımsal elkitabı* (E. Köroğlu, Çev.). Hekimler Yayın Birliği.
- Aral, N., & Gürsoy, F. (2001). Çocuk hakları çerçevesinde çocuk ihmal ve istismarı. *Milli Eğitim Dergisi*, 151, 5, 27-54.
- Aytan, M. E. (2023). *Evli bireylerin çatışma çözüm stillerinin ve bağlanma tarzlarının evlilik hoşnutsuzluğu bağlamında incelenmesi* (Tez No. 791808) [Doktora tezi, İstanbul Arel Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Ayten, A. (2014). *Erdeme dönüş psikoloji ve mutluluk yolu*. İz Yayıncılık.
- Baer, J. C., & Martinez, C. D. (2006). Child maltreatment and insecure attachment: A meta-analysis. *Journal of Reproductive and Infant Psychology*, 24(3), 187–197. <https://doi.org/10.1080/02646830600821231>
- Bahmani, T., Naseri, N. S., & Fariborzi, E. (2023). Relation of parenting child abuse based on attachment styles, parenting styles, and parental addictions. *Current Psychology*, 42(15), 12409-12423. <https://doi.org/10.1007/s12144-021-02667-7>
- Bakır, E., & Kapucu, S. (2017). Çocuk ihmali ve istismarının Türkiye’de yapılan araştırmalara yansımaları: Bir literatür incelemesi. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 4(2), 13-24. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/337185>

- Batan, N. (2016). *Yetişkinlerde psikolojik dayanıklılık ve dini başa çıkmanın yaşam doyumuna etkileri* (Tez No. 427470) [Doktora tezi, Marmara Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Bayraktar, S. (2015). *İnsanlığın kanayan yarası çocuk istismarı ve ihmali*. Nobel Tıp Kitabevleri.
- Bell, E., Bryman, A., & Harley, B. (2022). *Business research methods*. Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/hebz/9780198869443.001.0001>
- Bernstein, D. P., Fink, L., Handelsman, L., Foote, J., Lovejoy, M., Wenzel, K., Sapareto, E., & Ruggiero, J. (1994). Initial reliability and validity of a new retrospective measure of child abuse and neglect. *American Journal of Psychiatry*, 151(8), 1132–1136. <https://doi.org/10.1176/ajp.151.8.1132>
- Bowlby, J. (1958) The nature of the child's tie to his mother. *International Journal of Psycho-Analysis*, 39, 350-373.
- Bowlby, J. (1973). *Attachment and loss: Separation* (Vol. 2). Basic Books.
- Bowlby, J. (1980). *Attachment and loss: Loss* (Vol. 3). Basic Books.
- Bowlby, J. (1982) *Attachment and loss: Attachment* (Vol. 1). Basic Books.
- Bowlby, J. (1988). *A secure base: Parent-child attachment and healthy human development*. Basic Books.
- Bozgün, K., & Pekdoğan, S. (2017). Öğretmen adaylarının çocukluk çağı örselenmeleri ile psikolojik iyi olmaları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Electronic Turkish Studies*, 12(4), 111-126. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.11224>
- Briere N. J., & Scott C., (2016). *Travma terapisinin ilkeleri belirtiler, değerlendirme ve tedavi için bir kılavuz* (B. D. Genç, Çev.). İstanbul Bilgi Üniversitesi.
- Butchart, A., Harvey, A. P., Mian, M., & Furniss, T. (2006). *Preventing child maltreatment: A guide to taking action and generating evidence*. World Health Organization. <https://iris.who.int/bitstream/handle/10665/43499/92?sequence=1>
- Caffey, J. (1972). On the theory and practice of shaking infants: its potential residual effects of permanent brain damage and mental retardation. *American Journal of Diseases of Children*, 124(2), 161-169. <https://doi.org/10.1001/archpedi.1972.02110140011001>
- Carr, A. (2016). *Pozitif psikoloji* (Ü. Şendilek, Çev.). Kaknüs Yayınları.
- Chasan, N. (2010). *Alkol bağımlılığı ile çocukluk çağı travmaları ilişkisi* (Tez No. 278770) [Yüksek lisans tezi, Maltepe Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

- Cloitre, M., Cohen, L. R., & Koenen, K. C. (2006). *Treating the trauma of childhood abuse: Therapy for the interrupted life*. Guilford Press. <https://doi.org/10.1037/e517322011-039>
- Creswell, J. W., & Creswell, J. D. (2017). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches*. Sage.
- Creswell, J. W., & Poth, C. N. (2018). *Qualitative inquiry & research design: Choosing among five approaches* (4th ed.). Sage.
- Çelik, C. (2009). *Obsesif-kompulsif bozuklukta çocukluk çağı travmatik yaşantıları, dissosiyatif yaşantılar ve bilişsel süreçler* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Yüzüncü Yıl Üniversitesi.
- Çelik, C., & Set, Z. (2023). Genç yetişkinlerde bağlanma stillerinin karanlık dörtlü, benlik saygısı ve çocukluk çağı travmaları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Disiplinlerarası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 7(15), 174-181. <https://doi.org/10.57135/jier.1287729>
- Çelik, Ç. B. (2018). Bağlanma stilleri, psikolojik iyi olma ve sosyal güvende hissetme: Aralarındaki ilişki ne?. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(25), 27-40. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/498676>
- Çelik, F. G. H., & Hocaoglu, Ç. (2018). Çocukluk çağı travmaları: Bir gözden geçirme. *Sakarya Tıp Dergisi*, 8(4), 695-711. <https://doi.org/10.31832/smj.454535>
- Diehl, M., Elnick, A. B., Bourbeau, L. S., & Labouvie-Vief, G. (1998). Adult attachment styles: Their relations to family context and personality. *Journal of Personality and Social Psychology*, 74(6), 1656-1669. <https://doi.org/10.1037//0022-3514.74.6.1656>
- Diener, E., Wirtz, D., Biswas-Diener, R., Tov, W., Kim-Prieto, C., Choi, D. W., & Oishi, S. (2009). New measures of well-being. *Social Indicators Research Series*, 247-266. https://doi.org/10.1007/978-90-481-2354-4_12
- Elliott, K., & Urquiza, A. (2006). Ethnicity, culture, and child maltreatment. *Journal of Social Issues*, 62, 787-809. <https://doi.org/10.1111/j.1540-4560.2006.00487.x>
- Erzen, E. (2016). Three dimensional attachment style scale. *Inonu University Journal of the Faculty of Education*, 17(3), 1-21. https://muham.org/pars_docs/refs/113/112872/112872.pdf
- Felitti, V. J., Anda, R. F., Nordenberg, D., Williamson, D. F., Spitz, A. M., Edwards, V., & Marks, J. S. (1998). Relationship of childhood abuse and household dysfunction to many of the leading causes of death in adults: The Adverse Childhood Experiences (ACE) Study. *American Journal of Preventive Medicine*, 14(4), 245-258. [https://doi.org/10.1016/S0749-3797\(98\)00017-8](https://doi.org/10.1016/S0749-3797(98)00017-8)

- Geniş, N. E., & Kahraman, Ö. G. (2017). Okul öncesi dönem çocuklarında bağlanma ve benlik algısı arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(3), 2446-2454. <https://doi.org/10.17218/hititsosbil.417456>
- Glasser, D. (2002). Emotional abuse and neglect (psychological maltreatment): A conceptual framework. *Child Abuse and Neglect*, 26(6-7), 697-714. [https://doi.org/10.1016/S0145-2134\(02\)00342-3](https://doi.org/10.1016/S0145-2134(02)00342-3)
- Güler, N., Uzun, S., Boztaş, Z., & Aydoğan, S. (2002). Anneleri tarafından çocuklara uygulanan duygusal ve fiziksel istismar/ihmal davranışı ve bunu etkileyen faktörler. *Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 24(3), 128-134. <https://www.babac-der.org.tr/wp-content/uploads/2018/12/204.pdf>
- Gürbüz, S., & Şahin, F. (2014). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., Anderson, R. E., Black, W. C., & Anderson, R. E. (2019). *Multivariate data analysis* (8th ed.). Cengage Learning EMEA.
- Hart, H., & Rubia, K. (2012). Neuroimaging of child abuse: A critical review. *Frontiers in Human Neuroscience*, 6, 52. <https://doi.org/10.3389/fnhum.2012.00052>
- Hazan, C., & Shaver, P. R. (1994). Deeper into attachment theory. *Psychological Inquiry*, 5(1), 68-79. https://doi.org/10.1207/s15327965pli0501_15
- Hefferon, K., & Boniwell, I. (2014). *Pozitif psikoloji kuram, araştırma ve uygulamalar*. Nobel Akademik Yayıncılık.
- Herman, J. L., & Tosun, T. (2011). *Travma ve iyileşme* (1. Baskı). Literatür Yayıncılık.
- Hornor, G. (2012). Emotional maltreatment. *Journal of Pediatric Health Care*, 26(6), 436-442. <https://doi.org/10.1016/j.pedhc.2011.05.004>
- İme, Y., & Öztosun, A. (2020). *Pozitif psikoloji ekseninde iyi oluş*. Pegem Akademi.
- İmiroğlu, A., Demir, R., & Murat, M. (2021). Psikolojik iyi oluşun yordayıcıları olarak bilişsel esneklik, bilinçli farkındalık ve umut. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(80), 2037-2057. <https://doi.org/10.17755/esosder.859555>
- İstanbul Valiliği (2024). *Üniversite Şehri İstanbul*. <http://www.istanbul.gov.tr/universite-sehri-istanbul>
- Johnson, B., & Christensen, L. (2008). *Educational research: Quantitative, qualitative, and mixed approaches*. Sage.
- Jones, E. & Wessely, S. (2005). *Shell shock to PTSD, military psychiatry from 1900 to the Gulf war*. Hove: Psychology Press. <https://doi.org/10.4324/9780203086827>

- Jorgensen, I. S., & Nafstad, H. E. (2004). Positive psychology: Historical, philosophical and epistemological perspectives. In P. A. Linley & S. Joseph (Ed.). *Positive psychology in practice* (pp. 15-34). John Wiley & Sons. <https://doi.org/10.1002/9780470939338.ch2>
- Kabasakal, Z., & Erdem, Ş. (2015). Üniversite öğrencilerinde çocukluk dönemi istismar yaşantıları ve psikolojik iyi olma. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 14-23. <http://www.jret.org/FileUpload/ks281142/File/02..kabasakal.pdf>
- Kahveci, A. (2019). *Örgütsel erdemliliğin etik iklim ve psikolojik iyi oluşa etkisi* (Tez No. 607086) [Doktora tezi, Selçuk Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Kanbur, N., & Akgül, S. (2010). Adölesanlarda cinsel istismar ve pediatriğin rolü. *Çocuk İhmal ve İstismarı-I*, 32(4), 491-502.
- Kaplan, S. J., Pelcovitz, D., & Labruna, V. (1999). Child and adolescent abuse and neglect research: A review of the past 10 years. Part I: Physical and emotional abuse and neglect. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*, 38(10), 1214-1222. <https://doi.org/10.1097/00004583-199910000-00009>
- Kara, B., Biçer, Ü., & Gökarp, A. S. (2004). Çocuk istismarı. *Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi*, 47(2), 140-151.
- Karal, E., & Atak, H. (2022). Çocukluk çağı ruhsal travmaları üzerine kavramsal bir çalışma. *Muş Alparslan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 82-103. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/2412928>
- Karasar, N. (2022). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (37. baskı). Nobel Akademik Yayıncılık.
- Karaşar, B. (2014). Öğretmen adaylarının bağlanma stilleri ve sosyal kaygı düzeyleri arasındaki ilişki. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(1), 27-49. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/19620>
- Kempe, C. H., Silverman, F. N., Steele, B. F., Droegemueller, W., & Silver, H. K. (1962). The battered child syndrome. *Journal of the American Medical Association*, 181, 17-24. <https://doi.org/10.1001/jama.1962.03050270019004>
- Kermen, U., Tosun, N. İ., & Doğan, U. (2016). Yaşam doyumu ve psikolojik iyi oluşun yordayıcısı olarak sosyal kaygı. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 20-29. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/254259>
- Keyes, C. L., Shmotkin, D., & Ryff, C. D. (2002). Optimizing well-being: The empirical encounter of two traditions. *Journal of Personality and Social Psychology*, 82(6), 1007-1022. <https://doi.org/10.1037//0022-3514.82.6.1007>
- Kira, I. A. (2001). Taxonomy of trauma and trauma assessment. *Traumatology*, 7(2), 73-86. <https://doi.org/10.1177/153476560100700202>

- Kokurcan, A., & Özsan, H. (2012). Travma kavramının psikiyatri tarihindeki seyri. *Kriz Dergisi*, 20(1), 19-24. https://doi.org/10.1501/Kriz_00000000330
- Kong, S. & Bernstein, K. (2009). Childhood trauma as a predictor of eating psychopathology and its mediating variables in patients with eating disorders. *Journal of Clinical Nursing*, 18(13), 1897-1907. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2702.2008.02740.x>
- Kulaksızoğlu, A. (2001). *Ergenlik psikolojisi* (4. Baskı). Remzi Kitabevi.
- Kumari, V. (2020). Emotional abuse and neglect: time to focus on prevention and mental health consequences. *The British Journal of Psychiatry*, 217(5), 597-599. <https://doi.org/10.1192/bjp.2020.154>
- La Guardia, R., Couchman, C., & Deci, E. (2000). Within-person variation a security of attachment: A self-determination theory perspective on attachment, need fulfillment and well-being. *Journal of Personality and Social Psychology*, 79(3), 367-384. <https://doi.org/10.1037//0022-3514.79.3.367>
- Lansford, J. E., Kenneth, A. D., Pettit, G. S., Bates, J. E., Crozier, J., & Kaplow, J. (2002). A 12-year prospective study of the long term effects of early child physical maltreatment on psychological, behavior and academic problems in adolescence. *Archives of Pediatrics & Adolescent Medicine*, 156, 824-830. <https://doi.org/10.1001/archpedi.156.8.824>
- Larson, R., Richards, M., Moneta, G., Holmbeck, G., & Duckett, E. (1996). Changes in adolescent's daily interactions with their families from ages 10 to 18: Disengagement and transformation. *Developmental Psychology*, 32, 744-754. <https://doi.org/10.1037/0012-1649.32.4.744>
- Leeb, R. T. (2008). *Child maltreatment surveillance: Uniform definitions for public health and recommended data elements*. Centers for Disease Control and Prevention, National Center for Injury Prevention and Control. <https://stacks.cdc.gov/view/cdc/11493>
- Lent, R. W., Singley, D., Sheu, H. B., Gainor, K. A., Brenner, B. R., Treistman, D., & Ades, L. (2005). Social cognitive predictors of domain and life satisfaction: Exploring the theoretical precursors of subjective well-being. *Journal of Counseling Psychology*, 52(3), 429-442. <https://doi.org/10.1037/0022-0167.52.3.429>
- Lynch, M. (1999). *Çocuk istismarı ve ihmali*. Gözde Repro Ofset.
- Lynch, M. A., Saralidze, L., Goguadze, N., & Zolotor, A. (2008). *The national study on violence against children in Georgia: The nature and extent of violence experienced by children in the home*. UNICEF. https://www.researchgate.net/publication/290441183_National_Study_on_Violence_against_Children_in_Georgia

- Main, M. (1995). Recent studies in attachment: Overview, with selected implications for clinical work. In S. Goldberg, R. Muir, & J. Kerr (Eds.), *Attachment theory: Social, developmental, and clinical perspectives* (pp. 407-474). Analytic Press.
- Main, M. & Solomon, J. (1990). Procedures for identifying infants as disorganized/disoriented during the Ainsworth Strange Situation. In M. T. Greenberg, D. Cicchetti, & E. M. Cummings (Eds.), *Attachment in the preschool years: Theory, research, and intervention* (pp. 121-154). University of Chicago Press.
- Main, M., & Solomon, J. (1986). Discovery of an insecure-disorganized/disoriented attachment pattern. In T. B. Brazelton & M. W. Yogman (Eds.), *Affective development in infancy* (pp. 95-124). Ablex Publishing.
- Mash, E. J., & Wolfe, D. A. (1991). Methodological issues in research on physical child abuse. *Criminal Justice and Behavior*, 18(1), 8-29. <https://doi.org/10.1177/0093854891018001003>
- Mikulincer, M., & Shaver, P. R. (2007). *Attachment in adulthood: Structure, dynamics, and change*. Guilford Press.
- Mikulincer, M., & Shaver, P. R. (2012). An attachment perspective on psychopathology. *World Psychiatry*, 11(1), 11-15. <https://doi.org/10.1016/j.wpsyc.2012.01.003>
- Mullen, P., E., Martin, J. L., Anderson, J. C., Romans, S. E., & Herbison, G. P. (1996). The long-term impact of the physical, emotional, and sexual abuse of children: A community study. *Child Abuse & Neglect*, 20(1), 7-21. [https://doi.org/10.1016/0145-2134\(95\)00112-3](https://doi.org/10.1016/0145-2134(95)00112-3)
- Muller, R. T., Sicoli, L. A., & Lemieux, K. E. (2000). Relationship between attachment style and posttraumatic stress symptomatology among adults who report the experience of childhood abuse. *Journal of Traumatic Stress: Official Publication of the International Society for Traumatic Stress Studies*, 13(2), 321-332. <https://doi.org/10.1023/A:1007752719557>
- Murdock, T.B., & Love, K.M. (2004). Attachment to parents and psychological well-being: An examination of young adult college students in intact families and stepfamilies. *Journal of Family Psychology*, 18(4), 600-608. <https://doi.org/10.1037/0893-3200.18.4.600>
- Nickerson, A., & Nagle, R. (2005). Parent and peer attachment in late childhood and early adolescence. *Journal of Early Adolescent*, 25, 223-249. <https://doi.org/10.1177/0272431604274174>
- Nimkin, K., & Kleinman, P. K. (2001). Imaging of child abuse. *Radiologic Clinics of North America*, 39(4), 843-864. [https://doi.org/10.1016/S0033-8389\(05\)70314-6](https://doi.org/10.1016/S0033-8389(05)70314-6)

- Özen, Y. (2019). Psikolojik travmanın insanlık kadar eski tarihi. *The Journal of Social Science*, 3(5), 362-375. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/653940>
- Öztürk, A., & Çetinkaya, R. S. (2015). Eğitim fakültesi öğrencilerinin öznel iyi oluş düzeyleri ile tinsellik, iyimserlik, kaygı ve olumsuz duygu düzeyleri arasındaki ilişki. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 42(42), 335-356. <https://doi.org/10.15285/ebd.98899>
- Öztürk, O., & Uluşahin, A. (2011). *Ruh sağlığı ve bozuklukları* (11. Baskı). Nobel Tıp Kitapevleri.
- Page, T. (1999). The attachment partnership as conceptual base for exploring the impact of child maltreatment. *Child and Adolescent Social Work Journal*, 16, 419-437. <https://doi.org/10.1023/A:1022397204929>
- Patton, M. Q. (2005). *Qualitative research*. John Wiley & Sons, Ltd.
- Pelcovitz, D., Kaplan, S. J., Ellenberg, A., Labruna, V., Salzinger, S., Mandel, F., & Weiner, M. (2000). Adolescent physical abuse: Age at time of abuse and adolescent perception of family functioning. *Journal of Family Violence*, 15(4), 375-389. <https://doi.org/10.1023/A:1007506313663>
- Pelendecioğlu, B., & Bulut, S. (2009). Çocuğa yönelik aile içi fiziksel istismar. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(1), 49-62. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/16663>
- Polat, O. (2001). *Çocuk ve şiddet* (1. Baskı). Der Yayınevi.
- Polat, O. (2002). *Çocuk hakları nedir?* Analiz Yayınları.
- Polat, O. (2004). *Klinik adli tıp*. Seçkin Yayınevi.
- Polat, O. (2007). *Tüm boyutlarıyla çocuk istismarı*. Seçkin Yayıncılık.
- Polat, O. (2008). Türkiye’de çocuk haklarının durumu. *Toplum ve Demokrasi*, 2(2), 149-157. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/211075>
- Rice, K.G., Cunningham, T.J., & Young, M.B. (1997). Attachment to parents, social competence, and emotional well-being: A comparison of Black and White late adolescents. *Journal of Counseling Psychology*, 44, 89-101. <https://doi.org/10.1037//0022-0167.44.1.89>
- Roche, A. J., Fortin, G., Labbé, J., Brown, J., & Chadwick, D. (2005). The work of Ambroise Tardieu: The first definitive description of child abuse. *Child Abuse Negl*, 29(4), 325-334. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2004.04.007>
- Roelofs, K., Keijsers, G. P. J., Hoogduin, K. A. L., Naring, G. W. B., & Moen, F. C. (2002). Childhood abuse in patients with conversion disorder. *American Journal of Psychiatry*, 159, 1908-1913. <https://doi.org/10.1176/appi.ajp.159.11.1908>

- Rorty, M., Yager, J., & Rossotto, E. (1993). Why and how do women recover from bulimia nervosa? The subjective appraisals of forty women recovered for a year or more. *International Journal of Eating Disorders*, 14(3), 249-260. [https://doi.org/10.1002/1098-108X\(199311\)14:3<249::AID-EAT2260140303>3.0.CO;2-O](https://doi.org/10.1002/1098-108X(199311)14:3<249::AID-EAT2260140303>3.0.CO;2-O)
- Runyan, D., Wattam, C., Ikeda, R., Hassan, F., & Ramiro, L. (2002). *Child abuse and neglect by parents and other caregivers*. World Health Organization. https://www.researchgate.net/publication/284513156_Child_abuse_and_neglect_by_parents_and_other_caregivers
- Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2001). On happiness and human potentials: A review of research on hedonic and eudaimonic well-being. *Annual Review of Psychology*, 52(1), 141-166. <https://doi.org/10.1146/annurev.psych.52.1.141>
- Santrock, J. W. (2012). *Life-span development* (13th ed.). Erlangga.
- Sar, V. (1998). Kötüye kullanım ve ihmalle ilişkili sorunlar. *Psikiyatri temel kitabı* içinde (ss. 823-833). Hekimler Yayın Birliği Press.
- Sarıtaş, S. (2019). *Sınıf öğretmenleri adaylarının psikolojik iyi oluş halleri, mesleki kaygı düzeyleri ve özyeterlik inançlarının incelenmesi* (Tez No. 602459) [Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Saveanu, R. V., & Nemeroff, C. B. (2012). Etiology of depression: genetic and environmental factors. *Psychiatric Clinics*, 35(1), 51-71. <https://doi.org/10.1016/j.psc.2011.12.001>
- Schild, S., & Dalenberg, C. J. (2015). Consequences of child and adult sexual and physical trauma among deaf adults. *Journal of Aggression, Maltreatment and Trauma*, 24(3), 237-256. <https://doi.org/10.1080/10926771.2015.1002654>
- Scott, M., Rossell, S. L., Meyer, D., Toh, W. L., & Thomas, N. (2020). Childhood trauma, attachment and negative schemas in relation to negative auditory verbal hallucination (AVH) content. *Psychiatry Research*, 290, 112997. <https://doi.org/10.1016/j.psychres.2020.112997>
- Seligman, M. (2002). Positive psychology, positive prevention, and positive therapy. In S. Lopez, & C. Snyder, *Handbook of positive psychology* (pp. 3-12). Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/oso/9780195135336.003.0001>
- Sezer, T., Sapancı, A., & Kuzgun, T. B. (2023). Çocukluk çağı ruhsal travma düzeyi ile savunma biçimleri arasındaki ilişkide bağlanma boyutlarının düzenleyici rolü. *AYNA Klinik Psikoloji Dergisi*, 10(1), 57-82. <https://doi.org/10.31682/ayna.995061>
- Soylu, N., Pılan, B. S., Ayaz, M., & Sönmez, S. (2012). Study of factors affecting mental health in sexually abused children and adolescent. *Anatolian Journal of Psychiatry*, 13(4), 292-298.

- Stoltenborgh, M., Bakermans-Kranenburg, M. J., & Van IJzendoorn, M. H. (2013). The neglect of child neglect: A meta-analytic review of the prevalence of neglect. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*, 48, 345-355. <https://doi.org/10.1007/s00127-012-0549-y>
- Sungur, M. Z. (1999). İkincil travma ve sosyal destek. *Klinik Psikiyatri*, 2, 105-108. https://jag.journalagent.com/kpd/pdfs/KPD_2_2_105_108.pdf
- Sümer, N., & Güngör, D. (1999). Yetişkin bağlanma stilleri ölçeklerinin Türk örneklemini üzerinde psikometrik değerlendirmesi ve kültürlerarası bir karşılaştırma. *Türk Psikoloji Dergisi*, 14(43), 71-106. <https://l24.im/rwvd>
- Sümer, N., & Şendağ, M. A. (2009). Orta çocukluk döneminde ebeveynlere bağlanma, benlik algısı ve kaygı. *Turkish Journal of Psychology/Türk Psikoloji Dergisi*, 24(63), 86-101. http://www.nebisumer.com/wp-content/uploads/2016/01/Orta_%C3%87ocukluk_Ebvyn_Baglanma.pdf
- Sümer, N., Sayıl, M., & Berument, S. (2016). *Anne duyarlılığı ve çocuklarda bağlanma*. Koç Üniversitesi Yayınları.
- Şahin, D. E. (2013). *Çocukluk çağı travmalarının duygu düzenleme ve kimlik gelişimine etkisi ve bunların psikopatolojiler ile ilişkisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Adnan Menderes Üniversitesi.
- Şar, V., Necef, I., Mutluer, T., Fatih, P., & Türk-Kurtça, T. (2021). A revised and expanded version of the Turkish Childhood Trauma Questionnaire (CTQ-33): Overprotection-overcontrol as additional factor. *Journal of Trauma & Dissociation*, 22(1), 35-51. <https://doi.org/10.1080/15299732.2020.1760171>
- Şar, V., Öztürk, E., & İkikardeş, E. (2012). Çocukluk çağı ruhsal travma ölçeğinin Türkçe uyarlamasının geçerlilik ve güvenilirliği. *Türkiye Klinikleri Journal of Medical Sciences*, 32(4), 1054-1063. <https://doi.org/10.5336/medsci.2011-26947>
- Şendağ, A. M. (2020). Duygu düzenlemede yıkım: Dezorganize bağlanma ve çözülmemiş travma. G. C. Soysal, & E. Ö. Arı (Ed.), *Duygu düzenleme içinde* (ss. 119-139). Nobel Akademik Yayıncılık.
- Şendil, G. (2022). Bağlanma ve ebeveynlik tarzları. T. Solmuş (Ed.), *Bağlanma, evlilik ve aile psikolojisi içinde* (4.Baskı, ss. 342-353). Nobel Akademik Yayıncılık.
- Şimşek, D. (2022). *Covid-19 pandemisi sürecinde üniversite öğrencilerinde belirsizliğe tahammülsüzlük ve psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Tez No. 722839) [Yüksek lisans tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Şimşek, S., & Cenkseven-Önder, F. (2011). Ergenlerde davranış problemlerinin, anne-babadan ve öğretmenlerden algılanan duygusal istismar açısından incelenmesi. *İlköğretim Online*, 10(3), 1123-1137. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/90639>

- Şimşek, Ş., Fettahoğlu, E. Ç., & Özatalay, E. (2011). Cinsel istismara uğramış çocuklarda ve ebeveynlerinde travma sonrası stres bozukluğu. *Dicle Tıp Dergisi*, 38(3), 318-324. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/54175>
- Taner, Y., & Gökler, B. (2004). Çocuk istismarı ve ihmali: Psikiyatrik yönleri. *Acta Medica*, 35(2), 82-86. https://www.academia.edu/download/55107359/19122350_baslik3.pdf
- Tansel, B. (2017). *Çocuk cinsel istismarı tanımlar temel kavramlar ve psikososyal yaklaşımlar*. Karahan Kitapevi.
- Telef, B. B. (2013). Psikolojik İyi Oluş Ölçeği (PİOO): Türkçeye uyarlama, geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Hacettepe Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(3), 374-384. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/87222>
- Terr, L. C. (1991). Childhood traumas: An outline and overview. *The American Journal of Psychiatry*, 148, 1, 10-21. <https://doi.org/10.1176/ajp.148.1.10>
- Tutkun, A. (2022). *Üniversite öğrencilerinde çocukluk çağı travması ile bağlanma, saldırganlık ve mental iyi oluş arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Tez No. 748145) [Yüksek lisans tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Uğur, Z. (2010). *Bipolar affektif bozuklukta bağlanma biçimleri, çocukluk çağı travmaları ve agresyon ilişkisi* (Tez No. 271699) [Tıpta uzmanlık tezi, İstanbul Bakırköy Prof. Dr. Mazhar Osman Ruh Sağlığı ve Sinir Has. Eğt. ve Arş. Hastanesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Veltman, M. W., & Browne, K. D. (2001). Three decades of child maltreatment research: implications for the school years. *Trauma, Violence, & Abuse*, 2(3), 215-239. <https://doi.org/10.1177/1524838001002003002>
- Voestermans, D., Eikelenboom, M., Rullmann, J., Wolters-Geerdink, M., Draijer, N., Smit, J. H., ... & van Marle, H. J. (2021). The association between childhood trauma and attachment functioning in patients with personality disorders. *Journal of Personality Disorders*, 35(4), 554-572. https://doi.org/10.1521/pedi_2020_34_474
- Widom, C. S., & Hiller, S. (2001). Alcohol abuse as a risk factor for and consequence of child abuse. *Alcohol Research & Health*, 25(1), 52. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC6707113/>
- World Health Organization. (2006). *Preventing child maltreatment: A guide to taking action and generating evidence*. <https://iris.who.int/bitstream/handle/10665/43499/92?sequence=1>
- Yaşar, M. (2015). *Aile eğitimi ve erken çocukluk eğitiminde aile katılım çalışmaları*. Anı Yayıncılık.
- Yates, A. (1997). Sexual abuse of children. In Wiener, J. M. (Ed.), *Textbook of child adolescent psychiatry* (2nd ed.). American Psychiatric Press.

- Yazıcıoğlu, Y., & Erdoğan, S. (2014). *SPSS uygulamalı bilimsel araştırma yöntemleri*. Detay Yayıncılık.
- Yılmaz, M. (2020). *Romantik ilişkilerdeki mükemmeliyetçiliğin psikolojik iyi oluş ve çocukluk çağı travmalarıyla ilişkilendirilmesi* (Tez No. 648486) [Yüksek lisans tezi, Haliç Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Yonar, S. (2019). *Beliren yetişkinlerde bağlanma ve romantik yalnızlık arasındaki ilişkide flört kaygısının aracı rolü* (Tez No. 579653) [Yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Zeytinoğlu, S. (1999). *Sağlık, sosyal hizmet, hukuk ve eğitim alanlarında çalışanların Türkiye’de çocuk istismarı ve ihmali ile ilgili görüşleri. Çocuk İstismarı ve İhmali*. Gözde Repro Ofset.
- Zoroğlu, S. S., Tüzün, Ü., Şar, V., Öztürk, M., Kora, M. E., & Alyanak, B. (2001). Çocukluk dönemi istismar ve ihmalinin olası sonuçları. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 2(2), 69-78. https://www.researchgate.net/profile/Vedat-Sar/publication/285637846_Cocukluk_donemi_istismar_ve_ihmalinin_olasidotless_sonucdotless/links/5bedd1c0a6fdcc3a8dd9a87e/Cocukluk-doenemi-istismar-ve-ihmalinin-olasidotless-sonucdotless.pdf

EKLER

Bilgilendirilmiş Onam Formu

Bu çalışma Dr. Öğr. Üyesi Yunus YÜCEL danışmanlığında Topkapı Üniversitesi Psikoloji yüksek Lisans programında eğitim görmekte olan Elif Tuğçe Akcüre tarafından yürütülmektedir. Bu araştırmada Üniversite öğrencilerinin bağlanma stilleri ve iyi oluşunun çocukluk travması bağlamında incelenmesi amaçlanmaktadır.

Uygulanacak Ölçekler;

- Psikolojik İyi Oluş Ölçeği,
- Üç boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği Çocukluk Çağı
- Ruhsal Travma Ölçeği

Sizden herhangi bir isim ve soy isim talep edilmeyecek olup verdiğiniz yanıtlar kişisel bir değerlendirmeye tabi tutulmayacaktır. Sorular gönüllülük esasına bağlıdır. İçtenlikle soruları cevaplamanız önem arz etmektedir.

Katılımınız için şimdiden teşekkür ederim.

Yukarıda bilgileri verilen bilimsel çalışma hakkında detaylı bilgi aldım.

Kendi rızam ile bu çalışmaya katılmayı **kabul ediyorum.**

Kendi rızam ile bu çalışmaya katılmayı **kabul etmiyorum.**

Sosyo-Demografik Bilgi Formu

Bu form yapılacak olan bilimsel bir araştırmada kullanılmak üzere sizinle ilgili bazı bilgileri toplamak amacıyla hazırlanmıştır. Sizden istenen, bilgileri eksiksiz bir biçimde doldurmanız ve ölçeklerde bulunan maddeleri eksiksiz olarak işaretlemenizdir. Araştırmam için zaman ayırdığınız ve yardımlarınız için teşekkür ederim.

Elif Tuğçe Akcüre

1.Cinsiyet

☐ Kadın ☐ Erkek

2.Yaşınız

☐ 18-20 ☐ 21-23 ☐ 23-25

3.Yaşamınızın büyük bir bölümünü nerede geçirdiniz?

☐ İl ☐ İlçe ☐ Büyük şehir

4.Annenizin eğitim düzeyi aşağıdakilerden hangisidir?

☐ Okuryazar değil
☐ İlkokul mezunu
☐ Ortaokul mezunu
☐ Lise mezunu
☐ Lisans ve üstü

5.Babanızın eğitim düzeyi aşağıdakilerden hangisidir?

☐ Okuryazar değil
☐ İlkokul mezunu
☐ Ortaokul mezunu
☐ Lise mezunu
☐ Lisans ve üstü

6.Ders dışı faaliyetleriniz nelerdir?

☐ . Kitap okumak
☐ Arkadaşlarımla dışarı çıkmak
☐ Ailemle vakit geçirmek
☐ Yalnız vakit geçirmek
☐ Diğer

7.Kaç kardeşsiniz?

☐ Tek
☐ Bir
☐ İki
☐ Üç ve daha fazlası

8. Herhangi bir psikolojik rahatsızlığınız var mı?

☐ Evet ☐ Hayır

Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği

Aşağıdaki her bir madde için karşısındaki seçeneklerden size en uygun geleni işaretleyiniz.	1=Hiçbir zaman	2=Nadiren	3=Kimi zaman	4=Sık olarak	5=Çok sık
Çocukluğumda ya da ergenliğimde...					
1)Yeterli yemeğim olurdu.	1	2	3	4	5
2) Gündelik bakım ve güvenliğim sağlanıyordu.	1	2	3	4	5
3) Anne ya da babam kendilerine layık olmadığımı ifade ederlerdi.	1	2	3	4	5
4) Fiziksel ihtiyaçlarım tam olarak karşılanırdı.	1	2	3	4	5
5) Ailemde sorunlarımı paylaşabileceğim biri vardı.	1	2	3	4	5
6) Üst baş açısından bakımsızdım.	1	2	3	4	5
7) Sevildiğimi hissediyordum.	1	2	3	4	5
8) Anne ya da babam kendimden utanmama neden olurdu.	1	2	3	4	5
9) Ailemden birisi bana öyle kötü vurmuştu ki doktora ya da hastaneye gitmem gerekmişti.	1	2	3	4	5
10) Ailemde değiştirmek istediğim şeyler vardı.	1	2	3	4	5
11) Ailemdekiler bana o kadar şiddetle vuruyorlardı ki vücudumda morartı ya da sıyrıklar oluyordu.	1	2	3	4	5
12) Kayış, sopa, kordon ya da başka sert bir cisimle vurularak cezalandırılıyordum.	1	2	3	4	5
13) Anne ya da babam fikirlerimi önemserdi.	1	2	3	4	5
14) Ailemdekiler bana kırıcı ya da saldırganca sözler söylerlerdi.	1	2	3	4	5
15) Fiziksel bakımdan hırpalanmış olduğuma inanıyorum.	1	2	3	4	5
16) Çocukluğum mükemmeldi.	1	2	3	4	5

17) Bana o kadar kötü vuruluyor ya da dövülüyordum ki öğretmen, komşu ya da bir doktorun bunu fark ettiği oluyordu.	1	2	3	4	5
18)Ailemde birisi benden nefret ederdi.	1	2	3	4	5
19)Ailemdekiler kendilerini birbirlerine yakın hissederlerdi.	1	2	3	4	5
20) Biri bana cinsel amaçla dokunmaya ya da kendisine dokundurtmaya çalıştı.	1	2	3	4	5
21) Kendisi ile cinsel ilişki kurmadığım takdirde bana zarar vermekle tehdit eden biri vardı.	1	2	3	4	5
22) Benim ailem dünyanın en iyisiydi.	1	2	3	4	5
23) Birisi beni cinsel şeyler yapmaya ya da cinsel şeylere bakmaya zorladı.	1	2	3	4	5
24) Birisi bana cinsel tacizde bulundu.	1	2	3	4	5
25) Ailemdekiler bana karşı suçlayıcıydı.	1	2	3	4	5
26) İhtiyacım olduğunda beni doktora götürecek birisi vardı.	1	2	3	4	5
27) Cinsel istismara uğradığım kanısındayım.	1	2	3	4	5
28) Ailem benim için bir güç ve destek kaynağı idi.	1	2	3	4	5
29) Ailemdekiler yaşitlarımla ve arkadaşlarımla görüşmemi kısıtlardı.	1	2	3	4	5
30) Ailemdekiler her şeyeime karıştırdı.	1	2	3	4	5
31) Anne ve babam bir işi kendi başıma yapmama fırsat verirlerdi.	1	2	3	4	5
32) Ailemdekiler rahat vermeyecek derecede peşimdeydiler.	1	2	3	4	5
33)Anne ya da babam beni kontrol etmek için kişisel eşyalarımı benden habersiz karıştırdı.	1	2	3	4	5

Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği

Aşağıdaki ifadelere ne ölçüde katıldığınızı belirtmek üzere karşısındaki seçeneklerden size en uygun geleni işaretleyiniz.	1=Kesinlikle katılmıyorum	2=Katılmıyorum	3=Kısmen katılıyorum	4=Katılıyorum	5=Kesinlikle katılıyorum
1. Karşımdaki insanlar benim kadar değerli değiller.	1	2	3	4	5
2. Birisiyle çok fazla samimi olduğumda sorun çıkabileceğinden kaygılanıyorum.	1	2	3	4	5
3. Karar alırken kimseyi önemsemem.	1	2	3	4	5
4. Sorunu olan birisini gördüğümde kendimi onun yerine koyabiliyorum.	1	2	3	4	5
5. Başkalarının benim kadar değerli olduklarını düşünmüyorum.	1	2	3	4	5
6. İnsanlardan ne kadar uzak durursam o kadar az üzülürüm.	1	2	3	4	5
7. Ebeveynimle (anne, baba veya benim bakımımı üstlenen bir başkası) iyi anlaşıyorum.	1	2	3	4	5
8. İnsanlardan uzak duruyorum çünkü bana acı çektirebilirler.	1	2	3	4	5
9. Bir sorun varsa bunun kaynağı genelde karşımdakilerin sorunlu olmasıdır.	1	2	3	4	5
10. Kendimi mutlu bir insan olarak tanımlıyorum.	1	2	3	4	5
11. Duygusal ilişki yaşadığım kişinin beni gerçekten sevmediğini düşünerek kaygılanıyorum.	1	2	3	4	5
12. Yalnızca kendime değer veririm.	1	2	3	4	5
13. Başkalarının üzüntülerini anlayabiliyorum.	1	2	3	4	5
14. Duygusal ilişkilerden uzak duruyorum çünkü terk edilmek istemiyorum.	1	2	3	4	5
15. İnsanların görüşleri benim için önemsizdir.	1	2	3	4	5
16. Ebeveynlerime (anne, baba veya benim bakımımı üstlenen bir başkası) genelde kırıncı sözler söylemem.	1	2	3	4	5
17. İnsanlardan ne kadar uzak durursam o kadar mutlu olurum.	1	2	3	4	5
18. Başkaları çok da umurumda değildir.	1	2	3	4	5

Psikolojik İyi Oluş Ölçeği

Aşağıdaki ifadelerle ne ölçüde katıldığınızı belirtmek üzere karşısındaki seçeneklerden size en uygun geleni işaretleyiniz.	1=Kesinlikle katılmıyorum	2=Katılmıyorum	3=Biraz katılmıyorum	4=Kararsızım	5=Biraz katılıyorum	6=Katılıyorum	7=Kesinlikle katılıyorum
1. Amaçlı ve anlamlı bir yaşam sürdürüyorum	1	2	3	4	5	6	7
2. Sosyal ilişkilerim destekleyici ve tatmin edicidir	1	2	3	4	5	6	7
3. Günlük aktivitelereime bağlı ve ilgiliyim	1	2	3	4	5	6	7
4. Başkalarının mutlu ve iyi olmasına aktif olarak katkıda bulunurum	1	2	3	4	5	6	7
5. Benim için önemli olan etkinliklerde yetenekli ve yeterliyim	1	2	3	4	5	6	7
6. Ben iyi bir insanım ve iyi bir hayat yaşıyorum	1	2	3	4	5	6	7
7. Geleceğim hakkında iyimserim	1	2	3	4	5	6	7
8. İnsanlar bana saygı duyar	1	2	3	4	5	6	7

Ölçek İzinleri

Bulent Baki Telef
alıcı ben
7 Oca 2023 [Ayrıntılar](#)

Merhabalar,

Ekte ölçeği, geçerlik ve güvenirliğini gönderiyorum.
Araştırmanızda kullanabilirsiniz. İyi çalışmalar.

VEDAT ŞAR
alıcı ben
19 Kas 2022 [Ayrıntılar](#)

Kullanabiirsini.z

evren erzen
alıcı ben
1 Kas 2022 [Ayrıntılar](#)

Merhabalar

Ölçeği çalışmanızda kullanmanızdan memnuniyet duyarım. Ölçekle ilgili psikometrik özellikler makalede yer alıyor. Ölçek maddeleri ise makalenin sonunda bulunuyor. Ayrıca yardımcı olabileceğim bir konu olursa bana ulaşabilirsiniz.

Çalışmalarınızda başarılar diliyorum.

İyi çalışmalar

Dr. Evren ERZEN

Etik Kurul İzni

T.C.
İSTANBUL TOPKAPI ÜNİVERSİTESİ
REKTÖRLÜK

Sayı : E-31675095-100-2300002170
Konu : Etik Kurul Raporu (Elif Tuğçe AKCÜRE)

28.02.2023

Sayın Araştırmacı Elif Tuğçe AKCÜRE

“Üniversite Öğrencilerinin Bağlanma Stilleri ve Psikolojik İyi Oluş Düzeyinin Çocukluk Travması Bağlamında İncelenmesi” konulu çalışmanız 28.02.2023 tarih 2023/02 sayılı Akademik Araştırma ve Yayın Etiği Kurulunda görüşülmüş olup; Akademik Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu üyelerinin değerlendirmesi sonucunda söz konusu çalışmanın etik ilkelere uygun olduğuna karar verilmiştir.

Prof. Dr. Aziz EKŞİ
Komisyon Başkanı

Doğrulama Kodu: D9505AF

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Adresi: <https://ebys.topkapi.edu.tr/BelgeDogrulama>

Ayvansaray Caddesi, No:45, 34087, Balat - İstanbul
Tel: 4447696 Faks: +90 212 6214503
E-Posta: info@topkapi.edu.tr Elektronik Ağ: www.topkapi.edu.tr
Kep Adresi: istanbultopkapiumiversitesi@hs01.kep.tr

Bilgi: İpek FURTUN
Yazı İşleri Uzmanı
Tel: 4447696 Dahili: 508

ÖZGEÇMİŞ

Rehber Öğretmen

Elif Akcüre

Deneyim

2016-2017

Rehber Öğretmen • Özel Palmiye Ortaokulu Antalya

2017-2018 Ağustos

Rehber Öğretmen • Özel Sultangazi Çözüm Temel Lisesi

2018-2021 Haziran

Rehber Öğretmen • Özel Levent Nazmi Arıkan Fen Bilimleri Kurs

[Ortaokul ve Lise tecrübem bulunmaktadır. Özellikle sınav senesi sınıfları ile birlikte ara sınıf rehberliği de yaptım. Lgs ve Yks tercih tecrübem vardır. (5 yıl) Çalıştığım kurumlarda idari ve rehberlik görüşmeleri, öğrenci, veli sunumları, kurum gezileri, bireysel, grup görüşmeleri ve psikolojik danışmanlık yaptım.

Okumayı, öğrenmeyi, iletişimi seviyorum. Aynı zamanda yoga, zen meditasyonu, bachata dansı, hiking hobilerim arkasındadır.]

Eğitim

Akdeniz Üniversitesi Felsefe Bölümü 2011-2015 Anadolu Üniversitesi Çocuk Gelişimi 2020-

Özel Topkapı Üniversitesi Psikoloji Yüksek Lisans 2022-

Liderlik

Ergenlik dönemi, motivasyon, liderlik, etkili konuşma, diksiyon ve sunum sertifikalarım mevcuttur. Talep edilmesi halinde sunulabilir.

Dil

İngilizce-İyi Fransızca- başlangıç